Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo Biblioteka

This weekly newspaper is mailed
Tuesday, May 23, 1989

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 21 (2048) 1989 GEGUŽĖ—MAY 23 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 50 ct.

Prasilenkimai

Visuomenė serga. Bet nenorima tikro gydytojo, nė tinkamų vaistų. Dienraščių korespondentai, tartum džiaugdamiesi, kad yra apie ką rašyti, kasdien skelbia aibes nusikaltimų. Televizijos ekranai pilni žmogžudžių, sukčių ir policijos. Tiesa, tai tik dalis visuomenės ir ta pati dar nėra per didelė. Bet kad ji didėja, taipgi visi mato. Ir tai kelia pagrįsto susirūpinimo. Pvz. Torontas prieš dešimtį metų buvo daug ramesnis, negu šiandien. Ypač visus baimina, kad gatvėse vis daugiau nepilnamečių nusikaltėlių, ir tai tokio amžiaus, kurių pavardes skelbti įstatymas neleidžia ir kuriems bausmės ir už didžiausius nusikaltimus palyginamai labai jau švelnios. Ir rūpestis dėl šitokios padėties kelia klausimą: o kur gi tų vaikų ir paauglių tėvai? Negi jie, tie vaikai, visi kokie pamestinukai ar našlaičiai? Anaiptol – dauguma jų viduriniųjų mokyklų mokiniai, atlikę "gengių" uždavinius, ramiai sau grįžta namo. Kitas klausimas, ką jie tuose namuose randa, kokie tie namai, kokie tėvai? . . Nuo čia ir reikėtų pradėti ieškoti visų tų negerovių šaknų.

ČIA MINIMŲ problemų atvejais įprasta remtis valdinėmis įstaigomis, kurių tarnautojai, deja, nevisada yra tinkami gydytojai, o jų potvarkiai ne visada geri vaistai. O blogiausia yra, kad dažnai nustatoma klaidinga diagnozė, klaidinanti visuomenės pažiūras. Įstaigos, įvairios komisijos, net vyriausieji teisėjai, įsipainioję negerovių ar baisiųjų ligų problemose, tartum išeities nebeturėdami, skelbia, nežiūrint lyties, laisvo santykiavimo privilegijas, stato apsaugos automatus, įteisina negimusių kūdikių žudymą, gina įvairaus plauko veltėdžius, neteisėtai į kraštą patekusius lygių teisių reikalautojus ir viską atremia į vadinamų "žmogaus teisių" niekeno nebesaistomas normas. O moralinis požiūris klausimų sprendimuose mažai beturi vietos. Ir kyla klausimas, negi iš tikrųjų tikima, kad įstatymais apsaugojamas visuomenės palaidumas padarys krašto gyventojus lygiateisiais ir laimingais žmonėmis? . .

LYGYBĖS ir neribotų laisvių reikalavimai dažnais atvejais jau prasilenkia ne tik su Dievo įsakymais, bet ir su gamtos įstatymais, žmogaus prigimtimi ir paskirtimi. Kiekvienas taręs, kad "aš galiu daryti, ką noriu", iš tikrųjų juk nebegalėtų būti įsivaizduojamas visuomenėje, kur normaliai ir neišvengiamai žmonės turi gyventi vieni kitiems. O čia ir kyla pats didysis nesupratimas, net neteisingumas, kad darantieji "ką nori" verčia visuomenę su jais skaitytis, juos išlaikyti, toleruoti ir suprasti. Toji triukšminga spaudos puslapių ir televizijos ekranų mažuma sukelia ant kojų įvairias komisijas, net parlamentus, kur dažnai klausimai sprendžiami, atsižvelgiant pirmiausia į balsuotojų prieauglį ar jų praradimą. Vengiama pripažinti ir matyti, kad niekas kitas, o tik tvirtesnė, savo uždavinius suprantanti šeima gali būti pajėgi kovoti su visuomenės "ligomis". Šeimoje prasideda ne tik žmogaus paruošimas gyvenimui, bet ji, ta šeima, kaip tokia, visada lieka stipri atrama ir tolimesniame jaunųjų gyvenime. Šitai pabrėžia ir okupuotos Lietuvos atgimimo vadovai. Su pagrindu ypatingai keliama reikšmė motinos, kuriai nebuvo ir nėra jokio kito žmogiško pakaitalo. Moderninamos auklėjimo priemonės jai turėtų tik padėti, o ne atitraukti nuo auklėjamųjų. Tėvai, supratę savo paskirtį ir savo vaikus mylėdami, padaro daugiau, negu įstaigų tarnautojai, sprendžiantys gatvės vaikų problemas. **Č.S.**

Toronto "Gintaro" ansamblio išleistuvių vakaras-koncertas įvyko gegužės 16 d. Prisikėlimo parapijos salėje. Nuotraukos viršuje iš kairės: Audronė Medelytė, Gailė Jonytė, vadovas Juozas Karasiejus, Diana Stungurytė, Tomas Jonys, Zita Gurklytė, Paulius Skukauskas, vadovė Rita Karasiejienė, Daiva Grybaitė. Apačioje prie dr. Angelės Kazlauskienės iniciatyva su daugybe audėjų išausto kilimo, vaizduojančio "Gintaro" emblemą. Jis kaip ansamblio dovana bus nuvežtas į Lietuvą. Iš kairės: dr. Angelė Kazlauskienė, Cindy Strimaitytė, dail. Anastazija Tamošaitienė, Dalia Tunaitytė Nuotr. O. Burzdžiaus

Paskelbtas Lietuvos suverenitetas

Aukščiausioji sovietinės Lietuvos taryba vieningai priėmė nutarimą, skelbiantį Lietuvos respubliką suverenia valstybe, ir padarė atitinkamas konstitucines pataisas

Tai, ką aukščiausioji sovietinės Estijos taryba nutarė prieš pusmetį, dabar tai padarė ir sovietinės Lietuvos respublikos taryba. Anuo metu pastaroji, posėdžiavusi Vilniuje, nedrįso daryti tokio žingsnio dėl kompartijos vadovybės susvyravimo. Iš Lietuvos visuomenės ir Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio tuo metu ji susilaukė aštrios kritikos bei apgailestavimo, nes Estija buvo palikta viena (Latvija taip pat nedrįso žengti drąsesnio žingsnio). Nors Kremlius tokio Estijos nutarimo dėl respublikos severenumo nepripažino, pareiškė netgi pasipiktinimą, minėtoji Estijos taryba nepabūgo ir pakartojo ankstesnį savo nutarimą. Šiomis dienomis ji žengė dar vieną žingsnį suverenumo linkme – paskelbė įvesianti nuo sekančių metų pradžios savo valiutą.

Deklaracija

Pažymėtina, kad Lietuvos suverenumo deklaracija ir atitinkamos konstitucinės pataisos aukščiausios sovietinės Lietuvos tarybos posėdyje 1989 m. gegužės 18 d. Vilniuje buvo priimtos gana vieningai, tiktai deklaracija susilaukė opozicijos – prieš ją balsavo Valstybės saugumo komiteto (KGB) pirmininkas Eduardas Eismuntas ir žurnalo "Komunistas" vyr. redaktorius Antanas Viršulis; trys atstovai susilaikė.

Štai tekstas tos deklaracijos, kuri buvo pateikta minėtos aukščiausios tarybos deputatų: rašytojo J. Marcinkevičiaus, teisininko K. Motiekos, "Atgimimo" red. R. Ozolo ir "Žaliųjų" veikėjo Z. Vaišvilos.

LIETUVOS TSR AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS DEKLARACIJA APIE LIETUVOS VALSTYBINĮ SUVERENITETĄ

Lietuvių tauta nuo amžių gyvena čia, prie Baltijos jūros. XIII amžiuje ji sukūrė savo valstybę, šimtmečiais gynė savo laisvę ir nepriklausomybę. 1918 metais atkūrė savo valstybingumą, kurį pripažino daugelis pasaulio valstybių, o 1920 m. sutartimi patvirtino ir Tarybų Rusija, šioje sutartyje visiems laikams atsisakiusi pretenzijų į Lietuvos valstybę ir teritoriją. Nors ši sutartis nedenonsuota ir dabar, tačiau 1940 metais Vokietijos-TSRS 1939 m. pakto ir papildomų slaptųjų protokolų pagrindu suvereni Lietuvos valstybė buvo prievarta neteisėtai prijungta prie Tarybų Sąjungos ir prarado politinį bei kultūrinį savarankiškumą. TSRS vyriausybė ir šiandien ignoruoja net respublikos ekonominio savarankiškumo siekius.

Lietuvos TSRS Aukščiausioji Taryba mato išeitį iš esamos padėties tik atgaunant valstybinį suverenitetą, kuris yra jau šiandien išryškėjęs lietuvių tautos siekis ir neatimama tautų teisė, įgyvendinama tik laisvo apsisprendimo sąlygomis. Lietuvos TSR Aukščiausioji Taryba skelbia, kad nuo šios dienos, priėmus Lietuvos TSR Konstitucijos 70 straipsnio pataisą, Lietuvos TSR galioja tik jos Aukščiausioje Taryboje priimti arba patvirtinti įstatymai. Ateities santykiai su TSRS ir kitomis valstybėmis turi būti nustatomi tik tarpvalstybinėmis sutartimis. Šie Lietuvos žmonių siekiai nėra nukreipti prieš tautų teises ir jų teisėtus interesus.

Konstitucinės pataisos

Ryšium su priimta suverenumo deklaracija buvo priimtos ir dabartinės konstitucijos pataisos, patikslinant kai kuriuos esminius straipsnius.

Antrame staipsnyje tiksliai apibrėžiami valstybiniai turtai – gamtiniai, pramoniniai, finansiniai, istoriniai, kultūriniai . . . Visi jie priklauso Lietuvos respublikai. Fizinių ir juridinių asmenų nuosavybę tvarko Lietuvos respublikos įstatymai

Lietuvos pilietybę nustato bei tvarko Lietuvos respublikos pilietybės įstatymas (31 str.). "Lietuvos TSR piliečius už Respublikos ribų gina ir globoja Lietuvos TSR". Imigraciją į Lietuvą taip pat tvarko jos pačios įstatymai.

Pagal 37 str. Lietuvos respublikos piliečiai turi visas socialines, ekonomines, politines ir asmenines teises bei laisves, pripažįstamas konstitucijos, respublikos įstatymų ir tarptautinių teisinių aktų.

Pagaliau bene svarbiausia 70 str. pataisa: "Lietuvos TSR

(Nukelta į 2-rą psl.)

KANADOS ĮVYKIAI

Naujasis Ontario biudžetas

Ontario provincijos finansų ministeris R. Niksonas paskelbė savo penktąjį biudžetą, kanadiečių dėmesį nukreipdamas nuo Kanadą valdančių ministerio pirm. B. Mulronio konservatorių į Ontario premjero D. Petersono liberalus. Pastarųjų savaičių laikotarpyje daug kritikos susilaukė Kanados finansų ministerio M. Wilsono biudžetas, paskelbęs kovą chroniškiems deficitams, kurių dėka Kanados skola liberalų ir konservatorių valdymo metais išaugo iki $320 bilijonų. Kritikos susilaukė Kanados vyriausybės gerokai sumažintos išlaidos, palietusios daugelį paslaugų. Dabar panašų žingsnį žengė ir Ontario finansų ministeris R. Niksonas. Tad iš tikrųjų didelio skirtumo nematyti tarp Kanadą valdančių konservatorių ir Ontario provinciją tvarkančių liberalų. M. Wilsonas protesto sulaukė dėl išlaidų sumažinimo, o R. Niksonas – dėl mokesčių padidinimo joms padengti.

Išlaidos naujajame Ontario biudžete pakils iki $41,3 bilijono, o pernykštis beveik bilijono dolerių deficitas tesumažės iki $577 milijonų, nors Ontario provincija turėjo ekonomiškai gerus metus, pajamas padidinusius $2,6 bilijono. Tenka sutikti, tas numatytas $577 milijonų deficitas yra mažiausias pastarųjų penkiolikos metų laikotarpyje, bet jis galėjo būti dar mažesnis. Pagrindine reforma laikytinas finansų ministerio R. Niksono seniai žadėtas provincinės ligoninių ir sveikatos draudos OHIP įmokų panaikinimas nuo 1990 m. sausio 1 d. Jas pakeis darbdaviams įvedamas specialus 1,96% mokestis OHIP draudai nuo darbininkams ir tarnautojams išmokamos bendros algų sumos. Pilną 1,95% mokės darbovietės, kurių algų suma prašoka $400.000. Mažesnėms darbovietėms įvedamas mažesnis nuošimtis. Tokiu būdu per pilnus finansinius metus tikimasi surinkti $2,1 bilijono. Be to, ir visiems dirbantiems Ontario gyventojams provincinis pajamų mokestis nuo 1990 m. sausio 1 d. padidinamas vienu nuošimčiu, atskaitomu pagal federacinį pajamų mokestį. Seniau provincinis mokestis buvo matuojamas 52% federacinio mokesčio, o dabar reikės 53%.

(Nukelta į 9-tą psl.)

Pasaulio įvykiai

ISTORINĮ M. GORBAČIOVO APSILANKYMĄ KINIJOJ UŽGOŽĖ nesibaigiančios demonstracijos ir netgi masinis 3.000 studentų bado streikas centrinėje Beižingo aikštėje, kur yra pagrindiniai valdžios pastatai. Svečią iš Maskvos teko saugoti nuo viešų susitikimų su studentais, keisti iš anksto suplanuotas jo apsilankymo vietas. 1959 m. prasidėjusią politinę įtampą tarp Sovietų Sąjungos ir Kinijos kompartijų vadai M. Gorbačiovas ir D. Ksiaopingas užbaigė simbolišku rankų paspaudimu Didžiojoje liaudies salėje Beižinge. Jiedu įsipareigojo demilitarizuoti Sovietų Sąjungos ir Kinijos sieną, kurią šiuo metu saugo 1,3 milijono karių: 800.000 kiniečių ir 500.000 sovietų. M. Gorbačiovas pranešė, kad Sibire bus panaikinta 11 karo aviacijos pulkų, o pėstininkų daliniai sumažinti vienuolika divizijų. Sumažinamas ir sovietų karo laivynas Ramiajame vandenyne. Ten jau esąs pradėtas šešiolikos didžiųjų karo laivų atitraukimas. Iš Mongolijos iki 1990 m. pabaigos pasitrauks trys sovietų karių divizijos, ten palikdamos tik vieną. Galutinai neišspręstas tėra Kambodijos klausimas. Mat Sovietų Sąjunga rėmė Kambodiją okupavusius vietnamiečius, nuvertusius kruvinąjį Kambodijos komunistų režimą, o Kinija – nuverstuosius komunistus. Jau sutartas vietnamiečių karių pasitraukimas iš Kambodijos iki rugsėjo mėnesio, bet lig šiol nepavyko susitarti dėl Kinijai ir Sovietų Sąjungai priimtinos Kambodijos vyriausybės.

Sustabdė karius?

Galvosūkiu Kinijos komunistų vadams liko Beižinge įsisiūbavusios studentų demonstracijos su įspūdingu 3.000 studentų bado streiku, dabar jau nutrauktu dėl badavusiųjų nusilpimo. Tačiau dešimtys tūkstančių studentų ir juos remiančių kiniečių nepasitraukia iš centrinės Beižingo aikštės, reikalaudami demokratijos ir tiesioginių derybų su kompartijos vadais. Problemos neišsprendė toje aikštėje ir kai kuriuose kituose Beižingo rajonuose paskelbtas karo stovis. Beižingan buvo atsiųsta apie 50.000 liaudies armijos karių tvarkai atstatyti. Tačiau jų tankus ir sunkvežimius Beižingo priemiesčiuose apsupo kiniečių minios, neleisdamos pasiekti sėdėjimo streiką centrinėje aikštėje pradėjusių studentų. Kompartijos sekr. Ž. Zijangas, negalėdamas susidoroti su demonstrantais, netgi buvo pasiūlęs atsistatydinimą. Jie betgi reikalauja ne jo, o vyriausio kompartijos vado D. Ksiaopingo ir premjero L. Pengo pasitraukimo. Pastarasis yra Ču Enlajaus sūnus, politinį išsilavinimą gavęs Maskvoje.

Protestai užsienyje

Buvo kalbama apie studentams įteiktą ultimatumą pasitraukti iš centrinės Beižingo aikštės iki gegužės 22 d. ryto, jeigu jie nori išvengti susidūrimo su kariuomene. Jos daliniai betgi nepasirodė aikštėje. Vėliau kompartijos vadai žinią apie grasinantį ultimatumą pavadino iš piršto išlaužtais gandais. Kyla įtarimas, kad kompartija praranda kariuomenės kontrolę arba nedrįsta karių panaudoti prieš studentus, išjudinusius visą Kiniją. Beižingo studentų reikalavimus remiančias demonstracijas užsienyje pradėjo kiniečių kilmės gyventojai. Hong Konge tos demonstracijos susilaukė net milijono dalyvių. Ten jaučiamas didžiausias susirūpinimas reformomis Kinijoje, nes Britanija įsipareigojusi šią koloniją atiduoti Kinijai 1997 m. Kariuomenės panaudojimas prieš taikiu būdu demonstruojančius studentus kompartijos vadams atneštų daug žalos užsienyje. Tokiu atveju logiškiau būtų pradėti derybas su studentais, bet tai reikštų kompartijos vadų pralaimėjimą.

Seimo sprendimai

Lenkijos seimas patvirtino įstatymą, suteikiantį pilną pripažinimą Katalikų Bendrijai, suvalstybinto jos turto grąžinimą arba atsilyginimą specialiomis išmokomis, kurios gali siekti bilijonus zlotų. Katalikų Bendrija dabar galės pirkti ir parduoti nuosavybes, organizuoti verslo įmones, leisti laikraščius, turėti savo mokyklas, ligonines, netgi radijo ir televizijos stotis be vyriausybės kišimosi ir kontrolės. Naujasis įstatymas taipgi leis bažnytinėms ir pasauliečių organizacijoms pačioms rūpintis naujų bažnyčių statyba. Seimas patvirtino ir kitus du svarbius įstatymus. Vienas jų suteikia pilnas socialines privilegijas 62.000 dvasiškių Lenkijoje. Kitas įstatymas užtikrina meldimosi teises visoms religinėms grupėms. Šis nuostatas užbaigs ilgai trukusią Jehovos liudininkų diskriminaciją. Lenkija yra pirmoji komunistinė valstybė, pilnai sunormalinusi ryšius su Katalikų Bendrija.

Šiame numeryje:

Prasilenkimai
Tik pajėgi šeima gali kovoti su visuomenės negerovėmis
Paskelbtas Lietuvos suverenitetas
Tai atliko Aukščiausioji sovietinės Lietuvos taryba
Lietuvos žydai Izraelyje
Jie tebesaugo lietuviškumą namuose
Lenkija naujų rinkimų išvakarėse
Piliečių komiteto rinkiminė programa
Lankėsi Latvijos veikėjų delegacija
Latvijos ir Amerikos latvių pasitarimai Kanadoje
"Neskubėkite, mes čia palauksime . . ."
Kapinių diena Šv. Jono lietuvių kapinėse
Prabyla atgimstanti tauta
Pasisakymai Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio leidinyje "Atgimimas"
Ąžuolų randai
Dokumentinė apybraiža, vaizduojanti sibirinius lietuvių trėmimus
O paminklinių kaimų neišsaugojo . . .
Atidengė iki šiol slėptą tautinės kultūros žaizdą

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672. Second class mail registration nr. 00509
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, J. Andrulis, Vyt. Balčiūnas, Č. Senkevičius. Metinė prenumerata – $24, pusmetinė – $13, rėmėjo – $30, garbės – $40 (Amerikoj – JAV dol.). Pavieniai numeriai – 60 ct.
Adresų keitimo reikalu kreiptis tiesiai į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st a. 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: (416) 275-4672.
U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092.
Subscriptions: ordinary $24.00, supporter $30.00, honorary $40.00 per year.
Second Class Postage paid at Lewiston, NY.
US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092.
CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Printed in Canada.

Paskelbtas Lietuvos suverenitetas

(Atkelta iš 1-mo psl.)

galioja tik jos Aukščiausiosios Tarybos arba referendumo priimti įstatymai. TSRS įstatymai ir TSRS valstybinės valdžios ir valdymo organų teisiniai aktai Lietuvos TSR teritorijoje galioja tik Lietuvos TSR Aukščiausiajai Tarybai juos patvirtinus ir įregistravus nustatyta tvarka. Jų galiojimas gali būti apribotas ar sustabdytas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos nutarimu."

Minia su vėliavomis

Pernai spalio mėnesį prie posėdžiaujančios aukščiausios Respublikos tarybos rūmų Vilniuje susirinkusi minia laukė Lietuvos suverenumo paskelbimo. Deja, jinai turėjo nusivilti – jos lūkesčiai nebuvo išpildyti. Pasigirdo protesto balsai, žodis "išdavikai", o vėliau, protesto ženklan, buvo sustabdytas eismas Vilniuje keliolikai minučių. Šį sykį buvo priešingai: kai per pietų pertrauką, jau priėmus minėtą deklaraciją, atėjo prie minios kompartijos sekr. Algirdas Brazauskas, Aukščiausios tarybos prezidiumo pirm. Vytautas Astrauskas ir antrasis kompartijos sekr. Vladimiras Beriozovas, pasigirdo ovacijos. Jiems buvo įteiktos gėlės.

Po to priartėjo prie minios, kurioje matėsi daug trispalvių vėliavų, Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio pirm. prof. Vytautas Landsbergis, ir PLB pirm. prof. Vytautas Bieliauskas, dalyvavęs svečio teisėmis. Minia skandavo: "Sąjūdis, Sąjūdis . . ." V. Landsbergis tarė:

"Mieli žmonės! Jūs visi, kurie čia esate, ir mes visi tik maža Lietuvos dalelė, bet tikrai ji visa džiaugiasi šiandien. Tai, kas šiandien vyksta, jaučia ir mūsų mirusieji, ir mūsų kankiniai, jaučia ir toli nuo čia esantys mūsų broliai ir seserys. Tebus šita diena šventa ilgai. Mes atėjom į ją visi kartu. Apsikabinkime, tarkime ačiū vieni kitiems. Ačiū Jums!"

Trumpą žodį tarė ir PLB pirm. prof. dr. V. Bieliauskas, atvykęs iš JAV:

"Tai yra didelė, istorinė diena Jums. Pradėtas žygis Sąjūdžio spalio mėnesį dabar jau duoda savo vaisius. Ir aš antrą kartą turiu garbę dalyvauti vėl šitame istoriniame įvykyje. Lietuva laisvinasi. Lietuva bus laisva. Ačiū Jums visiems."

* * *

Taigi Lietuva jau yra atgavusi savo vėliavą, savo himną, savo kalbą, paskelbusi savo suverenumą, bet . . . tebėra nelaisvėje, tebėra Sov. Sąjungos okupuotas kraštas. Kol krašte bus Sov. Sąjungos kariuomenė, policiniai jos daliniai, KGB būriai, diktatūrinė kompartijos valdžia, tol tikros laisvės nebus. Sunku buvo Lietuvos suverenumą paskelbti, bet dar sunkiau jį įgyvendinti, iškovoti. Ligšioliniai žingsniai veda ta linkme ir stiprina ateities laisvės viltį. **M.**

Baltija - kovos arena

Santrauka P. J. Vesilind straipsnio, išspausdinto "National Geographic Magazine" 1989 m. gegužės mėnesį

Pagaliau 1988 m. iš Maskvos atėjo pripažinimas, kad Sovietų Sąjunga prieš gyventojų norą 1940 m. okupavo Estiją, Latviją ir Lietuvą. Tai įvyko dėl 1939. VIII. 26 sudaryto slapto Molotovo-Ribbentropo pakto, kuriuo Rytų Europa buvo padalinta tarp Vokietijos ir Sovietų Sąjungos.

Naujos idėjos, viliojančios ir artimos maištui, epidemiškai išplito Baltijos valstybėse. Populiarūs liaudies frontai, remiantieji perestroiką, beveik per naktį atsirado Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje išbandyti galimumo ribas. Ortodoksinio komunizmo dugnas prakiuro. Kietos linijos stalinistai buvo išstumti.

Iki praeitų metų baltiečiai su rūpesčiu stebėjo rusų ir kitų slavų darbininkų imigraciją į savo kraštus, kol latviai neteko daugumos savo tautoje ir estai tesudaro tik 60%. Tiktai Lietuva sėkmingai išsilaikė su 80% lietuvių. Rusicizmas atvirai kritikuojamas.

Visa tai yra Kremliaus apskaičiuotas, rizikingas sumanymas. Estija, Latvija ir Lietuva buvo nepriklausomos parlamentinės demokratijos per 22 metus. Jos yra Sovietų Sąjungos ryšys su Vakarais, tautos, prisimenančios laisvos rinkos ekonomiką ir tokiu būdu jos yra pirmieji kandidatai eksperimentiniam pakeitimui. Jų pasisekimas įteisintų "perestroiką" ir pagreitintų daugiau atsilikusias Sovietų Sąjungos dalis.

Politiškas Baltijos eksperimentas žaidžia su giliai rusenančia ugnimi. Iki šiol komunistų partija dalyvauja sąjūdžiuose, tikėdama sukontroliuoti radikalesnius elementus, bet baltiečiai gyvai ir priešiškai nusiteikę prisimena tūkstančių ūkininkų, mokytojų, pirklių ir intelektualų deportacijas į Sibiro darbo stovyklas, ir po to sekusį pažeminimą. Daugeliui "perestroikos" rėmimas yra tiktai pirmas žingsnis išvaduoti tautą nuo vandalų ir vestgotų.

Paruošė **Jurgis Strazdas**

LIETUVA LAUKIA LAISVĖS
REMK IR AUKOK TAUTOS FONDUI!

Jūsų auka TAUTOS FONDUI garsina Lietuvos laisvės bylą laisvajame pasaulyje. Šešiomis kalbomis ELTOS ir radijo žinios nesulaikomai skleidžia informacijas įvairiuose kraštuose apie Lietuvos laisvės kovą ir ją skatina.

REMKIME TAUTOS FONDĄ

aukomis, darbais, palikimais. Kiekvienas paaukotas centas artina Lietuvai laisvės aušrą.

Aukas arba palikimus siųskime Tautos fondui:

TAUTOS FONDO ATSTOVYBĖ KANADOJE,
18 NORWICH RD., STONEY CREEK, ONT. L8E 1Z6.

Lietuvos žydai Izraelyje

Valstybės gyventojų sudėtis, Lietuvos žydų komitetas, aukštieji pareigūnai, gimę Lietuvoje, lietuvių kalba šeimose, malonūs ir skaudūs pergyvenimai

Y. DAMBA

Man, Lietuvos žydui, negrįžtamai atplėštam nuo savo gimtosios žemės, Lietuva išliko kaip mano gyvenimo dalis, bet pažvelgęs į praeitį įskaudintu žvilgsniu, jaučiu, kad ji kasdien tolsta nuo manęs . . .

Žydų valstybės Izraelio įsteigimas buvo paskelbtas 1948 m. gegužės 14 d., grąžinus žydų tautai teisę gyventi istorinėje savo žemėje, kurti savo ekonomiją, kultūrą, ir įnešti savo indėlį į bendrus pasaulio mokslo bei kultūros lobynus.

Gyventojų įvairovė

Pagal 1980 m. rugsėjo 10 d. gyventojų surašinėjimo duomenis, Izraelyje gyveno 3.254.000 asmenų:

- 250.000 gyventojų sudaro sefardai su savo ladino kalba (pakeista XV š. ispanų kalba);
- Stambi žydų grupė – išeiviai iš Maroko, Irako, Jemeno, Lilijos, Tuniso, Sirijos ir Libano;
- Žydai iš Bucharos – 20.000 su tadžikų dialekto kalba;
- Kuzdistano žydai, kalbantys aramajų kalba, (ta kalba rašyta daugybė šventų knygų), 80.000 asmenų;
- Gruzijos žydai – 35.000, atvykę iš Kaukazo, kur žydai gyvena apie 2000 metų;
- Indijos žydai – 30.000 (5000 kalba malajarų kalba, 25.000 – maratchų);
- Etijopijos juodaodžiai žydai, vadinamieji falašai, 25.000, kalbantys amacharų kalba;
- Krymo žydai – 1000 asmenų, kalbantys Krymo totorių dialektu;
- Didžiausia etninė grupė – aškenazai, kurie kalba jidiš; jon įsilieja ir žydai, atvykę iš Lietuvos.

Visi be išimties kalba valstybine hebrajų kalba.

Kitataučių šalies gyventojų didžiausia grupė yra arabai musulmonai.

- Arabų krikščionių – 110.000
- Druzų – 45.000
- Karaimų – 15.000
- Armenų – 5.000
- Čerkesų – 2.000
- Graikų – 2.000
- Bachajų – 200.
- Didelės biblinės samariečių tautos likutis – 505.

Kiek šalyje gyvena lietuvių, tiksliai nežinoma, tačiau palyginti nemažai.

Taip pat tiksliai nežinoma, kiek Lietuvos žydų gyvena Izraelyje, bet manoma, kad jų skaičius siekia 10.000. Pusę jų sudaro persikėlusieji iš Lietuvos į Palestiną iki 1940 m.

Žydai iš Lietuvos

1934 m. Izraelyje buvo sudarytas Lietuvos žydų komitetas, kuris sėkmingai veikia ir šiandieną. Jame įregistruota 1.500 Lietuvos žydų. Komiteto lėšos – laisvanoriški Izraelio, užsienio piliečių ir visuomeninių žydų organizacijų įnašai. Šis komitetas:

- padeda studentams stipendijomis;
- siunčia į Lietuvą pagalbos siuntinius;
- organizuoja Lietuvos žydų istorijos parodas;
- padeda naujai atvykusiems iš Lietuvos isijungti į kultūrinę veiklą, susipažinti su nauja tėvyne, teikia materialinę bei moralinę pagalbą, moko panaudoti praeities tautos tradicijas – saugoti šventes, apeigas . . . (naujai atvykusio įkurdinimu rūpinasi atitinkamos valstybinės įstaigos – padeda rasti butą, darbą, išmokti valstybės kalbą ir t.t.);
- tvarko Lietuvos žydų imigracijos registraciją;
- leidžia savo laikraštį "Gachelet" hebrajų ir anglų kalbomis;
- renka dokumentus apie Lietuvos žydus;
- neseniai išleido 4 tomus – Lietuvos žydų istoriją;
- pastatė Jad Vašeme paminklą žuvusiems žydams hitlerinės okupacijos metais Lietuvoje;
- ruošia filminę juostą apie visas 224 Lietuvos žydų bendruomenes (tikslas – palikti atminimą naujoms kartoms).

Be to, Izraelyje, dar yra sudaryti atskiri Lietuvos miestų žydų susivienijimai – Panevėžio, Telšių ir kt. Stambiausias Lietuvos žydų bendruomenės yra Montrealyje, Niujorke Filadelfijoje, Čikagoje, Los Angeles mieste.

Lietuvos žydų gyvenimas Izraelyje, jo intensyvumas leidžia susidaryti vaizdą skausmingo jų troškimo gyventi savame krašte, istorinėje savo tėvynėje, puoselėjant senąsias žydų tradicijas, semiantis gyvybinių jėgų iš turtingos žydų istorijos bei dvasinės tautos kultūros. Kokybinis Lietuvos žydų Izraelyje pasikeitimas slypi jų troškime gyventi nepriklausomai, dirbti ir kurti geriau, teisingiau, negu tai darė vakar.

Tam dvasiniam mūsų tautos atgimimui impulsą davė žydų istorinės tėvynės atgavimas bei kolektyvinis istorijos atminties išsaugojimas, atminties, kuri sutelkė unikalią, nepakartojamą patirtį. Žydų tautos gyvybingumą sudaro ne tik tradicijos, istorinė sąmonė, hebrajų kalba, raštija, tikyba, moralė, menas, psichinis patvarumas, – bet ir giluminiai dvasiniai kultūros klodai – istorinė tautos atmintis.

Lietuvos žydų bendruomenė davė Izraeliui daug žymių kultūros veikėjų, diplomatų, inžinierių, gydytojų, mokslininkų. Nemažai atsakingų valdžios, krašto apsaugos bei valstybės vyrų yra kilę iš Lietuvos. Tarp jų – Izraelio užsienio reikalų ministeris prof. M. Arensas, kilęs iš Kauno; Izraelio parlamento pirmininkas D. Šilianskis, kilęs iš Šiaulių, taip pat parlamento narė S. Doron; valstybinės teisės patarėjas, Aukščiausio teismo narys Barsakas, A. Seversonas ir kt.

Žydų lietuviškumas

Mes, Lietuvos žydai, įsilieję į Izraelio tautą, padedame kurti savo visuomenę, žydų kultūros pagrindu sujungdami ją su šiuolaikiniais reikalavimais ir atitinkamai ją susiejęs su Izraelio geografine padėtimi, gamta.

Gyvenantieji Izraelyje Lietuvos žydai taip pat tebesaugo lietuviškumą: namuose kalba lietuviškai, skaito lietuvišką spaudą, literatūrą, domisi, kas vyksta gimtojo krašto kultūroje. Kai kurie rašytojai savo kūrinius rašo lietuvių kalba.

Izraelyje veikia stambi elektroninių prietaisų gamykla, pavadinta Lietuvos miestelio vardu "Višiai", mėsos kombinatas "Kauno žalgiris", kavinė "Žarija", restoranas "Tauras" ir kt. Netoli Jeruzalės net stambi gyvenvietė pavadinta Telšių vardu. (Nuo Renesanso epochos išliko padavimas, kad Telšių miestas Žemaitijoje pastatytas ant septynių kalvų. Įdomu tai, kad "Tel" hebrajiškai reiškia kalvą, o šai" – dovaną. Tel-aviv – pavasario kalva, Tel-šiai – dovanų kalva. Telšiuose žydai jau gyveno 1320 m.)

Lietuva mūsų gimtinė

Mums neįmanoma atsiskirti nuo Lietuvos gamtos, jos praeities, buvusių namų – gimtojo lizdo, vaikystės pasaulio, nuo savo tėvų ir protėvių gimtinės. Tai mūsų gimtinė, susijusi su istorine, emocine atmintimi.

Lietuvių ir gyvenusiųjų Lietuvoje žydų susipratimas vystėsi bendražmogiškųjų vertybių bei idėjų tėkmėje, išlaikant jų autentiškumą bei savitumą. Mūsų tautų santykiai – tai istoriniai saitai ir pagarbus šimtmečių bendravimas. Tą draugišką tarpusavio santykių tradicijų susiklostymą per Lietuvos istorijos laikotarpį skatino Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Vytauto privilegijos, duotos Lietuvos žydams 1388 m. birželio 24 d.

Taip pat senoji humanistinė, tauri Lietuvos literatūra, atmetus nežymius negatyvinius momentus, su pagarba kalbėjo apie kitatautį.

Tačiau svarbiausia paskata buvo – kaimietis. Lietuvos kaimo žmogui būdingos, kilniausios dvasinės vertybės. Jis apdovanotas viskuo, kas brangiausia žmogui: sąžiningumu, taurumu, nesavanaudiškumu, gailestingumu. Lietuvos kaimiečio dvasingumas kyla iš Tiesos ir Grožio gelmių. Tai nuolatinis jo sąžinės budėjimas, noras suprasti, atjausti ir padėti artimui.

Niekados nebus užmiršti Lietuvos kaimiečiai, kurie, prisilaikydami senojo kaimo tradicijas, neieškodami sau naudos, rizikuodami savo ir savo šeimos gyvybių, – gelbėjo mus, pasmerktuosius, kai Demoklo kardas buvo pakibęs ties žydų tautos galva. Jie slapstė mus, globojo, maitino, nors patiems dažnai trūko duonos kąsnio.

Jie geriau, kaip kas kitas įsisavino humanizmo jėgą, sklindančią iš suvokimo, jog esame laikini, ir amžini, kad mūsų gyvenimas nesibaigia šią akimirką, o eina į gilią praeitį, į mūsų tautų istorijas. Tai jie atsisakė suprasti kodėl taip atsitiko, kad lietuvių tautos žmogus atsuko šautuvą prieš žydų tautos žmogų, žinodamas, jog jis grubiai pažeidžia Lietuvos istorijoje susiklosčiusias tradicijas, šiurkščiausiu būdu paniekina savo tautos teisingumo principus, pamina po kojom garbę, žmoniškumą. O juk žmoniškumo pradžia – motinos gerumo dvasia. Tai ji išmokė pakelti skausmą, ašaras, parodyti meilę žmogui.

Sovietinėje grėsmėje

Išvengusiems giljotinos peilio, nedaugeliui Lietuvos žydų pokarinėje sustalintoje Lietuvoje grėsė gimtosios kalbos ir savo kultūros praradimas. Kritikuodami religiją, stalinistai skatino atsisakyti visų tų vertybių, kurios aukštino ir užtikrino žydų tautos egzistavimą, neleido jiems prisiliesti prie išlikusių šaltinių, iš kurių kadaise Lietuvoje tryško žydų kultūros gaiva. Cinišku melu – tautų lygybės deklaravimu buvo kapojamos žydų tautos kultūrinės bei tradicinės šaknys. Leninas laikė nacijų susiliejimą, socializmo tikslu: " . . . nutrinti nacionalinius skirtumus, išardyti nacionalines pertvaras ir vesti tautas į nacijų susiliejimą." Tai reiškė, kad žydų tauta, kaip ir bet kuri kita pavaldi sovietams tauta, privalėjo ištirpti, "didžiojoje rusų tautoje". Su fanatišku entuziazmu, tarp kitų religijų, buvo plūstama ir žydų religija, kultūra bei tautos tradicijos. Žydų kulto pastatai buvo išniekinami, paverčiant juos sandėliais ir dirbtuvėmis.

Kaip išlikti?

Tada ir kilo nelengvas klausimas, kaip praktiškai išsaugoti savo tautos kultūros vertybes ir perduoti jas jaunimui užgrobtoje valstybėje, kurioje siautė valdžia, persunkta bedieviškumu, beširdiškumu, moraliniu abejingumu ir šaltu prakticizmu. Pavergtoje šalyje, kur žmonės jau blaškėsi be gyvenimo tikslo, slėgiami sunkios beprasmybės, kurioje brutaliai buvo skiepijama žmogaus dvasios destrukcija, hedonizmas, pragmatizmas bei konformizmas.

Lietuvos žydai niekuomet negalvojo, jog bolševikai žygiuoja kažkokio labai jau progresyvaus kelio priekyje, kuriuo visi turėtų eiti. Tačiau toje padėtyje, kurioje žydai atsidūrė po pergyventos tautos katastrofos, atsižvelgiant į savo tautos interesus, buvo teisinga laikytis apdairiai, apsiprasti su esamomis aplinkybėmis, ieškoti taikos su savimi ir laukti . . . t.y. nedaryti tai, dėl ko vėliau reikėtų bijoti savo šešėlio ir beprasmiškai nekovoti su vėjo malūnais.

Troškimo dydį išsivaduoti iš politinės, nacionalinės bei dvasinės priespaudos, kokią jautėme pavergtoje Lietuvoje, galėjome išmatuoti tik atgavę laisves ir pagyvenę netrumpą laiką savoje istorinėje tėvynėje.

Norite susipažinti su savaitraščiu "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI"? Atsiųskite savo adresą ir gausite keletą numerių nemokamai.

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)
Priima pacientus pagal susitarimą
Telefonas 532-7115
Susitarus priima pacientus ir vakarais

Tauriam Lietuvos kariuomenės kūrėjui-savanoriui

A†A
STASIUI BANELIUI

mirus,

jo žmoną ir sūnus su šeimomis nuoširdžiai užjaučiame –

Gamziukų ir Masiulionių šeimos

A†A
PETREI BALSIENEI

mirus,

jos dukrai DANUTEI BALSYTEI VĖLAVIČIENEI ir šeimai reiškiame giliausią užuojautą –

B. J. Aukštaičiai — *K. K. Kaminskai*
G. F. Bernard — *N. Merkelienė*
A. Gontienė — *J. Petrauskas*

A†A
SIMUI ŽIULPAI

tragiškai iškeliavus amžinybėn Lietuvoje,

žmoną VIRGINIJĄ su šeima, tėvą SIMĄ ŽULPĄ Kanadoje, motiną, brolius – JONĄ, KAZĮ, seserį ALBERTINĄ bei jų šeimas Lietuvoje giliai užjaučiame ir kartu liūdime –

Paulina ir Jonas Butkai
Janė ir Jonas Brazlauskai
Ona ir Kazys Kudukiai
Elė ir Stasys Navickai
Antanina Stygienė

A†A
ANTANUI STAUGAIČIUI

mirus,

jo žmoną ZINĄ, artimuosius čia ir Lietuvoje nuoširdžiai užjaučiame bei kartu liūdime –

B. P. Balsai — *O. P. Meškauskai*
M. A. Gverzdžiai — *O. A. Pamataičiai*
F. S. Janušoniai — *S. J. Sendžikai*
P. J. Kalainiai — *J. J. Šarūnai*
E. A. Kuraičiai — *S. I. Tauterai*

PADĖKA

A†A
VACLOVAS VAITKUS,

mūsų mylimas tėvelis ir senelis iškeliavo amžinybėn 1989 m. balandžio 15 d.

Nuoširdžiai dėkojame Londono Šiluvos Marijos parapijos klebonui kun. Ig. Mikalauskui, OFM, ir kun. K. Kaknevičiui iš Toronto už atnašautas Mišias, pamokslą ir maldas prie kapo.

Ačiū Londono "Pašvaistės" chorui ir jo vadovei muz. R. Vilienei už giedojimą bei vargonavimą. Dėkojame karsto nešėjams ir visiems išreiškusiems užuojautą.

Nuoširdus ačiū už velionio lankymą ligoninėje. Ypatingai dėkojame J. ir J. Launikaičiams už tėvelio priežiūrą ir globą ligos metu.

Dėkojame visiems dalyvavusiems laidotuvių namuose ir šventovėje, palydėjusiems į kapines, užprašiusiems Mišias ir atsiuntusiems gėles.

Visiems dar kartą nuoširdžiai dėkingi.

Liūdinti *duktė Jūratė, žentas Vytautas ir vaikaitis Erlandas Lietuvoje*

Canadian Art Memorials Ltd.
76 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg. King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.

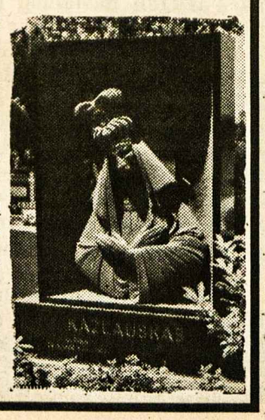

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

Lenkija naujų rinkimų išvakarėse

Abipusės nuolaidos • Solidarumo pasirengimai • Ko tikisi valdžia?
Piliečių komiteto rinkiminė programa

A. LEMBERGAS

Lenkija rengiasi parlamento rinkimams. Birželio 4 bus renkamas naujas seimas ir senatas. Pirmą kartą po daugiau kaip keturių dešimtmečių galima siūlyti opozicijos kandidatus ir juos rinkti. Tai dar ne visiškai demokratiški rinkimai, bet juos jau galima vadinti pusiau demokratiškais. Ir jau vien dėl to jie domina tiek Lenkijos visuomenę, tiek visus, kam rūpi šio krašto vidaus politikos raida, atverianti naujų galimybių žengti pirmyn demokratėjimo linkme. Tai vaisius susitarimo, kuriuo 1989 m. balandžio pradžioje pasibaigė valdžios ir Lecho Walensos vadovaujamos nuosaikios opozicijos pokalbiai prie vadinamo apskrito stalo.

Kas sutarta?

Šis susitarimas remiasi abiejų pusių nuolaidomis. Valdžia sutiko įteisinti draudžiamąjį Solidarumą, Kaimo solidarumą ir Nepriklausomą studentų sąjungą. Opozicija pažadėjo dalyvauti rinkimuose, kurie smarkiai riboja jos laimėjimo galimybes. Iš tiesų tai didelė nuolaida, nes tai reiškia, jog nuosaikioji opozicija sutinka prisidėti prie netikro parlamentinio žaidimo su viltimi pakeisti esamą santvarką iš vidaus. Valdžia reikalavo priimti jos siūlomą rinkimų įstatymą, kuriuo užtikrinama seimo dauguma komunistų partijai ir jos rėmėjams. Tai aukšta kaina, kurią opozicija vis dėlto ryžosi sumokėti, nes tuo būdu sudaromas teisės pagrindas Solidarumui ir kitiems nepriklausomiems sambūriams veikti, be to, pasiųsti savo atstovus į seimą ir net laimėti daugumą senate.

Galimybės opozicijai

Birželio 4-sios rinkimais opozicija negali daug laimėti. Valdžia leido laisvai rinkti tik 35% seimo vietų. Kandidatais į jas galima siūlyti tik tuos, kurie formaliai nepriklauso partijai bei jos koalicijai. Tačiau valdžia ir dėl šių vietų ketina varžytis. Antai buvęs vyriausybės atstovas informacijos reikalams, dabartinis Lenkijos radijo ir televizijos komiteto pirmininkas Ježis Urbanas jau paskelbė, kad jis stengsis būti renkamas į nepartiniams skiriamą seimo vietą.

Senato rinkimai bus visiškai atviri. Kandidatuoti gali lygiai partiniai, kaip ir nepartiniai. Kandidatūrai iškelti pakanka surinkti savo vaivadijoje 3000 parašų. Teoriškai opozicija galėtų laimėti visas senato vietas, tačiau senato galios labai ribotos. Senato vetuojamus įstatymus seimas turi teisę priimti dviejų trečdalių balsų dauguma. Valdžiai, kuri iš anksto seime užsitikrino 65% balsų, nebus sunku surinkti tokią daugumą.

Naujieji rinkimai bent simboliškai teikia galimybę atmesti partijos šalininkus ir išrinkti Solidarumo bei opozicijos kandidatus. Be to, rinkimų vajus ir darbas seime bei senate padės mokytis demokratijos ir ją plėsti viešame gyvenime.

Vesdamas apskrito stalo pokalbius su valdžios atstovais Solidarumo vadovas Lechas Walensa pabrėžė, kad ateityje jo organizacija norėtų apsiriboti grynai profesinių sąjungų veikla ir perleisti kitoms naujoms organizacijoms tuos politikos reikalus, kuriais Solidarumas turėjo rūpintis, kol Lenkijoje buvo tik viena nepriklausoma jėga — Katalikų Bendrija.

Opozicijos pastangos

Balandžio 7, vos pasibaigus apskrito stalo pokalbiams, kurie privedė prie susitarimo su valdžia, vykdomoji Solidarumo komisija paprašė Walensos patariamąjį piliečių komitetą vesti opozicijos rinkimų vajų. Vykdomoji komisija drauge paragino visus Solidarumo narius veikliai įsijungti į rinkimų vajų. Nors šie rinkimai nebus visiškai demokratiški, bet svarbiausias dalykas — kuo daugiausia pasinaudoti atsiradusiomis galimybėmis.

Piliečių komitetas sudarytas 1988 m. gruodžio 18 d. Walensos pageidavimu, kai vyriausybė parodė norą pradėti derybas su nuosaikiosios opozicijos atstovais. Tai patariamasis Solidarumo organas, kurį sudaro apie 130 žinomų nepriklausomų intelektualų ir Solidarumo veikėjų. Jo nariai atstovavo Solidarumo ir opozicijos pusei apskrito stalo pokalbiuose. Todėl nenuostabu, jog tas pats piliečių komitetas priėmė vykdomosios komisijos pavedimą ir sutiko prižiūrėti nepriklausomų kandidatų parinkimą. Komitetas tuojau sudarė šešias pakomises, kurių kiekviena tvarko atskiras rinkimų vajaus sritis: svarstyti ir siūlyti kandidatūras, parengti rinkimų programą, telkti lėšas, leisti opozicijos rinkimų laikraštį, rengti televizijos ir radijo programas, rūpintis bendrais organizacijos reikalais.

Balandžio 11 opozicijos rinkimų laikraščio *Gazeta Wyborcza* vyriausiu redaktorium buvo paskirtas Adamas Michnikas, veteranas veikėjas ir Walensos patarėjas. Pagal apskritojo stalo susitarimą, piliečių komitetas turi valdžios leidimą per visą rinkimų vajaus laiką leisti dienraštį. Valdžia taip pat leido Solidarumui turėti savo laikraštį *Tygodnik Solidarnošč* ir kitą Kaimo solidarumui. Svarbiausia, valdžia pažadėjo šiuos laikraščius aprūpinti popierium.

Michnikas paskelbė, kad *Gazeta Wyborcza* bus leidžiama pusės milijono egzempliorių tiražu, ir paprašė Vakarų finansiškos bei techniškos paramos.

Balandžio 16 lėšų telkimo pakomisė paskelbė kreipimąsi į visus lenkus tėvynėje ir užsienyje, prašydama paramos opozicijai, kuri siekia nepriklausomo Lenkijos valstybingumo.

Piliečių komitetai

Visoje Lenkijoje įsteigti vietos ar vaivadijų piliečių komitetai, kurie sudarinėja vietos kandidatų sąrašus ir juos siunčia centriniam piliečių komitetui, kad būtų sudarytas vienas bendras sąrašas. Jo kandidatus rems piliečių komitetas, Solidarumo vadovas Lechas Walensa ir nepriklausomų profesinių sąjungų susivienijimas Solidarumas.

Piliečių komitetas nutarė siūlyti savo kandidatus į visas opozicijai rezervuojamas vietas — 161 seime ir 100 senate.

Vietos piliečių komitetai ėmė steigtis dar nepasibaigus apskrito stalo pokalbiams. Tai rodo, kad tikri, nors ir ribojami, rinkimai lenkų visuomenę domina. Vis dėlto rinkimų vajaus darbas ne visur sklandžiai vyksta, ypač ten, kur Solidarumo veikėjai jau anksčiau nesutarė ir dėl to atsirado besivaržantys piliečių komitetai.

Valdžios pozicija

Apskritojo stalo pokalbiai, kurie atvėrė Lenkijoje naujas politikos galimybes, buvo abiejų pusių — valdžios ir opozicijos nuolaidų vaisius. Valdžiai taip labai rūpėjo greičiau užbaigti pokalbius ir paskubinti parlamento rinkimus, kad paskutinę minutę ji padarė stambių nuolaidų. Todėl ji sutiko ir su opozicijos reikalavimu, kad senato vetuojamus įstatymus seimas gali priimti ne trijų penktadalių, bet dviejų trečdalių balsų dauguma.

Skubėdama rengti rinkimus, valdžia, be abejonės, turi savo išskaičiavimų pasinaudoti esama padėtimi, kuri opozicijai nėra labai palanki. Opozicija nevieninga, suskilusi. Su Lecho Walensos nuosaikia politika nesutinka griežtesnės kovos šalininkai. Opozicijai trūksta organizuotumo. Menki finansų ištekliai, labai ribotos galimybės viešai reikštis. Ši aplinkybė paakino valdžią rizikuoti. Užsitikrinusi iš anksto savo persvarą seime, ji vis dėlto turi bijoti, kad rinkimai lengvai gali virsti partijai nemielu referendumu. Be to, opozicija seime netylės, senate galėtų netgi turėti įtakos įstatymų leidime.

Partija, žinoma, stengsis pabrėžti, kad opozicijos atėjimas į parlamentą reiškia esamos santvarkos pripažinimą. Valstybės taryba, pasinaudodama rinkimų nuostatais, rinkiminėse apygardose turi galimybių paremti partijos kandidatus prieš nepartinius. Antai ten, kur Solidarumas ypač pajėgus, partijai skiriama neproporcingai daug vietų, daugiau negu 65%.

Palenkti opoziciją

Valdžia nori sudaryti įspūdį, kad su ja dabar bendradarbiauja toji opozicijos dalis, su kuria buvo vedami apskrito stalo pokalbiai. Oficialioji spauda aiškina, kad opozicija apskritojo stalo susitarimais pritarė partijos reformų politikai. Dėl to balandžio 18 Lechą Walensą priėmė generolas Jaruzelskis, kitą dieną Walensą, atvykusį į Romą, oficialiai sveikino Lenkijos ambasadorius. Tuo pačiu metu iki tol nuolankūs valdančiosios partijos rėmėjai ėmė garsiai reikšti "nepriklausomybę" nuo komunistų ir skelbti įvairias savo rinkimų programas.

Su ta opozicijos dalimi, kuri atsisako bendradarbiauti su valdžia, toliau mėginama dorotis senomis priemonėmis. Balandžio 10 milicija sukliudė Lenkijos nepriklausomybės konfederacijos vadovui Lešekui Močulskiui surengti spaudos konferenciją, kurioje jis norėjo išdėstyti savo sambūrio rinkimų strategiją. Liubline konfederacija negavo leidimo drauge su Nepriklausoma studentų sąjunga šaukti rinkiminį susirinkimą.

Tokios padėties akivaizdoje Solidarumas netenka opozicijos monopolio. Jam gresia pavojus tapti valdžios remiama opozicija, kuri savo ruožtu remia valdžią. Tai irgi įeina į valdžios išskaičiavimus naujoje situacijoje.

Tiktai aklas gali nematyti valdžios noro suskaldyti opoziciją ir pasinaudoti jos nevieningumu. Nuosaikieji Solidarumo veikėjai su Lechu Walensa ir piliečių komitetais tampa valdžiai priimtina opozicija. Valdžia stengiasi sudaryti įspūdį, kad ji palankiai vertina tą opozicijos srovę, kuri susispietė aplink Solidarumo vadovą Lechą Walensą. Vienoje pusėje kairiųjų pažiūrų laicistai, kaip Adamas Michnikas, Bronislavas Geremekas, Jacekas Kuronis; kitoje — susitaikymo šalininkai katalikai intelektualai, kaip Tadeušas Mazovieckis ir Andrėjus Stelmachovskis. Jie suvaidino didelį vaidmenį apskritojo stalo pokalbiuose ir dabar vadovauja rinkimų vajui. Ši aplinkybė gali tiktai pagilinti tuos vidaus nesutarimus, kurie išryškėjo Solidarumo pogrindžio organizacijoje.

Čia reikia prisiminti vieną apskritojo stalo susitarimų punktą, kuriuo valdžia ir opozicija įsipareigojo savo rinkimų programose ir vajuje neišeiti už susitarimo ribų. Ką tai reiškia, matyti iš piliečių komiteto pareiškimo, kad visi jo remiami kandidatai atsiriboja nuo smurto ir "revoliucinių permainų".

Mažosios grupės

Ne visi su tuo sutinka. Nesutinka ir dėl visiškai nedemokratiško rinkimų įstatymo, pagal kurį tik 35% seimo atstovų bus sąlygiškai laisvai renkami. Kaip tik todėl nedaugelis mažų opozicijos grupių nusprendė rinkimuose nedalyvauti. Prie jų priklauso vadinamas Kovojantis solidarumas ir dalis socialistų partijos narių, pasivadinusių demokratais revoliucininkais.

Nelabai jaukiai jaučiasi ir tie, kurie grynai pragmatiškai žiūri į rinkimus. Leidimasis į nešvarią politiką partijos sąlygomis gali sutepti moralinį Solidarumo autoritetą, sukompromituoti atskirus veikėjus ir galop nedaug ką iš tikrųjų laimėti. Nebent tik aiškus Solidarumo kandidatų laimėjimas rinkimuose padėtų Walensai ir jo rėmėjams išlaikyti gerą Solidarumo vardą. Todėl Walensa karštai įtikinėja visuomenę, kad reikia būtinai pasinaudoti teikiamomis galimybėmis, tegu jos ir ribotos, nes kitaip vos prasidėjęs permainų vyksmas Lenkijoje vėl sustotų.

Pastaruoju metu Walensos populiarumas labai išaugo. Prie to daug prisidėjo popiežius Jonas-Paulius II, kuris balandžio 20 priėmė Walensą ir pagyrė apskritojo stalo susitarimus. Walensa tikisi, kad jam pavyks įtikinti visuomenę gausiai dalyvauti rinkimuose ir atiduoti savo balsus už Solidarumo ir nepriklausomų sambūrių kandidatus. Čia daug priklausys nuo to, kaip piliečių komitetas įstengs pravesti rinkimų vajų.

Opozicijos reikalavimai

Opozicijos dokumente teigiama, kad dabartinių rinkimų susitarimas esąs vienkartinis. Būsimieji seimo ir senato rinkimai turi būti visiškai demokratiški, be jokių varžymų ar privilegijų. Skyriuje apie kultūrą ir informaciją nurodoma, kad kiekvienas pilietis turi teisę nevaržomai gauti visas žinias ir viešai skelbti savo pažiūras. Lenkijos opozicija nori panaikinti cenzūrą, taip pat valstybės radijo ir televizijos monopolį, popieriaus skirstymo tvarką ir spaustuvių priežiūrą. Nori įvesti tokią tvarką, kad kultūros veikla būtų finansuojama nepaisant politinių privilegijų. Sukurti sąlygas, kurios lengvintų nepriklausomų laikraščių leidybą ir užtikrintų nepriklausomos kultūros teisę naudotis leidyklomis bei kitais institutais.

Rinkimų programos skyriuje apie karo tarnybą sakoma: "Mes reikalausime sutrumpinti karo tarnybą ir sudaryti daugiau galimybių ją kitokia tarnyba pakeisti. Šaukiamieji turi atlikti prievolę ypač švietimo ir sveikatos apsaugos srityse. Trokštame sukurti garantijas, kad būtų paisoma pagrindinių žmogaus teisių, įskaitant sąžinės ir tikybos laisvę, kaip ir kario teisę į asmeninį turtą. Reikalaujame panaikinti karinį mokymą mokyklose. Reikalaujame tokių pakeitimų dėl to, kad ginkluotosios pajėgos tarnauja lenkų valstybei, o ne kuriai partijai".

Ūkio pertvarkos reikalu opozicijos rinkimų programoje, be kita ko, skelbiama: "Mes darbuosimės, kad būtų įvesta nauja ūkio santvarka, kurios pagrindą sudarytų rinka ir savarankiškos įmonės, veikiančios pagal rinkos ūkio principus. Reikalaujame, kad visos vadovavimo vietos valstybės įmonėse būtų užimamos konkurso keliu. Reikalaujame tikro visų sektorių lygiateisiškumo ir visiško valdžios nesikišimo. Ūkio įmonės turi pačios atsakyti už savo veiklos padarinius. Visuomenė negali padengti nuostolių, kuriuos kelia neūkiškumas. Kiekvienas lenkas turi teisę gyventi sveikoje aplinkoje. Mes reikalaujame iš pagrindų pagerinti reikalus ekologiškos grėsmės srityse. Kad aplinkos teršėjai liautųsi nuodiję aplinką, reikia parengti priežiūros ir baudų tvarką. Aplinką žalojančios įmonės turi būti uždaromos ar modernizuojamos. Valstybė turi remti visuomenės kontrolę šioje srityje bei ekologinius sąjūdžius". Opozicija nesutinka su atominės energijos programa, kaip ji dabar vykdoma.

Apie mokyklas ir universitetus opozicijos dokumente sakoma, kad tai švietimo, bet ne ideologijos fronto vieta. Mokykloje turi būti draudžiama bet kokia ideologinė prievarta ar spaudimas. Dėl to programoje protestuojama prieš ateistinę propagandą mokykloje, prieš mokytojų atranką pagal jų pasaulėžiūrą. "Reikalaujame plačių įgaliojimų tėvų, mokytojų, mokinių ir studentų savivaldos organams. Valdžios kišimąsi reikia riboti. Būtina atkurti visišką aukštųjų mokyklų savivaldą. Sudaryti sąlygas kurti nevalstybines mokyklas. Pripažinti mokyklų teises vykdyti pedagogikos eksperimentus, pripažinti jaunimo teisę burtis pagal savo reikmes bei interesus. Reikalaujame pagerinti mokyklų bei universitetų finansinę padėtį, aprūpinti jas naujomis mokymo priemonėmis, naujais pastatais, pakelti mokytojų atlyginimus. Mums aišku, kad didžiausią pavojų Lenkijai kelia jaunosios kartos nusivylimas, todėl pabrėžiame mokymo, butų, darbo, atlyginimų, karo prievolės klausimus".

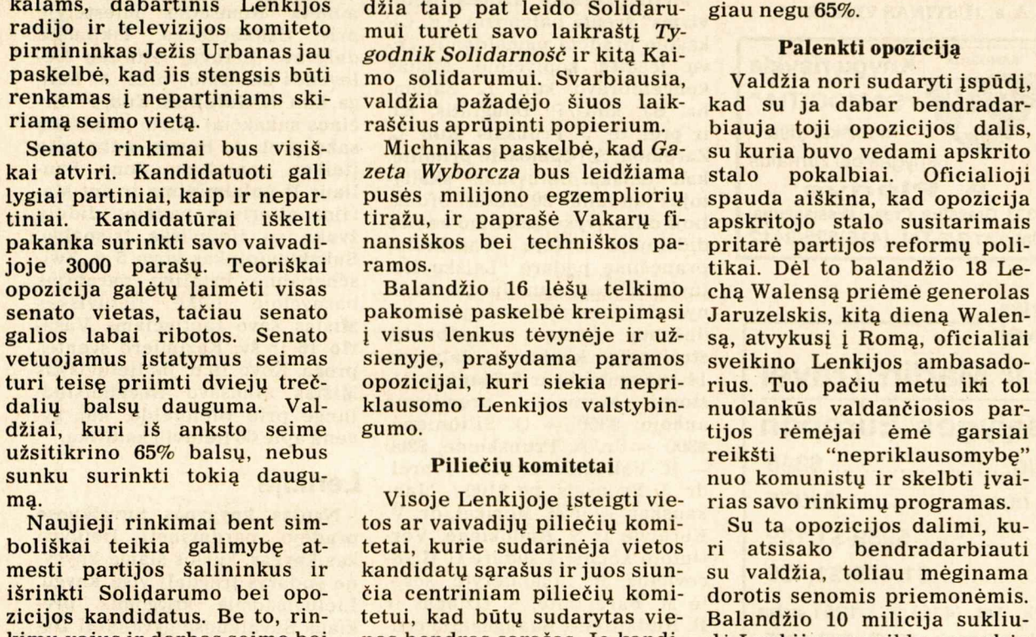

IGNAS MINIOTA, jachtos "Audra" kapitonas su viešniomis, skaučių vadovėmis iš JAV. Iš kairės: Irena Kerelienė, Ignas Miniota ir Stefa Gedgaudienė — Nuotr. A. Juozapaičio

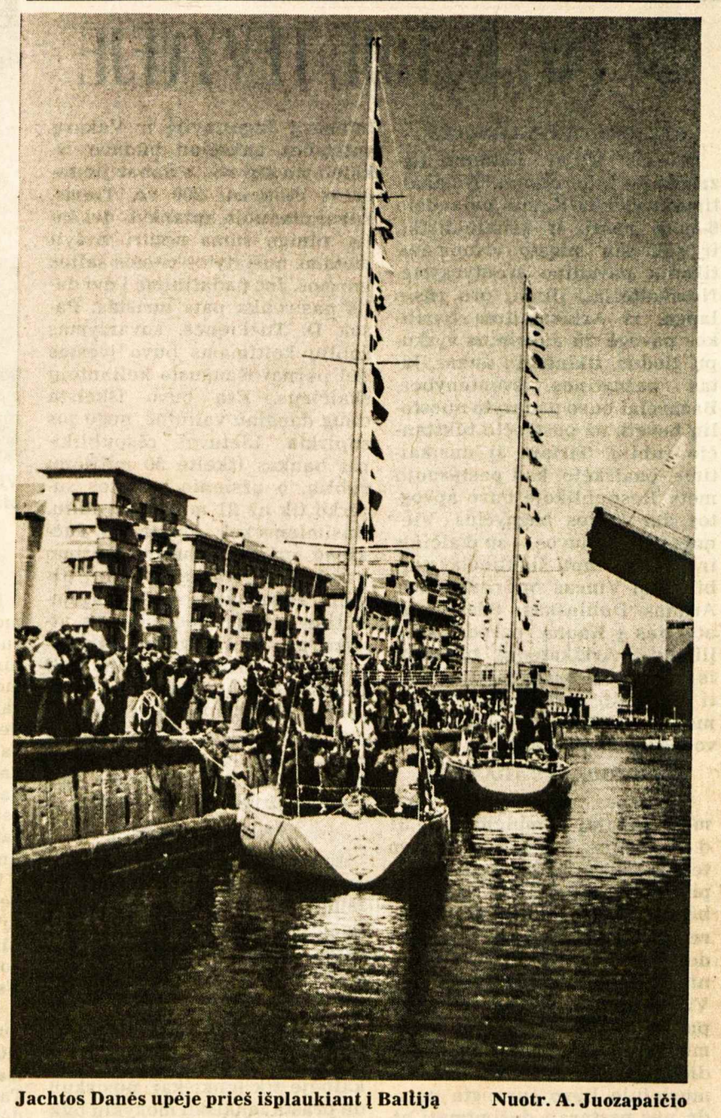

Jachtos Danės upėje prieš išplaukiant į Baltiją — Nuotr. A. Juozapaičio

Lankėsi Latvijos veikėjų delegacija

Latvijos ir Amerikos latvių pasitarimas Kanadoje

J. V. DANYS

Kanados ir JAV Latvių Bendruomenių atstovai turėjo pasitarimus su 23 Latvijos liaudies fronto (tolygus Lietuvos persitvarkymo sąjūdžiui) atstovais, atvykusiais iš Latvijos. Jų tarpe buvo įvairių sričių vadovaujančių asmenų — specialistų: rašytojų, menininkų, ekonomistų, prekybininkų, teisininkų, mokslininkų. Jiems vadovavo Dainis Ivans, Fronto pirmininkas bei vienas iš pagrindinių steigėjų, ir jo pavaduotojas Valdis Steins.

Susitikimas-pasitarimas vyko "Glen House" pensionate, Gananoque miestelyje ant Šv. Lauryno upės kranto, apie 110 km nuo Otavos, 1989 m. balandžio 9-10 d.d.

Vėliau dalyviai išvažinėjo daryti pranešimų į įvairius Kanados ir JAV miestus. Otavoje lankėsi du dalyviai, jų tarpe Fronto pirmininkas Dainis Ivans. Jie darė pranešimus Otavos latviams, dalyvavo koncerte, vakaronėje. Taip pat pasimatė su Kanados užsienio reikalų ministerijos pareigūnais, vadovaujančiais Sovietų Sąjungos ir Rytų Europos kraštų reikalų departamentui.

CBC televizijos "Journal" balandžio 11 d. programoje apie 20 minučių transliavo pasikalbėjimus su Latvijos liaudies fronto ir Latvių Bendruomenės atstovais bei parengimų dalyviais. Buvo vaizdų iš "Glen House" salių, koncerto, vakaronės, šeštadieninės latvių mokyklos Otavoje (pasikalbėjimai su mokiniais). Nemažai įpinta vaizdų iš vaizdajuosčių apie Rygoje vykusius mitingus, manifestacijas.

"Glenn House" susirinkimą aplankė ir dienraščio "The Ottawa Citizen" užsienio žinių redaktorius Ilya Gerol, kuris parašė ilgoką straipsnį apie Latvijos liaudies fronto tikslus ir laimėjimus. Paminėjo, kad slaptieji susitarimai 1939 m. tarp Stalino ir Hitlerio Baltijos respublikas atidavė Sovietų Sąjungai.

Šiandien, rašo žurnalistas, latviai pasidarė mažuma savame krašte — 48.5%. Latvių kalba išnyko iš viešojo (oficialaus) gyvenimo. Liaudies frontas savo gyvavimą pradėjo reikalaudamas, kad latvių kalba būtų valstybinė kalba Latvijoje.

Fronto pirmininko pavaduotojas Valdis Steins pareiškė: "Šiandien mes reikalaujame ekonominio suverenumo. Tai reiškia kontrolę savo žemės, pramonės, susisiekimo ir finansų... Mes nenorime apversti laivo ir skelbti naivius šūkius. Mes būtume patenkinti, jei Maskva kontroliuotų tiktai užsienio politiką ir gynybą, o visa kita paliktų mums".

Pasak žurnalisto, Latvių liaudies frontas siūlo santūrumą ir žingsnis-po-žingsnio eigą savo tikslams pasiekti — skirtingai nuo estų ir lietuvių tolygių liaudies frontų skelbiamų programų.

Pasak latvių, klausiusių Latvijos liaudies fronto veikėjų komentarus pranešimuose Otavoje, Fronto tikslas esąs ekonominis suverenumas.

* * *

Išskiriame tokias vyraujančias organizacijas: VLIKas, ALTa, Pasaulio LB, Amerikos (JAV) LB ir Kanados LB. Norėtųsi išgirsti iš jų visų pranešimus, paremtus faktais, ką jos *konkrečiai* jau padarė ar artimoje ateityje padarys pagelbėti Lietuvai. Vienintelis žinomas didesnis konkretus projektas buvo JAV Lietuvių Bendruomenės "Dovana Lietuvai 1989" su vajumi surinkti $250,000 ir kelių punktų programa, kuri iš dalies jau ir įvykdyta.

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!

Iki šiol šis fondas išleido per 500,000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neliečiamas, tiktai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai įvairiose srityse.

Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).

Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

Testamentines ir kitas aukas siųsti:

Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

Šio fondo šūkis: ***"Kapitalas Lietuvai, palūkanos — lietuvybei išeivijoje!"***

GEO. H. CREBER
MONUMENTS INC.
208 Kingston Rd., Toronto, Ont. M4L 1S7
Raštinės tel. 691-5712, 694-1013
Namų tel. 762-3502
Roman Demkiw

Išstatyta 120 paminklų pavyzdžių – didžiausias pasirinkimas Toronte paminklų, sukurtų tautiniais motyvais

Mes parūpinam savo klientams braižinius bei proporcingus pagal mastelį planus patvirtinimui. Projektai ir skulptūros atliekami geriausių mūsų meistrų.

Naudojamas geriausias Š. Amerikos ir importuotas granitas. Užsakymai priimami bronzos ir granito plokštėms, keramikos ir porceliano paveikslams, įrašams kapinėse, bronzos statuloms ir lemputėms.

Varžytinių kainos – visų projektų meistriškumas garantuotas.

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

KELIOS ŠVENTVAGYSTĖS

"Tiesos" 97 nr. Ramunė Lazauskaitė informuoja: "Nusikaltimą, įvykdytą Kaune balandžio 6-osios naktį, ir kriminalistai, ir sukrėsta miesto visuomenė tiksliai pavadino šventvagyste. Nusikaltėliai, įlindę pro rūsio langą, iš Arkikatedros bazilikos pavogė du auksinius vyskupų žiedus, tikinčiųjų aukas, kitas bažnytines šventenybes. Bažnyčiai buvo padaryta nuostolių beveik už pustrečio tūkstančio rublių. Tiriant šį nusikaltimą, paaiškėjo, kad pastaruoju metu Respublikoje buvo apvogtos dar kelios bažnyčios. Vienoje jų — Šeduvos — su įkalčiais ir buvo sučiupti šiauliečiai darbininkai Vincas Andriušaitis ir Arūnas Dubinskas. Pastarasis, atvežtas į Kauną, parodė, kaip įlindo į Arkikatedrą baziliką, iš kur paėmė brangenybes. Vogti bažnyčių turtą nusikaltėliai nutarė todėl, kad jis iki šiol buvo mažiausiai saugomas".

DOKTORATAS ADAMKUI

Vilniaus universitetas 410 metų sukaktį paminėjo kovo 31 d. moksline konferencija savo teatro salėje. Ją įvadiniu žodžiu pradėjo akademikas Jonas Kubilius, Vilniaus universiteto rektorius. Lietuvos mokslų akademijos ir universiteto mokslininkai padarė pranešimus apie Vilniaus universiteto istorijos puslapius, pradėdami jo įkūrimu ir baigdami dabartinėmis dienomis. Universiteto mokslo muziejuje buvo surengta paroda per pastarąjį dešimtmetį atgautų turtų, kurie po jo uždarymo buvo išblaškyti po kitas aukštąsias mokyklas. Parodos aprašyme minimas beveik pilnas mineralų rinkinys, sutelktas XIX šimtmetyje, dalis žymaus botaniko Žano Žilibero herbariumo — Vilniaus apylinkėse surinkti augalai ir anatomijos preparatų rinkiniai. Sukakties proga Vilniaus universitetas suteikė garbės doktoratą JAV aplinkos apsaugos Vidurio vakarų srities administratoriui Valdui Adamkui, kuris taipgi yra ekologinių reikalų patarėjas Jungtinėse Tautose. Vilniaus universiteto garbės doktoratai taip pat suteikti Varšuvos tarptautinio S. Bonacho matematikos centro direktoriui prof. Česlavui Olechui ir Frankfurto prie Maino universiteto prof. Christianui Winteriui.

SUVARŽĖ RUBLIŲ KEITIMĄ

Nuo š. m. balandžio 1 d. buvo gerokai apkarpytas rublių keitimas į užsienio valiutą su privačiais kvietimais išleidžiamiems asmenims. Informacijų "Tiesoje" pateikia Sovietų Sąjungos užsienio ekonomikos banko Lietuvos respublikinio skyriaus valdybos pirm. Danutė Tučkienė. Anksčiau važiuojantiems į komunistines šalis didžiausią keičiamą sumą sudarė 1.350 rublių. Dabar vykstantiems į Lenkiją, Rumuniją, Vengriją, Bulgariją ir R. Vokietiją leidžiama išsikeisti 470 rublių, į Čekoslovakiją — 220 rb., į Kubą — 150 rb. Su savimi, kaip ir anksčiau, leidžiama pasiimti 30 rb. Keliautojams į Jugoslaviją ir Vakarų valstybes anksčiau būdavo iškeičiama 420 rb., o dabar jie tegalės išsikeisti 200 rb. Tiems, kurie planuoja aplankyti dvi šalis, pinigų suma neturi viršyti metams nustatytos vienos šalies normos. Jos padalinimą į dvi dalis pasirenka pats turistas. Pasak D. Tučkienės, suvaržymas rublių keitimams buvo įvestas dėl pernai išaugusio keliautojų skaičiaus. Esą buvo iškeista daug daugiau valiutos, negu jos supirkta. Lietuvos respublikinis bankas iškeitė 50 milijonų rublių, o užsienio valiutos supirko tik už 21 milijoną rublių. Būsimiems keliautojams D. Tučkienė primena rublių keitimo patobulintą tvarką: "Jeigu į užsienį kartu važiuoja šeima, nebūtina visiems jos nariams atvykti pas mus. Pinigus, turėdamas savo artimųjų pasus, gali pakeisti vienas iš užsienin vykstančių asmenų. Be to, jeigu žmogus kelis kartus planuoja važiuoti į vieną ar kitą šalį, jis gali iš anksto pasikeisti visą metams priklausančią sumą".

LENKŲ PROBLEMA

Lietuvoje sparčiai pradeda augti vietinių lenkų problema, išjudinta valstybinių teisių pripažinimo lietuvių kalbai. Vilniuje įvyko dvi dienas trukęs Lietuvos lenkų kultūros draugijos steigiamasis suvažiavimas. Ta draugija, lig šiol globota Lietuvos kultūros fondo, nuo jo atsiskyrė. Suvažiavimo dalyviai, kalbėję tik lenkiškai, nusiskundė prasta lenkiškų mokyklų būkle Lietuvoje, pareikalavo Lenkijos televizijos transliacijų ir netgi autonomijos lenkams. Suvažiavimą stebėjusi Gintarė Adomaitytė "Komjaunimo tiesoje" rašo: "Jau prieš suvažiavimą girdėjau ne vieną sakant: kažkas ne taip, mes nesuprantame lenkų, o lenkai — mūsų . . ." Tokią išvadą patvirtina mišką sodinusių gediminaičių sumušimas Šalčininkų rajone prie Papiškių kaimo. Byla tiriama. Gediminaičiai sakosi nusikaltę keturiems vietiniams vyrukams tik tuo, kad kalbėję lietuviškai. Jie dabar nutarė pasodinti dar du hektarus miško ir jį pavadinti ligoninėje atsidūrusio gediminaičio Ryčio vardu. Augančią įtampą liudija ir kitas pranešimas, kad prie Lietuvos kompartijos centro komiteto buvo sudaryta speciali komisija tautybių problemoms spręsti. Pirmasis jos posėdis balandžio 18 d., vadovautas centro komiteto sekr. Valerijono Baltrūno, buvo skirtas lenkų tautybės poreikiams. Pranešimus padarė: liaudies švietimo ministerio I-sis pavaduotojas Romanas Podagelis, Lietuvos televizijos ir radijo komiteto pirmininko I-sis pavaduotojas Apolinaras Sinkevičius, Lietuvos leidyklų, poligrafijos ir knygų prekybos reikalų komiteto pirm. Juozas Nekrošius, Vilniaus miesto vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotoja Aldona Čeplėjienė. Naujoji komisija ieško būdų, kurių dėka geriau būtų galima spręsti Pietryčių Lietuvos rajonų socialinius, kultūrinius bei kitus klausimus.

V. Kst.

AUDRA travel corporation

1989 m. kelionės į LIETUVĄ

"PAV... ...IĖ" gegužė ... (Finair) PARDUOTA
"SKAMBA, SKAM... KANKLIAI!" Gegu... birželio 6 (...ir France) PARDUOTA
"GEGU..." Gegu... birželio 12 (...ir France) PARDUOTA
"ŠVEN..." Birželio ... liepos 16 (Finair) PARDUOTA
"JUBILIEJINĖ" Liepos 10-23 (Air France)
"ŽOLINĖ" Rugpjūčio 11-20 (Finair)
"GINTARINĖ PALANGA" Rugpjūčio 11-27 (Finair)
"BOBŲ VASARA" Rugsėjo 6-19 (Air France)
"RUDENINĖ" Spalio 6-17 (Air France)

SPECIALIOS GRUPĖS

MEDIKŲ Gegužės 17-24 (Lufthansa)
KREPŠINIO MĖGĖJŲ Liepos 5-23 (Air France ir LH)

Kviečiame užsisakyti keliones iš anksto.

Mūsų biuras:

- Pageidaujantiems paruošia individualias keliones į Lietuvą ir į kitas pasaulio šalis.
- Sutvarko keliones į šiltus kraštus, išvykas pramoginiais laivais, organizuoja slidininkų grupes.
- Sutvarko vizas bei dokumentus iškvietimams.
- Ruošia keliones į geriausias pasaulio sanatorijas.
- Nuperkame automobilius bei kitas dovanas giminėms Lietuvoje.

Visais atvejais garantuojamas sąžiningas ir konfidencialus patarnavimas.
Skambinkite: tel. (416) 769-2500. TELEX: 06-967812 FAX: (416) 763-6279
Rašykite: 2100 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6S 1M7
Registracijos numeriai: 2559030 ir 2475066

Vilniaus universiteto ratiliečiai atlieka koncertą balandžio 15 d. Klivlande. Dešinėje jų vadovė – muz. ZITA KELMICKAITĖ

Nuotr. Vl. Bacevičiaus

Hamilton, Ontario

PADĖKA

Mūsų vedybinio gyvenimo 40 metų sukakties proga sūnus Jonas su marčia Sue, Hamiltono pensininkų klubo valdyba ir mūsų šeimos bičiuliai "Pavasario garsų" vakaronės metu mums padarė didelę ir netikėtą staigmeną, mus, kaip sukaktuvininkus, pristatydami vakaro publikai, apdovanodami gėlėmis, dovanomis ir išreikšdami linkėjimus žodžiais ir garsia "Ilgiausių metų" sutartine.

Už tą visą esame nepaprastai dėkingi visiems "Pavarsario garsų" šventės svečiams. Ypatingai sūnui su marčia, pensininkų klubo valdybos pirm. K. Mikšiui ir visai valdybai: A. Mikalauskui, L. Klevui, Ant. Mingėlai, J. Bajoraičiui, B. Pakalniškiui, A. Mačiulaitienei, P. Navickui, D. Žemaitienei ir E. Bilevičienei. Taip pat didelės nuoširdžios padėkos yra verti – Vanda ir Juozas Raguckai, Roma ir Kostas Narbutai ir Anelė Beržaitienė. Dėkojame už gėles ir sveikinimus mūsų mieliems dr. Vytautui ir Aldonai Taurams Čikagoje ir jų sūnums Šarūnui ir Arvydui.

Jūsų visų mums parodytą nuoširdumą ilgai negalėsime pamiršti.

Nina ir Stasys Aleksos

St. Catharines, Ont.

PAKILIOJE NUOTAIKOJE praėjo Motinos dienos minėjimas. Pamaldose dalyvavo daug žmonių, turiningą pamokslą pasakė kun. Kęstutis Butkus, OFM. Gražiai giedojo solistai V. ir A. Paulioniai, o taip pat ir choras. Motinos tema kalbėjo Vytautas Bireta, KLB valdybos pirmininkas, iškeldamas lietuvės motinos reikšmę, ypač paskutiniaisiais laikais, tautos gyvenime. Buvo parodyta vaizdajuostė iš Vasario 16 minėjimo Kaune ir Vilniuje. Minėjimą rengė KLB apylinkės valdyba. Po minėjimo visi buvo pavaišinti užkandžiais ir kavute. Dalyvavo ir svečių iš Lietuvos.

MIRĖ ANTANAS STAUGAITIS, ilgametis lietuviškos veiklos palaikytojas bei aktyvus dalyvis. Gausių artimųjų draugų, bičiulių buvo palydėtas į lietuvių kapines Mississaugoje. Giliame liūdesy liko žmona bei kiti giminės. **Kor.**

Edmonton, Alberta

A. a. URŠULĖ SURVILIENĖ, ankstyvesnės imigracijos tautietė, mirė balandžio 27 d., išgyvenusi 93 metus. Paliko sūnų Julių su žmona Marjorie ir vaikaitę Sandrą su vyru Gerry. Palaidota iš Sacred Heart bažnyčios gegužės 1 d. šalia vyro Stasio, mirusio prieš 20 metų, St. Johachims kapinėse. Bažnytines apeigas atliko kun. L. Seratto. Po laidotuvių dalyviai buvo pakviesti savitarnos pietums į Lietuvių namus. Velionė buvo nuoširdi, gero būdo labai vaišinga ir draugiška moteris. Nors ir būdama mažo išsilavinimo, bet stengdavosi padėti savo tautiečiams. Ypač buvo gera ir paslaugi naujiems ateiviams, visaip jiems padėdama. Todėl ir laidotuvėse dalyvavo ilga vilkstinė automobilių, o šventovė ir Lietuvių namų salė buvo apypilnė žmonių. Jautrų ir turiningą atsisveikinimo žodį tarė KLB apylinkės valdybos pirm. Algis Dudaravičius. Šeimos vardu kalbėjo ir laidotuvių eigą tvarkė velionės vaikaitė Sandra. Tegul jai būna lengva Kanados krašto žemė, kurioje išgyveno per 60 metų.

PASKUTINĖS ŠIO SEZONO pamaldos Lietuvių namų koplyčioje įvyks birželio 4 d. Pamaldas laikys kun. E. Cooney. Tikimasi pamaldos vėl vyks nuo rugsėjo 3 d.

Dobilas

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)
Jurgis Jurgutis
Tel. 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

A. a. Justiną Vizgirdą išlydėjus

1989 m. kovo 10 d., širdies smūgiui ištikus, mirties angelas pakvietė amžinybėn a.a. Justiną Vizgirdą. Gyveno Čikagoje, Brighton Parko apylinkėje.

Gimė 1927 m. Lietuvoje. Augo stambių, pavyzdingų Zanavykijos ūkininkų Marijos (Rudzevičiūtės) ir Jono Vizgirdų gausioje šeimoje. Turėjo penkis brolius ir keturias seseris. Mokėsi Šakių "Žiburio" gimnazijoje.

1944 m. karo audrai atėjus, buvo nublokštas į Vokietiją. Po karo pagal darbo sutartį atvyko į Kanadą. Atlikęs sutartį, apsigyveno Montrealyje. Vėliau persikėlė į Čikagą. Sukūrė šeimą su Joana Eitmonaite. Išaugino ir išmokslino dukras – Vidą, Daivą ir sūnų Arvydą.

Priklausė LB Vidurio vakarų apygardai ir Brighton Parko Lietuvių namų savininkų dr-jai. Daug darbavosi lietuvių mokyklos tėvų komitete. Dosniai rėmė jaunimo veiklą: skautus, ateitininkus ir lietuvišką spaudą. Šeimoje lietuviškas žodis, laikraštis nebuvo tik užklydęs elgeta, bet šeimininkas. Buvo tylus, pavyzdingas šeimos tėvas. Nepailstantis taurios dvasios visuomenino darbo darbininkas.

Atitrūkęs nuo kasdieninių rūpesčių, kūrė savitą tautodailės religinio ir tautinių apraiškų simboliką ir tai medžio drožiniuose puoselėjo. A. a. Justino sukurti ir meniškai išdrožinėti kryžiai, koplytėlės, rūpintojėliai ir tautiniais motyvais lietuviškos emblemos, primena velionio išgyventą tėvynės ilgesį, sielvartą ir pavergtos tautos kančias. O kartu – nepaprastą darbštumą ir gabumus.

Kovo 14 d. vakare, gausiai susirinkę Čikagos lietuviai į laidotuvių namus, per Rožinio pamaldas atsisveikino su a.a. Justinu. Rytojaus dieną buvo nulydėtas į Brighton Parko Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo šventovę. Mišias už velionio sielą atnašavo ir pamokslą pasakė klebonas kun. Fabijonas Kerelis. Kartu Mišias koncelebravo kun. Antanas Saulaitis, SJ, ir kun. Guy Webb, buvęs sūnaus Arvydo mokslo draugas. Pamaldose giedojo solistas Jonas Vaznelis. Po pamaldų, laidotuvių dalyviai ilgoje mašinų vilkstinėje, palydėjo velionį į Šv. Kazimiero kapines. Užbėrus ant karsto Lietuvos žemės ir Baltijos pajūrio gintaro, laidotuvių dalyviai sugiedojo "Viešpaties angelas", "Marija, Marija" ir Tautos himną. Atsisveikinimo jautrų žodį tarė – Vytautas Šuopys ir Petras Styra. Vėliau šeima pakvietė laidotuvių dalyvius į "Dainos" restoraną pietums.

Velionio troškimas ir viltis, kad jo kūną priglaustų Zanavykų krašto juodžemis ir – krauju pašvęstas žemės grumstas, neišsipildė, nes Viešpaties keliai nežinomi.

Mielas Justinai, eidamas šios žemės keliu, savo darbais palikai šviesų prisiminimą, atidavęs širdį ir rankas šeimai ir Lietuvai. Ilsėkis ramybėje! **P.S.**

A. a. JUSTINAS VIZGIRDA

"SAMOGITIA"
Knygų rišykla "SAMOGITIA"
meniškai įriša knygas bei žurnalus
A. Plenys
3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8 Tel. (416)625-2412

Marlin Travel
Per Trafalgar Tours ir Marlin Travel
geriausios kelionių sąlygos Europon
4 dienų ekskursija Anglijon nuo $340
15 dienų ekskursija po Europą nuo $1375
Kelionė lėktuvu į Maskvą .... $959-$1,139,
su apsistojimu Romoje .... $1,419-$1,439
2959 Bloor St. W. prie Royal York. Tel. (416) 231-1061 arba skambinti Raimundui VALADKAI vakarais (416) 279-4235, kuris atliks visus patarnavimus kelionei.
OVER 200 MARLIN TRAVEL OFFICES ACROSS CANADA TO SERVE YOU.

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –
HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"
830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 544-7125
Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
Liepos-rugpjūčio mėn. uždaryta.
AKTYVAI PER 29 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:		IMAME UŽ:	
kasd. pal. čekių sąsk. iki	5.5%	asmenines paskolas	15.5%
santaupas	7.5%	nekiln. turto pask. 1 m.	13.5%
kasd.pal.taupymo s-ta	7%	nekil.turto pask. 3 m.	14%
90 dienų indėlius	9.75%	Nemokamas čekių ir sąskaitų apmokėjimo patarnavimas.	
1 m. term. indėlius	11.5%	Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2.000 ir asmeninių paskolų drauda iki $25.000.	
1 m. term.ind.mėn.pal.	11%		
3 m. term.indėlius	11%		
RRSP ir RRIF (pensijos)	8.5%		
RRSP ir RRIF 1 m.	11.5%		
RRSP ind. 3 m.	11%		

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Lietuvių pensininkų sąjungos metinis narių susirinkimas balandžio 6 d. įvyko Čikagos lietuvių šaulių salėje. Susirinkime dalyvavo 175 nariai. Pirmiausia susikaupimo minute pagerbti 1989 m. mirusieji keturi nariai — Teofilija Čepulionienė, Morta Daraškienė, Stasys Kužmarskis ir Petras Norkaitis. Pasidžiaugta, kad jų paliktą spragą užpildė sąjungon priimti septyni nauji nariai. Veiklos pranešimą padarė valdybos pirm. S. Vanagūnas. Jis priminė, kad mirusių narių šeimoms ar nurodytoms organizacijoms su užuojauta įteikiami 25 doleriai. Aplankius sergantį narį, jam paliekama 15 dolerių. Finansinę 1988 m. apyskaitą padarė valdybos ižd. J. Blažys. Pajamų turėta $1.630. Jas sudarė narių mokesčiai, palūkanos už banke laikomas santaupas, renginių pajamos. Iš tų pajamų lietuviškoms organizacijoms ir radijo valandėlėms paskirta $380, mirusiųjų narių šeimoms $150, sergantiems nariams $243. Apie paskutiniuosius įvykius Lietuvoje kalbėjo iš jos 1981 m. pasitraukęs ekologas dr. Kazys Ėringis.

JAV LB Putnamo apylinkės valdyba metinį savo susirinkimą sušaukė kovo 12 d. Nekaltai Pr. Marijos seselių vienuolyno patalpose. Pradžioje malda buvo prisiminti pastaraisiais metais mirusieji nariai — kun. Pijus Dambrauskas, dr. Antanas Kučas, Vilma Karečkaitė-Prekerienė, Jadvyga Tūbelienė ir Lietuvos kariuomenės kūrėjas-savanoris Antanas Verba. Veiklos apžvalgą padarė valdybos pirm. dr. Česlovas Masaitis. Valdyba surengė Maironio, Vasario 16, Motinos dienos minėjimus ir dr. Aleksandro Štromo seminarą apie dabartinius įvykius Lietuvoje. Koncertinę programą atliko estrados sol. Violeta Rakauskaitė-Štromienė. Iš Vasario 16 minėjime surinktų aukų $965 teko JAV LB, $858 — Tautos fondui, $335 — ALTai. Naująją LB Putnamo apylinkės valdybą sudarė: pirm. Albina Lipčienė, vicepirm. dr. Juozas Kriaučiūnas, sekr. Marija Noreikienė, ižd. Juozas Bružas ir narys dr. Česlovas Masaitis. Kontrolės komisija palikta ta pati: pirm. Vytautas Abromaitis, seselė Augusta ir Ona Strimaitienė.

Metinė žurnalo "Laiškai lietuviams" šventė balandžio 9 d. Čikagoje pradėta pamaldomis Tėvų jėzuitų koplyčioje. Mišias koncelebravo kun. L. Zaremba, SJ, kun. P. Daugintis, SJ, ir prel. dr. J. Prunskis. Kun. L. Zaremba, SJ, pamoksle priminė, kad "Laiškai lietuviams" skaitytojus jau lanko 39 metus. Oficialioji dalis įvyko Jaunimo centro didžiojoje salėje. Pagrindinį pranešimą padarė "Laiškų lietuviams" red. kun. Juozas Vaišnys, SJ. Šiemetiniame jau trisdešimtą kartą paskelbtame straipsnių konkurse dalyvavo 14 suaugusiųjų ir 8 jaunimo atstovai. Mecenatai premijoms aukojo: $350 — O. Siliūnienė, $300 — dr. A. Prunskienė, $200 — R. Valiuškienė, $150 — prel. dr. J. Prunskis, po $100 — Jankauskai, V. ir M. Momkai, dr. V. Kerelytė ir S. Rudokienė. Vertintojų komisiją sudarė Č. Grincevičius, R. Likanderytė, seselė M. Bareikaitė, S. Džiugas ir R. Rudaitienė. Suaugusiųjų grupėje premijas laimėjo: A. Kamantienė, N. Gailiūnienė, D. Staniškienė, J. Lisinskaitė, D. Lisinskaitė, A. Nakas, R. Sakalaitė, R. Miliauskaitė; jaunimo grupėje — E. Valkūnaitė, V. Vygantaitė, R. Polikaitytė, G. Vygantas, M. Polikaitis, V. Brazaitytė. Mecenatų vardu O. Siliūnienė sveikino laimėtojus ir ragino tęsti spaudos darbą. Buvo pasveikintas ką tik iš Lietuvos sugrįžęs Valdas Adamkus, gavęs garbės doktoratą iš Vilniaus universiteto. Dalia Polikaitytė pranešė, kad jos vadovaujamas etnografinis ansamblis stengiasi gražiai atlikti liaudies dainas.

Australija

Čikagiškio "Antro kaimo" suaustralintą versiją balandžio 16 d. turėjo progą stebėti Sydnėjaus lietuviai. Australijos lietuvių jaunimo sąjungos Sydnėjaus skyriaus ir saviveiklinio "Atžalos" teatro globojamą spektaklį paruošė atostogų atvykęs "Antro kaimo" veteranas Romas Stakauskas, prieš tris dešimtmečius gyvenęs ir studijavęs Sydnėjuje. Satyriniame spektaklyje jam talkino vietinės jėgos — Nita Grincevičiūtė-Wallis, Saulė Donela, Kęstutis Protas, Gabija Čeičytė, Raimundas Stasiūnaitis, Marina ir Laurie Koksaitės (Cox). Belieka tikėtis, kad iš šio branduolio išaugs ir satyrinis Australijos lietuvių teatras, įkvėpimo susilaukęs iš Čikagos "Antro kaimo" ir jo atstovo Romo Stakausko.

Lietuvos šaulių sąjungos įsteigėjo Vlado Pūtvio-Putvinskio mirties šešiasdešimtmetis kovo 12 d. paminėtas Sydnėjaus lietuvių klube. Minėjimą pradėjo vietinės šaulių kuopos pirm. Stasys Pačėsa, pasveikinęs dalyvius ir paprašęs susikaupimo minute pagerbti ne tik V. Pūtvį, bet ir už Lietuvos laisvę žuvusius Lietuvos šaulius, karius, partizanus. Invokaciją sukalbėjo prel. Petras Butkus. Paskaitą apie velionies nuveiktus darbus skaitė Almis Juozas Jūragis. Eilėraščiu programon įsijungė A. Savickienė, dainomis – kvartetas, kurį sudarė A. Savickienė, J. Muščinskienė, P. Andriukaitis ir V. Račkauskas.

Britanija

A. a. Juozas Kinka, 71 metų amžiaus viengungis, kovo 27 d. mirė Kings Mill ligoninėje Mansfielde. Velionis buvo suvalkietis, kilęs iš Pilviškių valsčiaus. Tarnavo nepriklausomos Lietuvos kariuomenėj, o karo metais — savisaugos daliniuose. Anglijon atvyko 1947 m. ir dirbo anglies kasyklose. Priklausė D. Britanijos lietuvių sąjungai, prenumeravo "Europos lietuvį", "Karį" ir "Tėviškės žiburius". Lietuvoje liko du velionies broliai ir sesuo.

Europos pavergtų tautų koncertą kovo 5 d. Leicesteryje surengė estai, latviai, lietuviai, ukrainiečiai ir lenkai. Ukrainiečių klubo salę užpildė apie 300 dalyvių. Tokiuose koncertuose seniau didžiąją programos dalį atlikdavo lenkai ir ukrainiečiai, bet šį kartą vyravo baltiečiai. Ypatingo dėmesio susilaukė trys lietuvių ansamblio "Gimtinė" kanklininkės, vadovaujamos E. Vainorienės, paskambinusios liaudies dainų pynę. Estams atstovavo pianistė ir Leicesterio tautinių šokių grupė, latviams — jų choras. Gražiai dainavo ukrainiečių moterų choras. Dainomis ir šokiais programon įsijungė lenkų ansamblis.

Vokietija

Kun. Petro Girčiaus kunigystės 40 metų sukaktis kovo 12 d. iškilmingomis pamaldomis paminėta Remsedės miestelyje prie Osnabruecko. Iškilmėje dalyvavo lietuvių katalikų sielovados delegatas prel. A. Bunga, kun. K. Gulbinas. Kun. P. Girčiaus sukakčiai skirtą pamokslą sakė prel. A. Bunga, pabaigoje įteikęs popiežiaus Jono Pauliaus II palaiminimą ir ant Marijos altoriaus padėjęs didelę žvakę su lietuviška trispalve. Sukaktuvininkas kovo 5 d. Zwischenahne katalikų parapijos bažnyčioje laikė lietuviškas Mišias savo tautiečiams Vasario 16 ir šv. Kazimiero šventės proga. Kovo 19 d. jis lietuviškas Mišias atnašavo Reckhofsiedlunge prie Bielefeldo, kur gyvena apie 60 lietuvių katalikų.

Lenkija

Naujas knygynas Suvalkuose pradėjo pardavinėti lietuviškas knygas, kurios šiame knygyne sudarys trečdalį visų knygų. Lietuviškomis knygomis prekiaus Suvalkuose gyvenanti Danutė Sakalauskaitė. Jai buvo pristatyta pirmoji 18.000 rublių vertės lietuviškų knygų siunta. Tai yra pirmas toks knygynas Lenkijoje. Seniau tik nedideli kiekiai lietuviškų knygų Lenkijos lietuvius pasiekdavo privačiais kanalais ir per Maskvos organizaciją "Meždunarodnaja kniga". Naujo knygyno atidarymas Suvalkuose buvo pasiektas Lietuvos leidyklų, poligrafijos ir knygų prekybos reikalų komiteto pirm. Juozo Nekrošiaus ryšių užmezgimu su Lenkijos kultūros ministerija. Jis dalyvavo knygyno atidaryme ir šia proga Punsko lietuvių gimnazijai nuvežė vadovėlių ir vaikų literatūros už 600 rublių. Pirmąją siuntą Suvalkų knygynui daugiausia sudarė grožinė literatūra. Ateityje bus pasiųsta vadovėlių, istorijos bei kitų knygų. Lietuviai knygyne taipgi norėtų nusipirkti Lietuvos laikraščių ir žurnalų, lietuviškos muzikos plokštelių. Norima, kad minėtasis knygynas taptų savotišku lietuvių kultūros centru, kuriame būtų rengiamos parodos, susitikimai su lietuviais rašytojais ir menininkais. Knygyno atidaryme Lenkijai atstovavo kultūros ministerio pavaduotojas K. Molekas, Knygos bičiulių draugijos pirm. T. Husakas ir Suvalkų miesto vadovai.

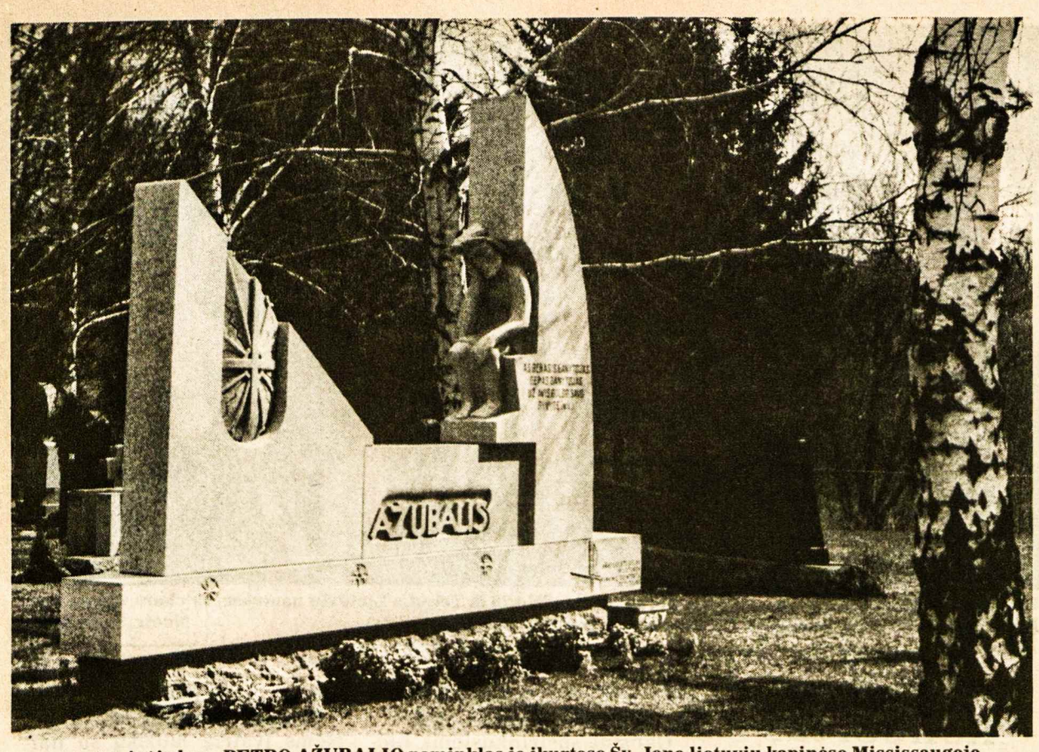

Anapilio įsteigėjo kun. PETRO AŽUBALIO paminklas jo įkurtose Šv. Jono lietuvių kapinėse Mississaugoje
Nuotr. St. Dabkaus

"Neskubėkite, mes čia palauksime..."

Kapinių diena Šv. Jono lietuvių kapinėse, Anapilyje, Mississaugoje

KAZYS MILERIS

Kai gegužės mėnuo yra pačiame savo žydėjime, kai Kanados pavasaris staigiai uždega kaštanų žvakes ir kvapniu nektaru iškvepina baltus jazminų krūmus, mes čia turime dar jokiame kalendoriuje neįrašytą šventę, vadinamą Kapinių diena. A.a. kun. P. Ažubalis mums įvedė tokiu liūdnu vardu pavadintą šventę, kuri čia greit prigijo ir pasidarė mums tradicine. Kasmet šiai dienai žmonės ruošiasi, prisipirkdami žvakių ir vainikų, pasirūpindami ilgai žydinčių gėlių daigais. Tą gegužės paskutinį sekmadienį kapinės sujuda gyvais žmonėmis. Suvažiuoja iš visur daugybė žmonių. Vieni turi čia savo ką nors palaidotą, kiti atvyksta tik šiaip sau susitikti, pamatyti ar trumpai pabūvoti šitoj dabar taip sparčiai augančioj lietuvių kolonijoj.

Visais laikais lietuviai labai gerbė savo mirusius ir mėgo kapines. Ir dabar mes puošiame jas gėlynais, gražiais paminklais, taip pat minime savo mirusiųjų sukaktis, įamžiname jų vardus įvairiuose fonduose, užprašome Mišias. Mirusieji mums niekad nemiršta, nes mes niekad nenustojame apie juos kalbėję. Savo sapnuose juos vis susitinkame, o jie mums pataria, perspėja ir paprašo maldų. Kokios gražios visos kapinės ir dabar Lietuvoje. Anais laikais tai buvo sekmadienio popiečių pasivaikščiojimo vieta. Kapavietės visur lyg iškeltos žydinčių gėlių lysvės, gelsvo smėlio takeliai, pasimelsti prašantys kryžių įrašai ir suolelis atsisėsti. Kad nepažeidus kapinių orumo, laidojant nekrištytus ir be religijos, tada reikėdavo juos kelti per kapinių tvorą palaidojimui kur nors tokiems skirtame kampelyje.

Einu ir aš su kitais šio mirusiųjų miesto gatvėmis, skaitydamas blizgančiuose akmenyse iškaltus vardus. Ne visus tuos žmones pažinojau, nors turbūt visą laiką mes čia maišėmės tuose pačiuose lietuvių susiėjimuose ir per tą keliasdešimt metų likome nepažįstami. Lengviau atpažįstami tie, kurie yra dirbę mūsų kokį nors tautinį darbą. Jie negyveno čia vien tik sau, tad mes visi juos savinamės. Kapinių kryžiai man lyg gyvi, kaip tie iš biblinės Loto istorijos akmenimis pavirtę žmonės. Savo vaikystės dienose bijodavau kažko sutemus vienas eiti pro kapines. Mirusiųjų negyvi veidai man ilgai išlikdavo mano vaizduotėj. Tad ir dabar einu apsigaubęs pamaldumo ir šnibždančios tylos skraiste, bijodamas garsiau pasisveikinti su praeinančiais, kad neišbudinčiau čia gulinčių gelsvo, blizgančio šilko pataluos.

Pamatau ir sustoju prie savo vaikystės dienų ir karo metų bičiulio kapo. Kuklus jam šeimos pastatytas paminklas, nepretenduojantis čia į pirmąsias premijas. Kažin, ar kas kitas čia sustos perskaityti šio paminklo įrašą? Aš stabteliu, pamatęs auksinėm raidėm įrašytą man žinomą vardą. Tą patį vardą buvau įpratęs skaityti violetiniu rašalu užrašytą ant dažnai sutaukuoto jo mokyklos sąsiuvinio. Tuoj ir prisiminė anie mūsų basakojės vaikystės laikai, kai mes alkį pasotindavom ant klevo lapų keptos duonos rieke ir buvom linksmi ir laimingi, džiaugdamiesi iš alksnio žievės išsukta švilpyne. Mūsų pasaulis tada atrodė baigėsi kažkur už Senkų kaimo toli horizonte, kur žemė susiduria su dangum . . .

Einu pažiūrėti ir savo sklypo, kurį neseniai įsigijau pensininko santaupom. Pasuku atgal kapinių takais ir pajuntu kažkokį džiaugsmą, kad mano šypsenos čia dar niekas neužkasė. Susitikęs pažįstamus, keliu kepurę ir sakau "sveikas", dabar apie jokią sveikatą negalvodamas. Daugeliui mūsų širdis jau yra davus pirmuosius įspėjimus. Kitiems gi ir pirmasis įspėjimas pasibaigė mirtim. Bauginanti statistika sako, kad kas trečias šios planetos gyventojas miršta nuo širdies ir kraujagyslių sutrikimų. Mus visus bėgusius nuo mirties iš savo tėviškių per bombų griaunamus miestus, per karo lauko kryžminę ugnį, mirtis pasivijo čia, kur mes dabar jau turime susikūrę sau patogų ir ramų gyvenimą. Visko turime, tik pritrūko vieno dalyko – sveikatos. Per gyvenimą krovėm visokius turtus ir tik dabar įsitikinom, kad sveikata iš tikrųjų yra brangiausias turtas.

Mano kampinė nuosavybė dar tebėra apžėlus žole, šalimais žaliuoja išsišakojus kalnų pušis. Pušis viena nuobodžiauja ir laukia čia atsikeliant gyventi sklypo savininko. O reikės neužilgo ateiti čia ir jau visam padėti iš namų išėjusio ir nebesugrįžusio keleivio lazdelę. Matosi, kad pasaulis nenori senti kartu su manim. Jis vis toks pat – jaunas, greitas ir triukšmingas. Nespėjančius kartu su juo eiti jis atmeta ir palieka. Nesvarbu, kiek bandytum įsikabinęs į gyvenimą, kaip į tą nubėgantį traukinį, dar laikytis. Traukinys padarys kelis staigius posūkius, ir tu nebeišlaikęs nukrisi. Atkeliausi į šitą išvietintųjų jau paskutinę pereinamąją stovyklą, patyręs ir sužinojęs, kad mes gimstame ne vien tik laimingai gyventi, kad žmogaus gyvenimas yra pilnas džiaugsmo ir liūdesio priešingybių ir kad visiems tenka palikti tuos kalnus, kurių čia buvo atėję nuversti. Laikas buvo geriausias mūsų visų dvasios ir kūno traumų gydytojas. Jis nudžiovino visas skausmo ir džiaugsmo ašaras, atnešė užmiršti ir po visokių gyvenimo lūžių tau vėl leido kurti naujus ateities planus. Vieniems buitis bus daug ko leidus, o kitiems į jų ratus visą laiką tik kaišiojus pagalius. Vieni visą savo gyvenimą veltui bus išstovėję eilutėje prie laimės prekystalio, kai kiti be eilės ją gavo. Tik šitas lygus kryžių laukas jau visus sulygino.

Jei kieno paklausi, ar jis norėtų vėl iš naujo pradėti gyventi tą patį savo gyvenimą, priversi jį susimąstyti ir greito atsakymo negausi. Neatrodo, kad žmonės tikrai siektų Sen. Testamento patriarcho Matuzalio amžiaus, kuriam Viešpats leido gyventi 969 metus. Nelabai daug yra tokių drąsių, kurie ir mirties nebijotų. Mes visi labai nenoriai skiriamės su šita ašarų pakalne. Psichologai sako, kad savo gyvybės apsaugos jausmas žmoguje yra pats stipriausias instinktas. Mirties baimė posiliks visada su mumis, kadangi mirtis dažniausiai būna sisijus su kokiu nors kūno skausmu ir perėjimu į nežinomybę, kuri tikinčiam yra bauginančiu Dievo teismu, o netikinčiam – galimu pasmerkimu.

Sako, kad Romoje prie vienų kapinių vartų yra užrašas: "Neskubėkite, mes čia palauksime". Anų kapinių mirusieji pataria gyviesiems nesiskubinti su mirtim. Ten esantys sutinka palaukti . . . Jie nori, kad gyvieji atgyventų čia pilną savo gyvenimą. Bet koks yra tas pilnas gyvenimas? Prieš 2 tūkst. metų žmogus jau skaitėsi savo amžių atgyvenęs, sulaukdamas 22 metus. Viduramžiais žmogus vidutiniškai jau gyveno ligi 36 metų. O jau 1900 metais žmogaus amžiaus vidurkis Kanadoje ir Amerikoje buvo 49 metai. Šiandien tas vidurkis vyrui yra pašokęs ligi 74 m., o moteriai net ligi 78. Tą amžiaus vidurkį, sako, bus galima dar labiau pakelti, kai medicina sužinos kaip nugalėti paveldėtus kūno negalavimus.

Bet kaip ilgai mes dar norime gyventi su savo pasenusiu kūno mechanizmu? Kaip malonus tau bėra pasaulis, kai tavo jau kažkur tik į tolį žvelgiančios akys nebeatpažįsta artimųjų, kai nelabai kas benori glaustis prie rankų glostymo? Savo suplikacijose mes turime maldą prašančią Dievo apsaugoti nuo staigios ir netikėtos mirties, o neturime giesmėj prašymo apsaugoti nuo ilgos ir kankinančios mirties agonijos. Ar nereikia pavydėti tiems, kurie taip sau ramiai užmiega amžinuoju miegu be automobilio avarijos, be ilgo vėžio graužimosi prie pagrindinių kūno komunikacijos mazgų, be išdraskymo užsikimšusių širdies arterijų?

Mūsų laidotuvės visada būna apverktos ir apgailėtos, palydėtos neužmirštamumo pažadais. Jos visada yra kam nors skaudi netektis, įvykęs neįkainojamas nuostolis, atsisveikinimas amžinai. To liūdesio ir skausmo nepajėgia mums numalšinti nei mūsų katalikiškasis tikėjimas, garantuojantis pasimatymą ir susitikimą amžinybėje. Tą atsisveikinimą dar labiau skaudina tai, kad mes, ligi šiol dar nieko geresnio nesugalvodami, atsisveikinant tą mums brangų žmogų, užkasame į žemę.

Mūsų rašytoja M. Pečkauskaitė – Šatrijos Ragana savo vienoj apysakoj apie mirtį yra pasakius: "Viešpatie, kaip lengva numirti ir kaip sunku yra pergyventi artimo žmogaus mirtį . . ." O kapinės yra geriausios to liudytojos.

• **Supažindinkite savo draugus su "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAIS" – atsiųskite dar jų neskaitančių adresus. Jie gaus keletą numerių nemokamai.**

Prabyla atgimstanti tauta

VINCAS KOLYČIUS

Ar ne nuostabu, kad po dešimtmečių tylos, dabar viešai girdime pasisakymus, kuriuos iki šiol tik vienas kitas, rizikuodamas Sibiru, išdrįsdavo viešai pareikšti.

Štai keletas būdingesnių pasisakymų, paimtų iš "Atgimimo", Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio informacinio biuletenio.

"Prieš pusę šimtmečio prasidėjo modernusis ir sykiu barbariškiausias, ilgai trukęs Lietuvos prievartavimas. Dabar, kai mūsų nedidelis kraštas ir jo darbštūs žmonės nori vėl tapti savimi, atgauti orumą ir pasitikėjimą, jiems būtina nauja savimonė" (Vytautas Landsbergis, "Atgimimo" nr. 7).

"Įsigalėjo raudonais šūkiais skarmaluota BEPROTYBĖ, nepaisanti nei gamtos, nei ekonomikos, nei moralės dėsnių... Miestelių centrais tapo nebe bažnyčios ir mokyklos, o restoranai ir biurokratų komitetai. Turim 60 tūkst. užregistruotų alkoholikų. Spėjama, kad iš tikrųjų jų esama trigubai daugiau. Turim 45 pagalbines mokyklas protiniai atsilikusiems. Užregistruota 21 tūkstantis nedarnių, girtuokliaujančių šeimų, 11 vaikų namų, 31 internatas vaikams, kurių gimdytojams atimtos tėvystės teisės. Apie 3 tūkst. invalidų, per alkoholį tapusių valstybės išlaikytiniais. O kur dar berniukų ir mergaičių specialūs internatai? Kaitaip sakant, mažamečių, nusikaltėlių kolonijos? O kiek pasodinta suaugusių? Vien tik griežto režimo lagery už Aušros Vartų – daugiau kaip pusantro tūkstančio Lietuvos vyrų, alkolikų ir narkomanų, recidyvistų, kurie vargu ar kada nors taps dorais darbininkais.

Tai kurgi mums dėtis su tokia invalido kupra, kuri vis auga lyg piktybinis navikas, spaudžia mus prie apterštos žemės, kuriai mes prašome laisvės, suvereniteto, teisės tvarkytis patiems?... 'Kur jūs nueisit, abiem kojom raiši?' – tyčiojosi iš mūsų vakarykščiai tvarkdariai, prastai nusiskutę Didžiojo Tautų Vado ir Mokytojo ūsus.

Jeigu jau ryžtamės sau ir pasauliui įrodyti, kad mes dar atrasim jėgų prisikelti, paskelbkim žūtbūtinį karą tam baisiajam stalinizmo mirkalui – alkoholiui.

Broliai! Tie, kurie neberandame Dievo nei danguje, nei žemėje, suraskim Jam vietos savo širdyje! Tegul Jo vardas bus Tiesa, Meilė ir Grožis. Tegul Jo vardas bus mūsų Tėvynė" (Kazys Saja, "Atgimimo" nr. 9).

"Brangūs tėvynainiai! Mes, žydai, ne Lietuvos posūniai, o jos sūnūs. Kad ir ne visų mylimiausi, kad ir ne patys laimingiausi, bet vis dėlto Lietuvos sūnūs. Štai kodėl Vasario 16-oji mums, kaip ir jums yra brangi ir šventa" (Grigorijus Kanovičius, "Atgimimo" nr. 9).

"Norinti gydyti ligą, reikia teisingai ją diagnozuoti. Šiandien ši diagnozė dar labai menka, ypač "gydytojų", sėdinčių centre ir aprėpusių visą šalį kaip savo pavaldinius. Taip dažnai jiems kyla noras mus kaltinti dėl nebūtų dalykų. Vienas tokių kaltinimų – jūs norite išstoti iš Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos. Bet jie, nežinodami istorijos, nesupranta, kad sunku išstoti neįstojus" (Stasys Uosis, "Atgimimo" nr. 9).

"Mūsų sąžinė negali būti rami, kol stagnacijos metu nusikaltimai žmogaus teisių srityje nepakankamai atskleidžiami arba nutylimi. Kalbama apie moralinį ir materialinį atlyginimą stalinizmo aukoms. Tai būtina. Bet kodėl paskutinių dešimtmečių aukos ignoruojamos, arba jų vaidmuo menkinamas? Matyt, kai kam pernlyg akis bado jų buvimas. Juk dar ne tik gyvi, bet ir užima tuos pačius, ar net aukštesnius postus buvę kaltintojai.

– – – Ateina laikas į mūsų kultūros kontekstą įjungti tos kovos rezultatus – pogrindinę žurnalistiką, pradedant "Katalikų Bažnyčios Kronika", "Aušra" ir baigiant "Perspektyvomis", "Alma Mater" ir kitais leidiniais. Be jų mūsų kultūros ir Atgimimo vaizdas bus nepilnas ir iškreiptas" (Gintautas Iešmantas, "Atgimimo" nr. 9).

"Skaitydamas LKP CK plenumo dokumentus, aš padariau išvadą, jog dabartiniai LKP vadovai nedrįsta pasakyti tiesos, kaip jos nepasakė ir 1940 metais Sniečkus, Gedvilas ar Paleckis. Prisidengę melu, jie Molotovo parankiniams padėjo įstumti lietuvių tautą ir Lietuvos valstybę į "Stalino saulės" atokaitą. Mano supratimu, daugelio CK narių personalinių pensininkų ir jų įkvėpėjo Gurecko įniršį dėl viešumo sukėlė ne nuoširdus rūpinimasis Lietuvos, lietuvių tautos reikalais, likimu, bet veikiau baimė, kad atvirumo laikais jiems patiems netektų stoti į tautos sąžinės teismą, atsidusti prie gėdos stulpo dėl šiandieninių savo poelgių ir darbų. – – – aš, naudodamasis savo, kaip komunisto, teise, raginu, sušaukti neeilinį LKP suvažiavimą, kuris iš partijos vadovaujamųjų organų pašalintų ne tik minėtus keturis (Gurecką, Gabrėną, Kuolelį, Šimkų – V.K. pridėta), bet ir visus kitus stalinistus ir neostalinistus, norinčius grąžinti mus į stalinizmo stagnacijos epochą. Tik tokie žingsniai gali laiduoti, jog lietuvių tauta galės laisvai dirbti pertvarkos darbą ir tikėtis išbristi iš klampynės, kurioje atsidūrėme per pastaruosius 50 metų" (Vytautas Būda, "Atgimimo" nr. 11).

"Miškas ir pamiškė. Rezistencijos fenomenas pokario Lietuvoje dar nėra mūsų mokslininkų deramai aptartas. Į mišką, t.y. nelegalią rezistentų padėtį, perėjo daugelis buvusių Lietuvos kariuomenės kariškių, davusių priesaiką ginti savo Tėvynę. Be to, miškan pasuko nemaža vyrų, numatytų ištremti Sibiran, kiti – pabėgę vežant. Ar jiems dera pritaikyti Tėvynės išdaviko statusą? Tegu į tai atsako atbundančios Lietuvos istorikai, teisininkai, bet aš manau, jog tai tikrai nėra nei Tėvynės išdavikai, nei juo labiau anksčiau vadinamieji banditai" (Julius Juzeliūnas, iš "Atgimimo bangos" transliacijos).

Lietuvių jaunimo sąjungos Vašingtono skyriaus suruoštas seminaras balandžio 14-16 d.d. JAV sostinėje buvo užbaigtas Lietuvos pasiuntinybėje pamaldomis. Nuotraukoje iš dešinės: kun. dr. TOMAS ŽIŪRAITIS, LJS skyriaus pirm. RŪTA VIRKUTYTĖ, dr. ALGIRDAS STATKEVIČIUS, BALYS GAJAUSKAS, VIKTORAS NAKAS ir kiti Nuotr. M. Samatienės

Kapinės Klaipėdos krašte

Įsteigta organizacija vokiečių kapinėms prižiūrėti

Praeitais metais "Memeler Dampfboot" išsamiai aprašė buvusių klaipėdiečių keliones į tėviškę. Taip pat aprašė skirtingus įspūdžius, kuriuos iš ten žmonės parsivežė. Buvo malonių momentų, bet taip pat ir liūdnų.

Kaip ir bevertintume trumpos kelionės įspūdžius, vienas dalykas paaiškėjo. Dažniausiai buvo veltui ieškoma savo šeimos narių, kaimynų ar draugų kapų. Net, jei kas nors savo namą, kuriame gimė, savo ūkį, savo mokyklą, ar ką nors kitą, kas jam rūpėjo, surado, išvydęs apleistas, sunykusias kapines, jis buvo apimtas didelio liūdesio ir pasijuto nejaukiai.

Ir Klaipėdos krašte gyvenančius lietuvius tas sujaudino, kad žmonės po ilgos apsunkinančios kelionės, betiksliai klaidžioja po apžėlusias kapines. Ne tik buvo galvojama kaip tą padėtį pakeisti, bet kai kas buvo ir sugalvota.

Mes prižiūrėsime jūsų kapus

Taip skambėjo netikėtas pranešimas iš Klaipėdos, kuris pasiekė "Memeler Dampfboot" redakciją Kūčių vakarą. Tai buvo Kalėdų dovana, kai sužinojome, kad ten įsteigta organizacija, kuri visas kapines Klaipėdos krašte sutvarkys ir nuolatos prižiūrės. Vieno sovchozo vadovybė įkūrė kooperatyvą, kurio tikslas bus tvarkyti ir prižiūrėti senas klaipėdiečių kapines. Darbai prasidės šią vasarą. Kapinės bus aptvertos, žolė pjaunama gėlės sodinamos. Jei reikės, bus statomi nauji paminklai arba seni restauruojami.

Kooperatyvas pritarimą gavo iš įvairių įstaigų. Katalikų ir evangelikų bažnyčios yra pasirengusios paremti finansiškai tą humanišką iniciatyvą. Taip pat ir lietuviai gyventojai aukoja. Žmonės yra pasiruošę tvarkyti senas kapines be atlyginimo, kad parodytų, ką jie pajėgia. Tai tokia džiugi žinia iš Klaipėdos.

Šiuo metu tos organizacijos vadovai stengiasi užmegzti ryšius su klaipėdiečiais gyvenančiais Vakarų Vokietijoj. Jiems reikalinga mūsų parama, nes išvardintų finansinių aukų tikrai neužteks, kad suplanuoti darbai būtų sklandžiai atlikti. Turėtume neatsisakyti jiems pagelbėti. Yra visai aišku, kad mūsų daugumai rūpi, jog mylimųjų kapai būtų tvarkingai užlaikomi.

Kaip galime padėti? Pirmiausia, parūpindami naudingą medžiagą, paveikslus ir planus su detaliu aprašymu, nesvarbu kurių kapinių. Padėtų ir piniginė auka. Jau pasirūpinta, kad būtų vedamas tikslus, revizijai prieinamas, atsiskaitymas už aukas bei priežiūrą, kad jos būtų panaudotos skirtam tikslui. 1989 m. sausio 21 d. Dortmunde buvo įregistruota "Organizacija puoselėjimui ir išlaikymui tautas jungiančių priemonių su Klaipėdos miestu ir kraštu". Ši institucija vadinasi "Aennchen von Tharau" su būstine Mainze. Kaip pats vardas sako, ten suplauks ir lėšos, kurios bus panaudotos kaip parama užsimotam atstatymui Simon-Dacho fontanui su "Aennchen" priešais Klaipėdos miesto teatro rūmus. Tolimesnės detalės bus paskelbtos sekančiose "MD" laikraščio laidose.

Vertė **Ia**

ENCHANTÉ Inc.
2938 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada M6P 1Y8
Tel. 769-0631 Fax 769-0586
Daugiarūšė sistema 110-220 voltų
50–60 Hz
Tinka Lietuvai ir kitiems Europos kraštams
*Video *Namų apyvokos reikmenys (šaldytuvai ir kt.)
*Televizijos *Stereo
Įpakavimo patarnavimas į visus pasaulio kraštus

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių namus)
Telefonas 535-6252
Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lešiai (contact lenses).

HALLING ELECTRICAL
(Estonian)
Gyvenamiems namams ir komerciniams pastatams.
• elektros išvedžiojimas
• elektros vielų atnaujinimas
• elektrinis šildymas
• vėdinimo įrengimas
• geras darbo atlikimas
Tel. 762-9190 LIC E 1044

Lloyd Bloom

The Marlatt
The J. B. MARLATT Funeral Home, Ltd.
615 Main Street East (East of Sanford)
laidotuvių namai ir koplyčia
Telefonas: 528-6303
HAMILTON, Ontario

GABIJA JUOZAPAVIČIŪTĖ-PETRAUSKIENĖ, PLB valdybos vicepirmininkė, padariusi pranešimą apie Vasario 16 iškilmes Lietuvoje šiais metais, ir ALGIRDAS RIMAS, JAV ambasados Kanadoje transporto patarėjas Nuotr. J. V. Danio

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos žinios

PLB valdyba buvo susirinkusi savo ketvirtajam posėdžiui balandžio 14 d. Detroite, JAV.

Dr. Vytautas Bieliauskas, valdybos pirmininkas, telefonu kalbėjosi su Sąjūdžio tarybos pirm. Vytautu Landsbergiu, painformuodamas jį apie išeivijos, o ypač Europos Lietuvių Bendruomenių, susirūpinimą Sąjūdžio įgaliotinio prie Europos parlamento Algio Klimaičio veikla. Jo manymu, Klimaitis parlamentarams nesiūlo Lietuvos valstybės nepriklausomybės atstatymo, bet verčiau pasitenkina šiokio tokio savarankiškumo atgavimu Sovietų Sąjungos imperijos ribose. Iš pokalbio paaiškėjo, kad Sąjūdis nesiruošia Klimaitį pašalinti iš pareigų, nes nesą konkrečių įrodymų, kad jo veikla kenktų Lietuvos interesams.

Gegužės 13-14 d.d. Taline įvyko visų trijų Baltijos valstybių sąjūdžių santalkos suvažiavimas, kuriame dalyvavo ir PLB pirm. dr. Vyt. Bieliauskas. PLB valdyba patvirtino dr. Vyt. Bieliausko kelionę į Taliną ir į Lietuvą.

Pasitarime su VLIKu buvo aptarta galimybė suorganizuoti veiksnių konferenciją, kuriai projektą ruošia PLB valdybos narys Algimantas Gureckas. Jis siūlo veiksnių konferenciją sušaukti liepos 14-16 d.d. Konferencijos tikslas – ryšium su įvykiais Lietuvoje suderinti išeivijos veiklą. PLB valdyboje buvo diskutuota, kas šiuo metu yra veiksnys, liepos data atrodė per ankstyva, nepakaks laiko pasiruošti ir todėl siūlyta konferenciją nukelti į rudenį.

Siūlyta taip pat atsisakyti "Veiksnių konferencijos" vardo ir pavadinti kitu pavadinimu, pvz. "Išeivijos lietuvių politinės akcijos konferencija" ar panašiai. Kviesti visų kraštų LB, VLIKo, Jaunimo sąjungos pirmininkus, Lietuvos diplomatinę tarnybą ir politinės akcijos žinovus.

Sąjūdis į PLB ekonominės talkos komisiją Lietuvai paskyrė ekonomistus: Kazimierą Antanavičių, Antaną Buračą, Kazimierą Prunskienę. Kol kas iš išeivijos įeina: dr. Adolfas Damušis, Jonas Pabedinskas, dr. Feliksas Palubinskas, visi iš Čikagos, Juozas Sidas iš Kalifornijos, dr. Juozas Kazickas ir Donatas Šatas iš Niujorko ir Gabrielius Žemkalnis iš Melbourno, Australijos. Birželio mėnesį Lietuvon planuoja vykti J. Pabedinskas ir dr. F. Palubinskas tartis ekonominės talkos reikalais. PLB valdyba paruoš komisijos veiklos planą.

"Pasaulio lietuvio" redaktorius Bronius Nainys pranešė, kad "PL" leidimas per metus kainuoja $50,000 (amerik.). Paryškinta, kad žinių gavimas iš Lietuvos daug kainuoja ir kad ryšių palaikymo su Lietuva išlaidos turėtų būti PLB valdybos, kaip žurnalo leidėjos, patvirtintos.

Religinių reikalų komisijos steigimo klausimą svarstė PLB valdyba. Nutarta, kad PLB valdyba rūpinsis visų lietuvių bendruomenių religiniu aptarnavimu, ypač padedant Lietuvoje esantiems krikščionims. Valdyba ragina visus vienetus remti vysk. P. Baltakio, OFM, sielovados centrą, remti kun. K. Pugevičiaus atliekamą Religinės šalpos Lietuvai darbą. Raimundui Kudukiui pavesta būti ryšininku.

PLJS suvažiavimas su Lietuvos jaunimu V. Vokietijoje įvyks liepos 7-10 d.d. Vasario 16 gimnazijos patalpose. Dalyvauti suvažiavime jau yra sutikę Sąjūdžio nariai Alvydas Medalinskas, Arvydas Juozaitis, Zigmas Vaišvila; ateitininkų atstovas – Saulius Galadauskas, skautų atstovas – Andrius Andriuškevičius, bus ir jaunalietuvių atstovas. Tikimasi iš Lietuvos bent 10 jaunimo organizacijų atstovų.

PLB valdyba patvirtino Irenos Lukoševičienės Lėlių teatro vaizdajuostės vaikams projektą. Jį ruošia Viktė Jankutė-Moss iš Detroito su talkininkų būriu. PLB valdyba rūpinsis projekto finansavimu bei vaizdajuosčių platinimu. Informaciją teikia PLB kultūros reikalų vedėja Irena Lukoševičienė, 11 Wincott Drive, Apt. 910, Etobicoke, Ont. Canada M9R 2R9. Tel. (416) 246-9506.

Britanijos lietuviai

Lietuvių sąjungos metinis suvažiavimas

S. KASPARAS

1989 metų balandžio 8-9 d.d. Lietuvių namuose įvyko metinis Lietuvių sąjungos narių suvažiavimas, kuriame, pagal mandatinės komisijos pranešimą, dalyvavo iš 18 skyrių 24 atstovai, atstovaudami 723 nariams.

Suvažiavimą gyvu žodžiu sveikino Lietuvos atstovas D. Britanijai Vincas Balickas, o taip pat LSS Europos rajono vadovas S. B. Vaitkevičius.

Pranešimuose pirmasis kalbėjo valdybos pirmininkas J. Alkis, primindamas, kad jo pranešimas buvo išspausdintas "Europos Lietuvyje". Jis siūlė palaikyti ryšius su lietuviais tėvynėje, kviesti jų meno ansamblius, remti aukomis veikiančius sąjūdžius.

Iždininko pranešimas buvo trumpas, bet sukėlė diskusijų. Pvz. nario mokesčio gauta 172 svarai, kai tuo tarpu sąjungoje yra 723 nariai. Turėta pajamų 8094 svarus, o išlaidų buvo 7343 svarai.

Organizaciniais reikalais kalbėjo Eimutis Šova ir paaiškėjo, kad įvairiose vietovėse tarp senimo ir jaunimo esama didelio skirtumo. Daugelis jaunimo nebekalba lietuviškai, kai kurių vietovių valdybos esančios neveiklios.

Apie lituanistinį auklėjimą pranešė Vida Gasperienė. Londone veikia nedidelė, bet sėkminga Maironio šeštadieninė mokykla. Nottinghame vyksta jaunimui lietuvių kalbos kursai. Ji siūlė, kad kiekvienas sąjungos skyrius turėtų bent vaikų darželius. (Beveik pusė skyrių neturi jokio jaunimo).

Aleksas Vilčinskas, pranešė, kad šiais metais trėmimų minėjimas bus birželio 14 d. Šv. Martyno šventovėje prie Trafalgar aikštės. Jis sakė, kad atėjo laikas, jog Britanijos lietuviai pradėtų remti Lietuvos persitvarkymo sąjūdį, parduodant dalį gal ir nekilnojamo turto.

Jaunimo sąjungos pirmininkas Edmundas Kvietkauskas kalbėjo angliškai apie buvusį jaunimo kongresą ir kitus mažesnės reikšmės renginius. Jis susilaukė kritikos. Jaunimo veikla prieš kongresus pagyvėja, o po to vėl sunyksta. Kodėl taip atsitinka? Nebuvo atsakymo.

Bendrose diskusijose iškilo klausimas dėl pagalbos okupuotoje Lietuvoje veikiantiems sąjūdžiams. Tuo reikalu kalbėjo – Z. Juras, S. Nenortas, J. Levinskas. Vieni jų siūlė, kad Lietuvių sąjungos globoje esantieji fondai būtų sujungti ir panaudoti Lietuvos persitvarkymo sąjūdžiui remti. Lietuvių sąjungos globoje yra šie fondai: Tautos fondo atstovybė D. Britanijoje, Tautinės paramos fondas ir LSS Europos skautų rajono fondas, kurį sudaro testamentiniai palikimai. Kiti net siūlė parduoti Lietuvių sodybą ir iš gautų pinigų remti įvairius veikiančius Lietuvoje sąjūdžius.

Buvo atstovų, kurie norėjo paaiškinimo, kodėl A. Klimaitis, būdamas VLIKo tarnautojas, pasidarė Persitvarkymo sąjūdžio atstovu ir atidarė Šveicarijos banke neaiškaus fondo sąskaitą. Po visų pasisakymų iš valdybos žmonių beveik nebuvo gauta atsakymų. J. Alkis sakė, kad gegužės mėnesio gale D. Britanijoje lankysis dr. V. Bieliauskas, PLB pirmininkas. Tada dalykai paaiškėsią.

Rinkimai pagal D. Britanijos valdžios įstatymus yra rotaciniai, tik dalis valdybos atsistatydina. Šį kartą atsistatydino Eimutis Šova ir nebekandidatavo. Vladas Dargis ("Nidos" spaustuvės vedėjas, "Europos lietuvio" redaktorius) sutiko kandidatuoti. Nariai pasiūlė dar kitus kandidatus: K. Tamošiūną, Jadvygą Raišienė, Paulių Padvoiskį. Išrinktais tapo K. Tamošiūnas ir P. Padvoiskis. Tarybon išrinkti J. Levinskas, G. Ivanauskienė ir H. Gasperas.

PLB valdyba reiškia gilią užuojautą a.a. Juozo Tatarūno iš Brazilijos ir a.a. Jono Masanausko iš Australijos šeimoms. Tatarūnas – ilgametis bendruomenininkas, gyvenęs Sao Paulo, Brazilijoje, ten atgaivinęs LB. J. Masakauskas iš Melbourno, Australijoje, ilgametis bendruomenininkas, pastaruoju metu buvęs VI PLJ kongreso iždininkas.

Lituanistikos seminaras įvyks rugpjūčio 6-20 d.d. La Salle Manor, Plano vietovėje (netoli Čikagos). Registracijos ir informacijos reikalais rašyti: Lituanistikos seminaras, 5620 So. Claremont, Chicago, IL 60636, USA. Programa skirta studentams, mokytojams, jauniems profesionalams bei visiems, kurie domisi lituanistika. Seminare dėstys: Mykolas Drunga, Vytautas Kavolis, Antanas Klimas, Ilona Maziliauskienė, Romualdas Misiūnas, Rimvydas Šilbajoris, Juozas Vaišnys, SJ, Robertas Vitas.

Stipendijas teikia: JAV lietuvių fondas, 3001 West 59th St., Chicago, IL 60629, USA; Ateities šalpos fondas, dr. V. Šaulys, 2639 West 86th St., Chicago, IL 60652, Vydūno jaunimo fondas, 3001 West 59th St., Chicago, IL 60629; Kanados lietuvių fondas, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. Canada M6P 1A6; Kojelaičių stipendijų fondas, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. Canada M6P 1A6; Toronto Lietuvių namų švietimo fondas "Labdara", 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. Canada M6P 1A6. **Gabija**

Londono "Pašvaistės" choras, atlikęs programą balandžio 29 d. Toronto Lietuvių namuose, su choro vadove muz. R. Viliene (priekyje) ir akompaniatorium muz. J. Govėdu (pirmas iš kairės) Nuotr. St. Dabkaus

"Pašvaistės" koncertas

Po ketverių metų vėl turėjome progą gėrėtis Londono "Pašvaistės" pasirodymu Toronte. Vienetas nedidelis, bet pajėgus. Matyti, choristai ir vadovė R. Vilienė, ruošiant koncertą, dirbo nuoširdžiai ir pasiekė aukštą meninį lygį.

Gausiai susirinkusiems Lietuvių namuose svečiams buvo pateikta įvairi programa: liaudies dainos, kupletai ir estradinės-pramoginės muzikos dalykėliai. Keitėsi, ar tai visas choras, ar atskirai moterys ir vyrai, duetai ir solistės.

Po koncerto sekė šokiai, kuriems įvairią muziką su dainavimu parinko orkestro vadovas V. Povilonis. Skanią vakarienę paruošė žinomas lietuvių kulinaras V. Birštonas. Iš vakaro visi skirstėsi puikiai nusiteikę. **B.S.**

PLJS sąskrydis

KAS?
KUR?
KADA?
KODĖL?

Vasario 16-sios gimnazijoje, V. Vokietijoje
1989 metų liepos 7-10 d.d.

Susipažinti, pasidalinti mintimis ir praktiškai sudaryti bendravimo galimybes su Lietuvos jaunimu

KAS DALYVAUS IR ATSTOVAUS?

Iš Lietuvos:
Sąjūdis
Ateitininkų federacija
Skautai
Vilniaus moksleiviai
Lietuvos studentai
"Lituanikos" atstovas

Iš kitur:
PLJ sąjungos kraštų pirmininkai,
išeivijos organizacijų atstovai,
įvairūs žinovai.
Ar jūsų jaunimo organizacija, apylinkė bus atstovauta?

Dėl informacijos kreipkitės:
PLJS, 1011 College Street, Toronto, Ont. M6H 1A8 Canada
Tel. (416) 588-8141
Mirga Šaltmiraitė
tel. (416) 762-0667,
Rita Rudaitytė
tel. (613) 231-7638.

Registracijos terminas – š. m. gegužės 31 d.

LIETUVA ATGIMSTA. Lietuviškas jaunimas visame pasaulyje yra paveiktas ir atidžiai seka dabartinius įvykius savo protėvių žemėje. Kaip galime mes išeivijoje efektingiausiu būdu paremti mūsų tautiečių pastangas?

ŠIĄ VASARĄ Vasario 16 gimnazijoje įvyks sąskrydis, kuriame jaunimas iš viso pasaulio kampų galės pasidalinti mintimis su žmonėmis, kurie vadovauja bei aktyviai dalyvauja tautiniame judėjime.

ISTORINIS MOMENTAS! Pasinaudokite juo. Kartu mes būsime didesne jėga. Mes esame vienos tautos vaikai.

Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga

Ąžuolų randai

ANTANINA GARMUTĖ

Dokumentinės apybraižos, vaizduojančios sibirinius lietuvių trėmimus ir gyvenimą Sibiro plotuose. Jų autorė – buvusi Sibiro tremtinė

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Saugumo komendantas Movčianas kvietė žmones į rezidenciją NKVD miesto skyriuje ir stalinietiškais metodais išreikalaudavo parašus. Vieni pasirašydavo per parą, o kitiems net penkių prireikdavo.

Mes kasame druską. O tarp pamainų laukia virtinė kitų darbų, kuriems suaugusieji, sunkesnį darbą dirbantys, neturi laiko. Paaugliams ir vaikams tenka atstovėti naktines eiles prie duonos ir dienines – prie miltų, kruopų, cukraus. Blogiausia duonos eilėse: sąžiningiausiai atstovi visą naktį, o eilės kaimynas rytą staiga apsižiūri:

— Taigi tu — banditka! — Tai fašistai — jų net vaikai žmones žudo! Tau duonos nereikia — lauk iš eilės!

Dieninės eilės kur kas lengvesnės, jose Usolės gyventojų bambėjimus praleidžiame pro ausis, bepigu, kai jėgos nevartoja.

Aprūpinti kuru šeimą, prie kurios esi prisiglaudęs, irgi paauglių darbas. Ir labai atsakingas. Žiemos čia šaltos, iki minus šešiasdešimties. Barakai lentiniai, todėl krosnis beveik ištisai turi kūrentis. Žiemą, kai nėra pūgų, per užšalusią Angarą pasiekiam Sajanų pakriaušes, kuriose akmens anglies klodai išeina į paviršių. Semkis į maišą ir tempk, jėgos turėdamas. Vargas, jei užklups pūga.

Vasarą su kuru paprasčiau. Gelbsti taiga, esanti pašonėje — už šešių kilometrų. Kad nereikėtų darbuotis kirviu, einame į tą taigos pusę, kur styro nuogi stuobriai medžių, išnuodytų cheminės gamyklos. Liaudyje ji vadinama "kislorodzavodu". Ši zona neuždrausta, tik pažymėta kaip pavojinga. Todėl neužtrunkame čia ir su pilnais malkų maišais ant pečių skubame atgal tuos šešis kilometrus.

* * *

Sekmadieniais į paangarį sueina tremtinių jaunimas. Anksčiausiai renkasi žmonės iš ukrainiečių barakų. Paskui iš moldavų. Jie visi — mūsų pirmtakai. Atvežė juos iš Užkarpatės, kai 1939 metais prie Tarybų Sąjungos prijungė Vakarų Ukrainą ir moldavų gyvenamas sritis. Orūs, gražūs, būtinai tautiniais rūbais pasipuošę, dainuoja melodingas savo liaudies dainas, šoka temperamentingus tautinius šokius.

Ukrainietės — vienos moterys! Ir beveik visos panašaus amžiaus: dvidešimt penkerių metų. Vadinasi, pateko čia vaikystėje, paauglystėje. Jos blaiviai žiūri į gyvenimą ir tikisi sugrįžti į gimtinę senatvėje.

Moldavų tremtinės — panašaus amžiaus, irgi čia praleidusios karą, tik jų tarpe yra keletas vyresnių moterų ir du išaugę iš vaikiško amžiaus vyrai.

* * *

Kitą vasarą, jai po aklimatizacijos, sekmadieniais paangary, aukštoje žalėje vaikšto ir lietuvių jaunimas. Ateina po sunkių dienos darbų, po naktinių pamainų. Ne dainuoja, o širdimi dejuoja lietuvių tremtiniai:

Leiskit į Tėvynę leiskit pas savus —
Ten pradžiugs krūtinė, atgaivins jausmus! . . .

Katrytė Raslauskaitė, Vita Čepkauskaitė ir Danutė Česėkaitė išsiprašė iš Lietuvos po vieną siuntinį: tautinius rūbus. Dabar jos vaikšto paangary — kaip mums atrodo, — nežmoniškai gražiai pasipuošusios ir dar gražiau dainuoja:

Svetima padangė nemaloni, ne! —
Tėviškėlę brangią vis regiu sapne!

Joms pritaria keliasdešimt jaunų balsų. Tai ne choras, nes chorvedžio nėra. Tai Sibire apie tėvynę dainuoja broliai Antanas ir Vytautas Skučai, Vincas ir Juozas Jakinevičiai, Kazys ir Algirdas Gelažiai, Algirdas ir Danas Grybauskai, Klemensas, Alfonsas ir Algis iš daugiavaikės Rimų šeimos, Petrauskai, Juodsnukiai, seserys Kapočiūtės, Jonikaitės, Varkalaitės ir daug daug kitų — aštuoniolikmečių, dvidešimtmečių, kurių jaunystė priversta skleistis šaltame Sibire.

Mano mama kiekviename laiške drąsina: "Tave, dukrele, paleis, tikrai paleis. Aš kryžiaus kelius einu po visokias įstaigas — visi pasirašo, tai tikrai paleis!"

Labai norėčiau tuo tikėti, bet neįstengiu. Viskas taip beviltiška, ir beveik visiems panašiai rašo. Dėl visų Lietuvoje likę artimieji stengiasi. Tik atsimuša kaip į geležinę sieną. Mokyčiausias barako vyras — kaimo mokytojas Antanas Garmus, žiūrėdamas į savo amžinai sutinusias ir pamėlynavusias kojas, linguoja galvą:

"Nelauk iš jūros giedros! Giesmelė sugiedota!"

Visai nusimenu, kai abu Tėveliai laiškuose šaukte šaukia: "Tik tu mokykis, kodėl nesimokai!? Kodėl tu kasi tą druską? Mokykis, o mes tau maisto prisiųsim!"

Kaip jiems viską išaiškinti? Kad aš — mažas vergas, o vergai neturi teisės į mokslą! Kaip jiems Valstybės saugumo komendanto Movčiano žodžius perduoti?

Ir jie siunčia tuos siuntinius. Jau nebe po vieną kas mėnesį, o po vieną kas savaitę. Dešros, lašiniai, skilandžiai, lydytas sviestas, džiovinti sūriai . . . Piniginės perlaidos! Iš kur visa tai? Aš nežinau, nesuvokiu, kaip sukasi mama, tik širdimi jaučiu kažką negera. (Parvažiavusi sužinosiu, kad mama pravaikščiojo infarktą, kai mane išvežė. O tėvelis, kai atgulė lovon, tai septynerius metus — iki mirties — nebesikėlė. Kad jie abu grynom bulvėm mito.)

Aš einu ir einu į paštą tų siuntinių. Jau pažįstu visus Usolės centrinio ryšių skyriaus tarnautojus, o jie — mane. Operatorė Galina visada šypteli, pamačiusi mane, ir kartu su siuntiniu įduoda pundą laiškų visiems lagerio lietuviams.

Velku aš tuos siuntinius — vasarą ant pečių, žiemą — su rogutėmis. Mamai juos suruošti sunku, o ir man parsigabenti nelengva. Kartą, vos išėjus už miesto, užklupo pūga. Per keletą sekundžių sutemo nuo sniego. Vėjas verčia iš kojų. Kvėpuoti sunku. Oro trūksta. Išsimušiau iš kelio. Nežinau, kur einu. Sniego jau beveik iki pažastų. Išpila šaltas prakaitas. Šitaip žmonės miršta pūgoje: paklysta ir uždūsta, sušąla. Vis tiek iriuosi į priekį. Siuntinį reikėtų palikti. Bet ne . . . jame mamos širdis, gaila jos vargo. "Mama, mano mama, — siunčiu jai savo paskutines mintis, — ir kam tu man tuos siuntinius siunti? Tokį vargą — vien tam, kad aš dvi riekutes dešros paragaučiau? Siuntinio atidarymo dieną . . . Geriau ničnieko. Viso Sibiro, mama, neišmaitinsi — Sibiro gerklė plati. Žmonės sunkiai čia dirba, daug sunkiau negu aš, mergiščia . . ." Bet sibirinis vėjas tąsyk pagailėjo manęs: kaktomušom prie naftos gręžimo bokšto atbloškė. Iš čia ilgoji lagerio gatvė prasideda.

. . . Norėčiau aš dabar pažvelgti į akis tam staliniečiui, kuris nepaliko ramybėje mano motinos. Vis pas save kvietė ir kvietė, primygtinai siūlydamas į mišką žvalgybon eiti, bunkerius surasti ir už tai žadėdamas mainais dukterį iš Sibiro grąžinti!

— Pasigailėkit, pone drauge! Ką gali paprasta sena kaimo moteris? Ne man po miškus vaikščiot . . .

Tai kas, kad reabilitacinis dokumentas su didžiojo Josifo parašu jau gulėjo stalčiuje! Turėjo praeiti dar dveji metai, kol aš jį savo akimis išvydau.

* * *

Manęs dar ne Lietuva laukė. Kartą Usolės pašte latvis Ernestas pasikvietė mane už langelio:

— Žinai, vaikeliuk! Geologų ekspedicijoje šiuo metu trūksta komutatoriaus telefonistės. Tu parašyk pareiškimą — gal priims.

— Nemanau. Nemoku aš to darbo.

— Išmoksi. Beje, pirmiausia komendanto Movčiano leidimą gauk: nepamiršk, kas tu! . . . Tremtinė. Nė žingsnio mes be valdžios leidimo negalime . . .

Drebėdama einu į Movčiano kabinetą. Burnoje sausa, širdis baladojasi, tarsi ant peilio ašmenų lipti reikėtų.

Movčianas kaip apuokas kiurkso už stalo. Regis, net nejuda. Tik pakelia piktus, surauktus antakius, iš padilbų nužvelgia. Pavarto pareiškimą. Prašvokščia:

— Išsilavinimas?

— Nepilnas septynmetis . . .

— Aha! Tai . . . ne visai blogai. Rusiškai neprastai kalbi! Braižas — nieko! Na, parodysim ir savo braižą! — Atsikrenkštęs parašo rezoliuciją.

Telefonisčių kambaryje visą priekinę sieną užima skydas. Jame kaip bičių koryje daugybė akučių ir ne mažiau kaištukų. Priešais skydą sėdi mergina su ausinėmis, guviai atsakinėja į kybantį virš smakro mikrofoną, kartu abiem rankom perjunginėdama į akutes kaištukus. Po kokių dešimties minučių, kai darbo apmažėja, ji nusiima ausines ir meta linksmą klausiamą žvilgsnį.

(Bus daugiau)

"Gintaro" istorinis kilimas

Paveiksliniai kilimai yra vieni iš seniausių dailės kūrinių. Egiptiečių koptai ir kitos rytų tautos audė paveikslinius kilimus jau V-tame šimtmetyje.

Amžių tėkmėje paveiksliniais kilimais buvo įamžinta daugelio tautų istorija – jų karaliai, valdovai, karo žygiai, įvairūs istoriniai, religiniai, kultūriniai įvykiai bei mitologija. Tie kilimai dabar yra saugomi muziejuose, katedrose, pilyse. Jų istorija, tematika bei dailė įamžinta puošniuose dailės leidiniuose.

Dr. Angelės Kazlauskienės iniciatyva ir jos pastangomis sukurtas ir padedant darbščioms audėjoms išaustas "Gintaro" istorinis kilimas, vaizduojąs gintariečių emblemą ir lietuvių tautinį šokį.

Rytų tautų mitologijoje buvo legendariniai skraidantieji kilimai. Taigi lygiai taip pat ir gintariečių kilimas "skris" į Lietuvą su "Gintaro" ansamblio vadovais R. ir J. Karasiejais bei grakščiais šokėjais.

"Gintaro" istorinis kilimas bus dovana broliams ir seserims tėvynėje Lietuvoje.

Sveikiname ir linkime geriausios sėkmės kelionėje į Lietuvą su pasisekimu atstovauti išeivių tautinių šokių menui tėvynėje.

Anastazija Tamošaitienė,
Antanas Tamošaitis

Toronto,
1989 m. gegužės 16 d.

Kilimas su "Gintaro" emblema vadovams įteiktas gegužės 16 d. Prisikėlimo parapijos salėje per išleistuvių į Lietuvą vakarą. Audėjos – Rita Slapšienė, Genė Šimkienė ir Genovaitė Gaižutienė Nuotr. O. Burzdžiaus

VYTAUTAS VARNAGIRIS

Sugrįžimas į tėviškę

Iš sibirinės poezijos

Sveiki,
Iš tolo jau nusiimu kepurę, mieli broliai,
Sveiki!

O jie atsiliepė:
"Kur gi buvai,
Kur gi buvai ik šiolei,
Kada širdis,
Lyg pabaidytas paukštis debesy išnyko,
O tu lyg virpanti šaka likai . . .
Bet žemės pulsą tu dabar jauti?

Ir vakarai debesimis atslinkę palydėti,
Parudę kuokštelyčiai,
Ir laukas darganoj sukrūpčiojęs sutinka,
Kad jau dabar
Jausmai tikri!

Tikri, kaip lapas krintantis,
Nuščiuvęs lizdas,
Kaip šaltas miško pabučiavimas – TIKRI!

Nors tu lyg paukštis paliktas straksėsi,–
Kaip žemė krintančius lapus renki . . .

Tegul . . .
Yra Giesmė ir žemėj pajuodavusioj,
Ir lapo skridime . . .
Ir tamsumoj –
Mane, kaip žemę pabučiavusioj –
Ir Dievas žino kokio paukščio klykime . . .

O paminklinių kaimų neišsaugojo...

JURGIS GIMBUTAS

Metų metais sovietinė Lietuvos spauda skelbė, kad Lietuvoje esą įrašyta Paminklų sąrašan 40 kaimų, 70 sodybų ir 1256 pavieniai liaudies architektūros objektai. Tad jie esą būsią valstybės saugomi ir atnaujinami. Be to, senųjų kaimų ir šiek tiek miestelių ar dvarelių pastatų yra buities muziejuose Rumšiškėse, Telšiuose, Rokiškyje. Pasirodo, kad tie Paminklų sąrašo kaimai ir sodybos buvo graži iliuzija, supliuškusi sovietinio gyvenimo tikrovėje. Lietuvių kultūros sargų gerų norų nepakako: reikėjo ir lėšų, ir darbininkų, o to kaip tik ir nebuvo. Visa tai aiškina *Literatūros ir meno* savaitraštis š.m. balandžio 22 dienos laidoje. Pirmajame puslapyje pradėtas išsamus Martyno Purvino ir Kazimiero Račkausko straipsnis "Gelbėkime liaudies palikimą". Antraštė būtų tikslesnė, jei sakytų ne liaudies, o ūkininkų ar žemdirbių palikimą.

Straipsnis atidengia iki šiol slėptą žaizdą: nemaža paminklinių kaimų bei sodybų jau sunaikinta ar iš esmės pakeista, nepaisant atitinkamo kultūros paminklų įstatymo. Medinius Lietuvos kultūros šedevrus pakeičia tipiniai projektai iš silikatinių plytų ir šiferio. Žinoma, negalima buvo tikėtis, kad modernizuojant žemės ūkį, tuo labiau jį sukolektyvinant, pasiliktų dauguma senų medinių trobesių ir dar su šiaudiniais stogais. Bet tie atrinktieji kaimai turėjo būti išsaugoti. Kodėl išėjo kitaip? Čia geriausia pacituoti minėtąjį *Literatūros ir meno* straipsnį: "Kasdieniniuose rūpesčiuose paskendusius kaimiečius prieš porą dešimtmečių užgriuvo naujas nemalonumas: daug senųjų pastatų buvo paskelbti architektūros paminklais. Tas labai reikalingas mūsų visuomenei žygis teliko vien būdingu administracinės-komandinės sistemos potvarkiu, dar viena primesta prievole eiliniams kaimo žmonėms. (. . .) Mat imta drausti senovinius pastatus griauti ir perstatyti, niekuo neatlyginant. (. . .) Taip ir tęsėsi dviprasmiška situacija: paminklosaugos organai raportuodavo, kad senieji liaudies statiniai saugomi, o gyvenime viskas vyko kitaip." Nusenę kaimiečiai nebepajėgdavo savo trobesių taisyti, o jaunimas traukė į miestus. Nebėra ir meistrų, trūksta statybinės medienos ir kitų medžiagų. Gerai nors tas, kad daugelį senųjų trobesių perkėlė popieriun etnografinės ekspedicijos: fotografavo, matavo, braižė, piešė, aprašė. Pagelbėjo ir moderni fotogrametrija, nors ir šioje srityje straipsnio autoriai atranda trūkumų.

Toliau M. Purvinas ir K. Račkauskas informuoja, kurie paminkliniai kaimai tebėra išsaugoti ir, galbūt, būsią tinkamai užlaikomi. 1988 m. balandžio mėnesį pasiūlyta pagrindiniais objektais laikyti tautinio parko (prie Ignalinos), Zervynų (prie Varėnos) ir Skirvytėlės (prie Rusnės) kaimus. Dar 1985 metais prof. K. Šešelgio vadovaujama ekspertų komisija parengė pasiūlymus, kaip pagelbėti gyventojams suremontuoti senovinius trobesius. Projektas užkliuvo Kultūros ministerijoje. Dabar parengti nauji pasiūlymai ir įteikti vyriausybei Vilniuje. 1988 m. balandžio 14 dieną Zervynose buvo susirinkę architektai, etnografai, istorikai ir kiti paminklosauga susirūpinę žinovai. Suplanavo, kaip ūkinėmis ir kultūrinėmis priemonėmis gelbėti tą žavų kaimą. Architektas prof. dr. K. Šešelgis redagavo ir dalinai parašė tris knygas apie paminklinius ar šiaip jau etnografiškai itin vertingus kaimus. 1974 m. išleista "Zervynų kaimas", 1980 m. – "Maži padriki kaimai Lietuvos nacionaliniame parke" ir 1988 m. – "Savaimingai susiklostę kaimai" (šio veikalo daugumą paruošiamųjų tyrinėjimų kaimuose atliko archit. m. kand. M. Purvinas). Visose knygose gausu iliustracinės medžiagos.

Liūdname ir aliarmuojančiame *Literatūros ir meno* straipsnyje randame informacijų apie senųjų kaimų tyrinėjimus nuo 1970 metų. Lietuvos kraštotyros draugija skiria visuomenės suaukotas lėšas architektūros paminklų tyrimui, kuriuos atlikdavo Vilniaus inžinerinio statybos instituto dėstytojai ir studentai. 1970 – 1980 m. tiems darbams vadovavo prof. K. Šešelgis, o 1981 – 1987 m. docentas M. Purvinas, vienas mūsų nagrinėjamojo straipsnio autorių. Minėtosios trys knygos paruoštos, remiantis tais tyrimais. Be to, sukaupta tūkstančiai inventorizacinių brėžinių, aprašymų. Pvz. Ignalinos rajono Didžiasalio kaimo aprašymą sudaro apie 900 puslapių, o Švenčionių rajono Mežionių kaimo – apie 3000 puslapių. "Tuose aprašymuose ne tik atsekti kiekvienos kaimo sodybos ir statinio likimai per pastarąjį šimtmetį, bet užfiksuoti ir kiekvienos šeimos likimai, pateikiami duomenys apie verslus ir pan. Tai dalis tikrosios lietuviškojo kaimo istorijos, laukiančios apdorojimo ir išspausdinimo. Straipsnis baigiamas pranašiškai: "Netolimos kartos (. . .) mus keiks už apsileidimą ir neatidumą protėvių palikimui ar minės su dėkingumu" – priklausomai, kiek konkretaus darbo pavyks atlikti, kol dar ne viskas pražuvę.

Martynas Purvinas yra žinomas kaip daugelio profesinių straipsnių autorius apie Lietuvos Kuršių pamario senuosius kaimus. Dalis jų skelbta mėnesiniame *Statybos ir architektūros* žurnale, kiti periodinėje spaudoje. Davė konkrečių iliustruotų aprašymų, o taip pat svarstymų, kaip reikėtų išsaugoti medinės architektūros paminklus. Naujausias docento Purvino toks straipsnis išspausdintas *Kalba Vilnius* savaitraštyje š.m. balandžio 7 dieną: "Kas laukia Rusnės?". Rūpinamasi, kad kadaise garsiame savo senaisiais pastatais prekybos ir verslų centre daug kas be reikalo nugriauta ir ketinama dar griauti. Supažindinama ir su greta esančio paminklinio Skirvytėlės kaimo problemomis. Neaišku, kiek tokie atviro žodžio straipsniai paveikia valdančias žinybas.

Parodos grafikės iš Lietuvos

Šiuo metu, Windsor Printmakers Forume kvietimu, Kanadoje vieši dailininkė-grafikė Danutė Jonkaitytė iš Vilniaus. Ji turėjo dalyvauti tarptautiniame dailininkų seminare. Dailininkė iš karto įsijungė į kultūrinį gyvenimą. Su vietinio dailininko Jurgio Račkaus pagalba surengė savo darbų parodą Civic Center Art galerijoje. Paroda tęsis iki birželio 11 d. Taip pat D. Jonkaitytė dalyvavo bendroje parodoje "Karasaugos" paviljone Anapilyje. Turėjo progos lydima dailininko Raimundo Rickevičiaus aplankyti pasižymėjusį Kanados lietuvį grafiką Otį Tomašaitį. Lietuviai turės progą susitikti su dailininke ir susipažinti su jos darbais parodoje, kuri įvyks Prisikėlimo parapijos Parodų salėje birželio 4 d. tuoj po 10,15 val. Mišių.

Danutė Jonkaitytė yra pasižymėjusi Lietuvos grafikė, pelniusi įvairius tarptautinius apdovanojimus, paskutinis iš jų – "Honorary medal" (Garbės medalį), "Male Formy Grafiki" (mažoji grafika) medalį Lenkijoje. Jos darbai dvelkia stipriu lietuvišku simbolizmu, kurį autorė perkelia į audringą dramatišką formą. Dailininkės darbų formatas yra be galo įvairus: nuo miniatiūrų iki pilno popieriaus lakšto.

Kartu su dailininke vieši ir jos vyras Sigitas Katkus, Vilniaus grafikos dirbtuvės vedėjas. Sigitas yra taip pat prisiekęs buriuotojas ir priklauso dailininkų sąjungos burlaivio "Dailė" antrajai įgulai, kuri tikisi išplaukti iš Niujorko ir sėkmingai grįžti Klaipėdos uostan.

Dėl smulkesnės informacijos apie dailininkę ir jos darbų įsigijimą teirautis pas dail. Jurgį Račkų tel. 822-8427, 1998 Lakeshore Rd. W., Mississauga, Ont. L5J 1T8.

Dalis jos darbų bus taip pat rodoma Windsor Printmakers Forume patalpose gegužės 26-27 d.d. Windsoro ir Detroito lietuviai turės progą susipažinti su D. Jonkaitytės kūryba. Nuo gegužės 21 d. iki birželio 9 d. dailininkės darbai bus išstatyti Toronto Lietuvių namuose. Lankymas sekmadieniais nuo 11.30 v.r. – 3 v.p.p.

Jurgis Račkus

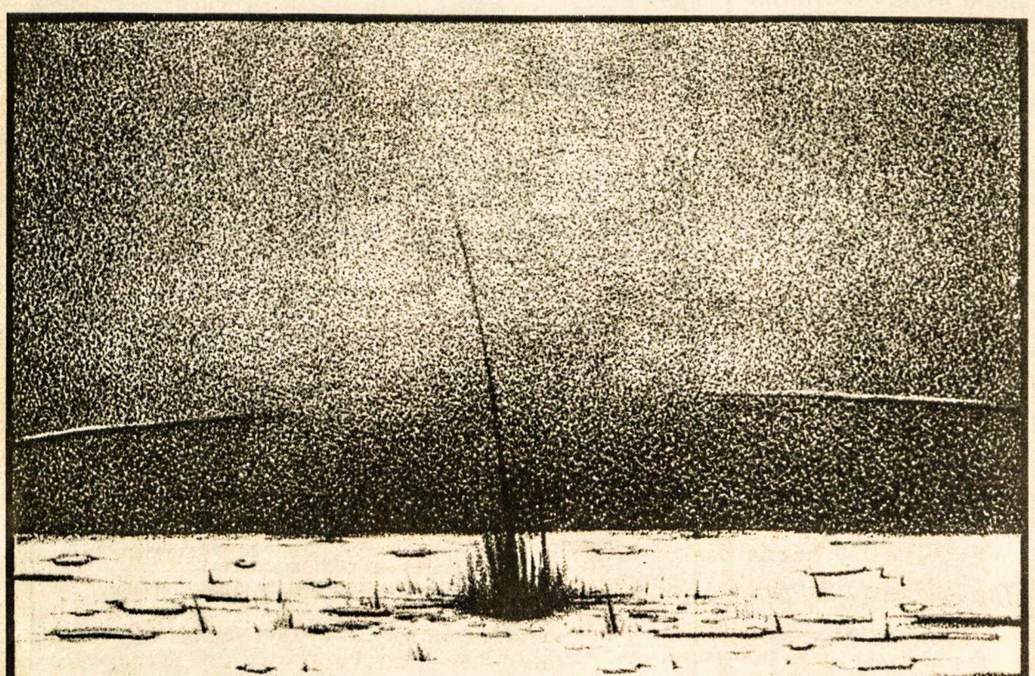

"Atgimimas" – dailininkė **DANUTĖ JONKAITYTĖ**

Atsiųsta paminėti

Anatolijus Kairys, EPILOGAI, politinis romanas. Spausdino "Draugo" spaustuvė 1989 m., 4545 West 63rd Street, Chicago, IL 60629. Tiražas – 1000 egz. Kaina – $10.

AMŽINO ĮŠALO ŽEMĖJE. Tremties archyvas. Sibiriniai pergyvenimai Marytės Kontrimaitės, Dalios Grinkevičiūtės, Antaninos Garmutės, Antano Abromaičio, Paulinos Motiečienės, Simono Norbuto, Napalio Kitkausko, Vytauto Jakelaičio, Ojaro Mednio. Sudarė Aldona Žemaitytė. "Vyturio" leidykla, Vilnius, 1989 m., 304 psl. Kaina – 2 rb. 50 kp.

VYTAUTAS DIDYSIS 1350–1430. Antras (fotografuotinis) leidimas. Vyriausioji enciklopedijų redakcija. 1988 m., 296 psl. Kaina – 5 rb. 50 kp. Leidinį parašė: A. Šapoka, Z. Ivinskis, V. Dėdinas, A. Kučinskas, S. Sužiedėlis, P. Šležas, dr. M. Krasauskaitė. Redagavo P. Šležas. Pirmasis leidimas – "Sakalo" b-vės 1930 m. Kaune.

Albertas Vijūkas-Kojelavičius, LIETUVOS ISTORIJA. Redakcinė komisija: J. Lankutis (pirm.), A. Jovaišas, A. Maldonis, V. Merkys, E. Ulčinaitė, H. Zabulis. Įvadas ir paaiškinimai – J. Jurginio. Iš lotynų kalbos vertė L. Valkūnas. "Vagos" leidykla, Vilnius, 1988 m., 820 psl. Kaina – 6 rb. 50 kp.

METMENYS. 1989 kūryba ir analizė. Redaguoja – Vytautas Kavolis. Leidžia "AM&M Publications" organizacija du kartu per metus. Pavienio numerio kaina – $8. Prenumerata – $15 Kanadoje ir JAV, $20 Lietuvoje. Spausdino M. Morkūno spaustuvė, Chicago, IL.

LIETUVOS MADONŲ ŠVENTOVĖ. Tekstus apie Lietuvos šventoves ir eilėraščius rašo **Balys Gaidžiūnas.** Knygos įžangą parašė ir iliustracinę medžiagą rūpinosi kun. **Gediminas Kijauskas, SJ.** Išleido Dievo Motinos nuolatinės pagalbos parapija Klivlande. Tiražas – 1000 egz.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Muzikologė L. Tamulytė-Venclauskienė baigia ruošti knygą apie Čikagoje 1976 m. gruodžio 13 d. mirusį kompozitorių Vladą Jakubėną. Knygoje bus pateikta jo gyvenimo ir kūrybos apžvalga, papildyta velionies straipsniais ir laiškais, bendradarbių atsiminimais. Knygą, turėsiančią apie 500 puslapių, išleis 1981 m. gruodžio 10 d. Čikagoje įsteigta Vlado Jakubėno draugija, kuri rūpinasi jo kūrybinio palikimo paskleidimu.

Amerikos gamtinės aplinkos inžinierių akademijos suvažiavime kovo 16 d. JAV sostinėje Vašingtone inž. Jonui Stankūnui buvo įteikta pirmoji premija už jo suplanuotą vandens švarinimo įmonę Klivlando miestui. Premijai buvo atsiųsta aštuoniolika projektų iš įvairių JAV vietovių. Inž. J. Stankūnas, gavęs kristalinę premijos statulėlę, yra Malcolmo Pirnie ekologinės švaros tyrimų firmos viceprezidentas. Su žmona Giedre Naokaite ir trim vaikais jis gyvena Greenwiche, Conn.

Pianisto Andriaus Kuprevičiaus rečitalį Klivlando bei apylinkių lietuviams ir amerikiečiams kovo 5 d. savo auditorijoje surengė Dievo Motinos parapija. Rečitalis buvo skirtas lenkų kompozitoriaus F. Chopino (Šopeno) smulkesniesiems kūriniams. Skambėjo A. Kuprevičiaus jautriai atliekami poetiški polonezai, lyriškos pjesės, baladės, fantazijos, noktiurnai, klasikiniai valsai. A. Kuprevičiaus koncertinę ir pedagoginę veiklą JAV LB kultūros taryba įvertino jam paskirta 1988 m. $1.000 muzikos premija, kurios mecenatas yra JAV lietuvių fondas.

Veiklos penkerių metų sukaktį specialiu koncertu kovo 12 d. paminėjo Daytona Beach lietuvių choras "Sietynas" Floridoje. Šios kolonijos lietuvius išjudino 1983 m. iš Kalifornijos į Floridą atvykusi Los Angeles dramos sambūrio vadovė Dalila Mackialienė ir iš Cicero atsikėlęs muz. Antanas Skridulis. Choro veiklos pradžia tenka laikyti 1984 m. Vasario 16 minėjime atliktą "Vaidilą Valiūną". Bernardo Brazdžionio tekstus paruošė D. Mackialienė, o muziką sukūrė A. Skridulis. Tada choras ir buvo pavadintas "Sietynu". Sukaktuvinis koncertas pradėtas aktorės Onos Mironienės padeklamuotu dr. Vinco Kudirkos "Varpu" ir choro sudainuotu A. Vanagaičio "Laisvės varpu". Toliau skambėjo J. Gaižausko, T. Makačino, K. Kavecko, G. Gudauskienės, V. Kairiūkščio, paties A. Skridulio bei kitų kompozitorių dainos, buvusios Vilniaus operos sol. Juozės Krištolaitytės-Daugėlienės atlikta ištrauka iš F. Leharo operetės "Linksmoji našlė".

Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo septyniasdešimtmečio proga 1988 m. vasario 16 d. Australijos Sydnėjuje buvo įsteigtas Vinco ir Genovaitės Kazokų dailės fondas. Jį sudarė 1984 m. spalio 30 d. mirusio "Mūsų pastogės" ilgamečio red. Vinco Kazoko vardu jo našlės dr. Genovaitės Kazokienės į specialų Australijos lietuvių fondo skyrių įneštas neliečiamas $10.000 kapitalas. Iš gautų palūkanų kas dveji metai bus skiriamos dvi premijos po $1.000 Australijoje gyvenantiems lietuviams ir lietuvių kilmės dailininkams. Viena premija skiriama už geriausią dvejų metų laikotarpyje sukurtą tapybos ar grafikos darbą, kita — už geriausią skulptūros ar keramikos darbą. Pradžia buvo padaryta XV-joje Australijos lietuvių dienų dailės parodoje Adelaidėje 1988 m. gruodžio 26-31 d.d. Parodon šį kartą įsijungė gausus jaunųjų dailininkų būrys. Vertintojų komisiją sudarė prof. dr. Vytautas Doniela, latvė dail. Margarita Stipnieks ir dr. Genovaitė Kazokienė. Premiją už pastele atliktą darbą "Vilnius" laimėjo Rosemary Aliukonytė, už keramikos komplektą "Būkit pasveikinti" — Vilija Dundienė. "Vilnius" yra simboliškas paveikslas, jungiantis praeitį su dabartimi. Jį sudaro pro langą matomas Vilnius ir ant palangės padėtos prinokusios kriaušės, kurių viena jau persiritusi per briauną ir gali nukristi. Keramikos komplekte "Būkit pasveikinti" yra keturios šokėjų figūros, aprengtos stilizuotais tautiniais drabužiais, atspindinčiais šokio ritmą. Rosemary Aliukonytė ir Vilija Dundienė, pirmosios Vinco ir Genovaitės Kazokų dailės fondo laureatės, yra jaunosios kartos dailininkės iš Adelaidės.

Romualdo Granausko apysakos "Gyvenimas po klevu" inscenizaciją Kauno dramos teatrui paruošė aktorė Doloresa Kazragytė, sukūrusi ir pagrindinį Monikos vaidmenį. Su šiuo spektakliu Kauno dramos teatre debiutavo rež. J. Dautartas, lyg šiol dirbęs Panevėžyje. Jam talkino dailininkas G. Kličius ir kompozitorius V. Bartulis.

Mosėdžio akmenų muziejuje balandžio 8 d. 275-tųjų gimimo metinių proga prisimintas ir pagerbtas Kristijonas Donelaitis. 1896 m. Leipcigo prof. F. Tezneris gimtuosiuose K. Donelaičio Lazdynėliuose pasodino iš jo sodo Tolminkiemyje atsivežtą ąžuoliuką. Dabar to ąžuolu tapusio ąžuoliuko atžala buvo pasodinta Mosėdžio akmenų muziejuje. Ji pavadinta "Kristijonui Donelaičiui — 275". Vilniaus universiteto Klaipėdos fakultetų liaudies teatro režisūros studentai paruošė spektaklį pagal Justino Marcinkevičiaus dramą "Mažvydas". Klaipėdos dramos teatro aktoriai skaitė Kristijono Donelaičio eiles. Koncertą surengė Klaipėdos kultūros ir poilsio parko dūdų orkestras "Bangpūtys", Vilniaus universiteto Klaipėdos fakultetų etnografinis ansamblis "Vorusnė".

Dail. Antanas Gudaitis, Vilniaus dailės instituto tapybos katedros profesorius, Lietuvos dailės premijos laimėtojas 1965 m., mirė Vilniuje balandžio 20 d. Velionis gimė Šiauliuose 1904 m. liepos 29 d. Baigęs Šiaulių mokytojų seminariją 1926 m., studijavo literatūrą Kauno universitete, lankė Justino Vienožinskio tapybos studiją Kauno meno mokykloje. 1929-33 m. mokėsi Paryžiaus aukštojoje dekoratyvinės ir taikomosios dailės mokykloje bei privačiose studijose. 1935 m. su kitais bendraminčiais įsteigė Lietuvos dailininkų sąjungą. Pedagoginį darbą pradėjo 1941 m. Vilniaus dailės mokykloje, iš kurios pokaryje išaugo Vilniaus dailės institutas, oficialiai vadinamas Lietuvos dailės institutu. Velionis yra vienas reikšmingiausių dabartinės tautinės lietuvių tapybos mokyklos kūrėjų. Paliko daug portretų, Lietuvos gamtovaizdžių ir jos gyvenimo atspindžių. Palaidotas balandžio 23 d. Vilniaus Rasų kapinėse. Prie kapo duobės kalbėjo laidotuvių komisijai vadovavęs Lietuvos dailininkų sąjungos valdybos atsakingasis sekr. Arvydas Šaltenis, filologijos dr. Vytautas Kubilius, Lietuvos dailininkų sąjungos tapytojų sekcijos pirm. Ričardas Vaitekūnas, Lietuvos kultūros fondo pirm. prof. Česlovas Kudaba, gydytojas Pranas Sujeta, filosofas Gytis Vaitkūnas, tapytojas ir poetas Leonardas Gutauskas.

Šeštasis "Pabaltijo teatrų pavasaris" įvyko Vilniuje balandžio 16-28 d.d. Tradiciniu tapęs festivalis buvo pradėtas rengti 1984 m. bendromis Lietuvos, Latvijos, Estijos, Gudijos ir Kaliningrado srities teatralų pastangomis. Festivalio vieta kasmet keičiama eilės tvarka, jin atvežami geriausieji tų metų spektakliai. Šiemetiniame festivalyje Vilniaus dramos teatrui atstovavo V. Kukulo ir rež. R. Tumino bendras kūrinys "Čia nebus mirties", Panevėžio dramos teatrui — Justino Marcinkevičiaus "Katedra", Estijos jaunimo teatrui — anglų dramaturgo D. Pawnallo politinė komedija "Aukščiausia klasė" apie įvykius Kremliuje, Latvijos Valmieros dramos teatrui — ilgokai užmiršta J. Rainio pjesė "Daugava", Gudijos "Belorusfilm" aktorių įsteigtam studijiniam teatrui — V. Šekspyro "Hamletas", Suomijos Turku miesto teatrui — J. Kiuletaskaus pjesė "Hapoja" apie kalėjime uždarytą žmogžudį, Norvegijos Oslo tautiniam teatrui — dvi H. Ibseno pjesės "Šmėklos" ir "Hedda Gabler". Pagrindinis pereinamasis festivalio prizas įteiktas rež. Rimui Tuminui už geriausiu spektakliu pripažintą jo ir V. Kukulo vaidinimą "Čia nebus mirties". Premijas laimėjo ir du kiti šio spektaklio kūrėjai: dail. V. Idzelytė — už scenografiją, kompozitorius F. Latėnas — už muziką. Premijomis įvertinti ir geriausieji vaidmenų atlikėjai. Jos paskirtos: estams T. Karkui ir K. Orui už J. Stalino ir D. Šostakovičiaus vaidmenis D. Pawnallo politinėje komedijoje "Aukščiausia klasė", gudui A. Arželovskiui už Klaudijaus vaidmenį V. Šekspyro "Hamlete" ir panevėžietei E. Šulgaitei už motinos Teresės vaidmenį Justino Marcinkevičiaus "Katedroje".

V. Kst.

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

KASOS VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8.00 v.v.; šeštadieniais – nuo 9.00 v. ryto iki 1.00 p.p.; sekmadieniais nuo 9.00 v. ryto iki 12.30 v.p.p. SKYRIUS ANAPILYJE: Sekmadieniais nuo 9.30 v. ryto iki 1.00 v.p.p.

MOKA UŽ:		IMA UŽ:	
90-179 d. term. ind.	9½%	Asmenines paskolas nuo	13 %
180-185 d. term. ind.	9¾%	Sutarties paskolas nuo	13 %
1 metų term. indėlius	10 %	Nekiln. turto paskolas:	
2 metų term. indėlius	10 %	Su nekeičiamu nuošimčiu	
3 metų term. indėlius	10 %	1 metų	13¼%
1 metų GIC-met. palūk.	11¾%	2 metų	13 %
2 metų GIC-met. palūk.	11¼%	3 metų	13 %
3 metų GIC-met. palūk.	11 %	Su keičiamu nuošimčiu	
1 metų GIC-mėn. palūk.	10 %	1, 2 ir 3 metų	11¾%
RRSP, RRIF ir OHOSP	8¾%		
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.	11¾%		
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.	11¼%		
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.	11 %		
Specialią taup. s-tą	8 %		
Taupomąją sąskaitą	8 %		
Kasd. pal. taupymo sąsk	9¼%		
Kasd. pal.čekių sąsk.iki	5¾%		

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki $15,000 ir narių gyvybę iki $2,000 už santaupas laikomas šėrų, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki $50,000 ir morgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

AKTYVAI virš 41 milijonų dolerių

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

STEPHAN'S FURS

2239 Bloor Street West. • 406 Roncesvalles Ave. Telefonas 536-5936 ir Telefonas 762-7775

Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ

MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.

PENSININKAMS 15% NUOLAIDA NUO VISKO (IŠSKYRUS CIGARETES)

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

TOTAL TRADES RENOVATING

151 Carlingview Dr., Unit 5, Rexdale, Ontario

- *atlieku visus elektrinius darbus — namų, įstaigų, įmonių*
- *parduodu ir įrengiu namų šildymo ir vėsinimo sistemas*
- *įrengiu aliuminiaus gaminius — lauko sienas, langus, duris, veidrodžius*
- *atlieku pagrindinius namų remontus — prausyklų, rūsių, padidinu namus, verandas*
- *uždengiu naujus stogus, išlieju įvažiavimus (driveways)*

Bob (Gintas) Artickonis 674-1068

AUTOMOTIVE FIBER

AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.

Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,

22 BELVIA ROAD, Etobicoke, Ont. M8W 3R3 **Telefonas 252-8863**

T. ir T. SERVICE CENTRE GARAŽAS

1814 Berkel Rd., Mississauga L4X 1M7

Telefonas: 625-0707 *Savininkas – Tom Thompson*

Kokia jūsų namo vertė?

Skambinkite dar šiandien dėl nemokamo jūsų namo įkainojimo.

ANTANAS GENYS

an independent member broker

RE/MAX professionals inc. Realtor

1 east mall crescent, etobicoke, ontario M9B 6G8

232-9000 res: 231-2839

Greitas ir tikslus patarnavimas!

DRAUDA

gyvybės, automobilių, gaisro atveju, nuomininkų turto, verslo ir komercijos

Juozas Eimis Ramas

Tel. 231-5641, namų 766-5857

Allstate 5233 Dundas St. W. (arti Kipling) Islington, Ontario M9B 1A6

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

Niujorko lietuvių atletų klubo "LAK" krepšinio komanda, laimėjusi 1989 m. ŠALFASS meisterio titulą. Klūpo antras iš kairės pirm. **PRANAS GVILDYS**; stovi antras iš kairės **PAT TORNEY**, treneris, ir pirmas iš dešinės **ANDRIUS ŠILEIKA**, žaidynių varžybinio komiteto pirmininkas

SPORTAS

Redaguoja **SIGITAS KRAŠAUSKAS,**
32 Pasadena Gardens, Toronto, Ontario, M6S 4R5,
telefonas (416) 766-5367

T.V.

Niujorko "LAK", 1989 metų Šiaurės Amerikos lietuvių krepšinio meisteris

39-se ŠALFASS metinėse žaidynėse 1989 m. gegužės 6-7 d.d., Toronte dalyvavo 8 vyrų A klasės komandos: Čikagos "Lituanica", Detroito "Kovas 2", Toronto "Vytis", Čikagos "Neris", Niujorko "LAK", Hamiltono "Kovas", Toronto "Aušra" ir Detroito "Kovas 1". Dviejų minusų sistema pravestose varžybose, pirmoji vieta ir auksas buvo laimėtas Niujorko "LAK", antroji vieta ir sidabro medaliai atiteko Detroito "Kovui 2" ir trečioje vietoje liko Čikagos "Lituanica" – praeitų metų čempionai.

Niujorko "LAK" laimėjęs prieš Hamiltono "Kovą " 106:96 (61:43) ir Toronto "Aušrą" 103:95 (59:50), o Detroito "Kovas 2" atsiekęs pergales prieš Čikagos "Lituanicą" 78:75 (46:45) ir Toronto "Vytį" 107:92 (60:39), užsitikrino vietą finaluose. Ir baigmė buvo verta dėmesio, nes tokio žaidimo jau ilgesnį laiką nebuvome matę. Nuo teisėjo pirmojo iki paskutiniojo švilpuko, geresniam deriniui, taikliam metimui, sviedinio išlaikymui ilgiau savoje pusėje, nes jį praradus . . ., reiškia taškai, iniciatyva ėjo iš rankų į rankas. Galutinę pergalę, nors ir nežymiu taškų skirtumu – 104:103 (55:52), atiteko Niujorko "LAK". Abi komandos žaidė puikiai, o krepšinio mylėtojai ilgai kalbės apie šias rungtynes.

Meisterių komandai Niujorko "LAK" vadovavo Pat Torney. Ši komanda III-se P.L. Sporto žaidynėse Australijoje 1988 puošėsi sidabro medaliais ir nelengvai perleidę pergalę svečiams iš Lietuvos. Šiose rungtynėse pirmas kėlinys baigtas 55:52 "LAK" naudai, gi antrasis laimėtas "Kovas 2" – 51:49. Centro puolėjas Ričardas Šimkus buvo nesulaikomas, nors jį dažnai imdavo dengti net du Detroito žaidėjai. Nevieną stebino jo pašokimai į orą, "iškabėjimas" ir sviedinio nukreipimas kur reikia . . ., jis pelnė 34 taškus. Shimko, tai tipiškas, veržlus ir ambicingas gynėjas. Nors ūgio neaukšto, tačiau nevieną aukštaūgį jis "patvarkydavo". Komandai pelnė 32 taškus, judrusis Waitkus – 19, Mikalauskas – 6. Dar žaidė Pat Torney, Milukas, Birutis, Jankauskas ir Marijošius.

"Kovo 2" Antanas Racka jn. buvo nesulaikomas tritaškių metimuose, kurių jis pasiekė net aštuonis, nežiūrint, kurioje puskritulio linijos pozicijoje bebūtų. Gi kitas komandos dalyvis Dan Kennedy iš 30 taškų – septyni metimai – 21 taškas buvo iš tritaškių. Stebėtinai veržlus ir geras buvo Marius Gražulis. Jis praeidavo didžiausius susigrūdimus po lentom ir dažnu atveju pasiekdamas taškų arba sudarydamas sąlygas kitam komandos dalyviui tai padaryti. Paulius Gražulis, Algis Rugienius, aukštaūgiai, sudarydavo rimtą pavojų priešininko pusėje. "Kovo 2" detroitiškiams pelnė taškus: Ant. Racka jn. 32, Dan Kennedy 30, Marius Gražulis 16, Paulius Gražulis 15, Algis Rugienius 6, M. Panganis 4, T. Domako 0, D. Gobis 0, R. Čerekas 0, M. Abarius 0.

Trečios vietos laimėtojai, Čikagos "Lituanica", pralaimėję pirmąsias rungtynes Detroito "Kovui 2", atsidūrė antroje lentelės pusėje, kur po trijų pergalių prieš Čikagos "Nerį" 89:42, Toronto "Aušrą" 101:83 ir Toronto "Vytį" 66:60, užsitikrino trečiąją vietą.

Prieš prasidedant krepšinio vyrų A klasės finalams, buvo trumpa oficialioji dalis. Varžybinio komiteto pirmininkas Audrius Šileika sveikino dalyvius ir pakvietė Vytautą Grybauską, ŠALFASS centro valdybos vicepirmininką, perduoti ŠALFASS pirmininko Valdo Adamkaus sveikinimus žaidynių dalyviams ir lietuvių visuomenei, kuri domisi lietuviškuoju sportu.

Apie žaidynes daugiau sekantį kartą.

39-jų ŠALFASS žaidynių organizacinio komiteto pirmininkas ROMAS SONDA ir varžybinio komiteto pirmininkas AUDRIUS ŠILEIKA

"VĖJAS" prieš "Cross Eyed Bear"

Pasibaigus 39-sioms metinėms žaidynėms, sekančią dieną, 1989 gegužės 8 Toronte buvo sužaistos draugiškos rungtynės – "Vėjas", reprezentacinė Š. Amerikos lietuvių rinktinė, prieš stiprią kanadiečių "Cross Eyed Bear" komandą. Ši komanda 1987 yra laimėjusi "Flower" turnyrą Danijoje, nugalėdama Jugoslavijos "Ciboną", o "Cibona" yra įveikusi Kauno "Žalgirį."

"Vėjo" rinktinėje šį kartą trūko pagrindinių žaidėjų: R. Šimkaus, L. Rautinšo, J. Karpio ir M. Planskio. Šimkus, Niujorko "LAK" centras, po vakarykščio finalo prieš Detroito "Kovą 2" išskubėjo į namus, Leonas Rautinš šiuo metu išvykęs į Vankuverį, kur vyksta Kanados olimpinės rinktinės pratybos, J. Karpis yra išvykoje su Toronto "Estonia" komanda gastrolėms į Estiją ir M. Planskis neatvyko iš Belgijos, kur jis žaidžia profesionalų lygoje. Visi jie tačiau vyksta į Lietuvą liepos 5-23 d.d. numatytoms varžyboms prieš Lietuvos krepšinio komandas: Kauno "Žalgirį", Vilniaus "Statybą", Klaipėdos "Neptūną", Panevėžio "Lietkabelį" ir Lietuvos jaunimo rinktinę.

Rungtynes prieš "Cross Eyed Bear" "Vėjas" pralaimėjo 104:96 (54:48), "Vėjas" žaidė pasigėrėtinai gerai. Žaidė ir pelnė taškus: M. Waitkus 29, G. Shimko 20, P. Gražulis 15, A. Baris 8, D. Siliūnas 6, A. Rugienius 6, G. Mikalauskas 5, L. Ažubalis 5, S. Arlauskas 2, A. Valaitis 0, C. Schafer 0.

"Lietuvių burės Atlante" vajus.

Atplaukiantiems iš Klaipėdos lietuvių buriuotojams remti komiteto pirmininkas S. Kuzmas patenkintas vajaus eiga. Jau surinkta keli tūkstančiai dolerių. Komitetas sudarytas iš kelių organizacijų: iždininkas H. Stepaitis, sekretorė E. Namikienė, nariai J. Zavys ir G. Baltaduonienė. Komitetui į talką atėjo E. Stepaitienė ir V. Mašalas.

Jachtos "Audra" – vadas I. Miniotas, "Lietuva" – O. Kubiliūnas ir "Dailė" – Ž. Drėma. Jachtos iš Klaipėdos išplaukė gegužės 13 d. Linkime gero vėjo. **B.S.**

Skautų veikla

• Ateinančios skautų-čių stovyklos, kuri įvyks "Romuvoj" rugpjūčio 13-26 d.d., sudaryta pradinė vadovybė: viršininkas s. F. Mockus, komendantas s. dr. A. Dailydė, ūkio vadovai – s. Kastytis Batūra ir K. Pajaujis, registracija – s.v. D. Keršienė ir s. V. Keturakis, instruktoriai rankdarbiams – s. P. Būtėnas ir v.sk.sl. Ina Balsytė. Kiti vadovai ir vadovės bus paskelbti vėliau.

• Jūros skautų buriavimo stovykla įvyks liepos 1-8 d.d. prie Muskegon ežero, MI. Čia bus dėstoma navigacija, signalizacija, saugumas vandenyje ir kitos reikalingos žinios jūros skautamstėms. Stovyklos viršininkė – j.ps. V. Paulienė. **M.**

Paieškojimai

Ieškomas **Petras Kalinauskas** anksčiau gyvenęs Kanadoje, dirbęs miškų darbuose su Pranu Kaunu. Jis pats arba asmenys žinantys apie jį prašomi pranešti "Tėviškės žiburių" administracijai.

Stasės Kazlauskaitės-Bekink, gimusios 1925-26 m. Kaune, 1943-44 m. gyvenusios Rygoje, ieško brolis Romualdas-Jonas Kazlauskas, gyvenantis Kaune, Vinčų 1-29.

Paieškomas **Tadas Jakštys,** atvykęs į Kanadą, Regan, Ontario 1947 metais "Abitibi P.& P. Company" miško darbams. Gyveno Toronte (dirbo garaže). Prašau jį ar apie jį žinančius pranešti P. Adamoniui, 6470 Jalobert Ave., Montreal, Quebec H1M 1K9. Tel. 514-256-5355.

Siunčiame ir parduodame 220 voltų/50 H_2

elektrinius reikmenis įskaitant ir "Camcorders", "VCR" bei "TV" vartojimui Europoje–Lietuvoje

Universal Overseas Services
1960 Ellesmere Rd. Unit 6
Scarborough, Ont. M1H 2V9
Tel. (416) 438-7500

Galima gauti tik LCBO parduotuvėse

Jeigu negalite rasti Alpenbitter (100 ml ar 750 ml) jūsų LCBO parduotuvėje, klauskite parduotuvės vedėjo, kad užsakytų arba rašykite Rittmeister of Canada Inc., 297 South Service Road, Grimsby, Ont., L3M 4E9

Lietuviška baldų dirbtuvė Trout Creek

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. Lubys, telefonas(705) 723-5522

Turner & Porter laidotuvių namai

436 Roncesvalles Ave, Toronto 3, Ont.

Tel. 533 - 7954

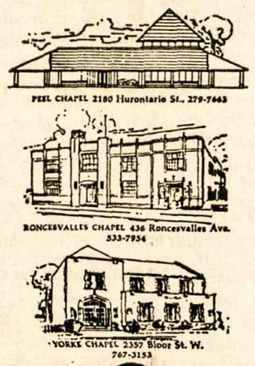

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"

The Lougheed & Barnard Funeral Home

252 Regent Street South
Sudbury, Ontario P3C 4C8
Telefonas: (705) 673-9595

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:

9½%	už 90 dienų term.indėlius
9¾%	už 6 mėn.term.indėlius
10 %	už 1 m. term. indėlius
10 %	už 2 m. term. indėlius
10 %	už 3 m. term. indėlius
10 %	už 1 m. GIC mėn. palūk.
11¾%	už 1 m. GIC invest. pažym.
11¼%	už 2 m. GIC invest. pažym.
11 %	už 3 m. GIC invest. pažym.
8¾%	už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)
11¾%	už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.
11¼%	už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.
11 %	už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.
8¾%	už namų planą - OHOSP (variable rate)
8 %	už taupymo sąskaitą
9¼%	kasd. pal. sąsk. virš 10.000
6½%	už kasd. pal. čekių sąsk.

IMA:

už asmenines paskolas nuo	13 %
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	13¼%
2 metų	13 %
3 metų	13 %
(fixed rate)	
su keičiamu nuošimčiu 1, 2 ar 3 metų	11¾%
(variable rate)	

Asmenines paskolas duodame iki $65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

AKTYVAI virš 72 milijonų dolerių

Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $15,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express).

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8 v. vakaro; šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta).

BŪSTINĖ: Lietuvių namai —

1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonas 532-1149

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.

121 Willowdale Ave., Suite 106, Willowdale, Ont. M2N 6A3.

Telefonai: 225-5699 arba 489-1543

Nekilnojamo turto įstaiga, tarnaujanti tautiečiams nuo 1951 metų. Lietuviams nuolaida namo pardavimo atveju.

Alfonsas Garbenis, sn. (tėvas) ir **Alfonsas Garbenis**, jn. (sūnus) – **savininkai**

Namų įkainojimo skyrius

HURONIA PROPERTIES APPRAISALS LIMITED

25 Pineneedle Dr. P.O. 174, Aurora, Ontario L4G 3H3

Telefonas (Toronto linija) 773-6480

ALFONSAS W. GARBENIS, jn., B. Econ. CRA, SRA, kvalifikuotas įkainotojas nuosavybių – mortgičių, palikimų, investacijų, (V. Day Capital Gains) ir patarėjas kituose nekilnojamo turto reikaluose.

KINGSWAY NATIONAL REAL ESTATE LTD., REALTOR

1614 Bloor St. W., Toronto, M6P 1A7 (Arti Toronto Lietuvių namų)

PERKANT – PARDUODANT NAMĄ AR KOKIĄ NEKILNOJAMĄ NUOSAVYBĘ, VISADA JUMS SĄŽININGAI IR DRAUGIŠKAI PATARNAUS

STASYS JOKUBAITIS.

Nemokamas namo įkainojimas.

Telefonai 535-2331 arba 537-2869

RE/MAX renown realty ltd., realtor an independent member broker

daiva t. dalinda, B.A.

associate broker

4887 dundas street west, islington, ontario M9A 1B2, res: 239-9892

232-2322

DEŠIMTIES METŲ PATYRIMAS

NEMOKAMAS NAMO ĮKAINOJIMAS

MARIUS E. RUSINAS, *turįs aštuonerių metų patyrimą, patarnauja visose pensijų srityse:*

- RRSP – nuo 1 iki 10 metų garantuoti pažymėjimai
- RRIF pensijų fondas
- metinė renta (Annuities) – nuo 5 iki 20 metų išmokos abiem (vyrui ir žmonai) arba vienam (kitam mirus)
- įvairūs fondai (Segregated Funds) – gyvybės, sveikatos, grupinė drauda
- atstovauja visom gyvybės draudos bendrovėm
- klientų patogumui, susitarus, atvažiuoja į namus

Canada Life Assurance Company

390 Bay St. nr. 600, Toronto M5H 2Y2

Darbo (416) 868-0922, namų (416) 848-0320

"Armonika" atvyksta Šiaurės Amerikon

Vilniaus jaunimo teatro aktorius *Petras Steponavičius* rašo apie "Armoniką", norėdamas lietuvius amerikiečius ir kanadiečius supažindinti su vienu populiariu Lietuvoje dainos ir muzikos ansambliu.

Ilgametis ansamblio vadovas *Stasys Liupkevičius,* turėdamas didelę sceninę nuovoką ir būdamas geras organizatorius, subūrė šaunų kolektyvą, kurio koncertai gausiai lankomi. Taip pat ansamblis dažnai pasirodo televizijos ir radijo laidose.

Puikiai savo vaidmenį atlieka Vilniaus jaunimo teatro aktorius *Algirdas Gražys,* paįvairindamas "Armonikos" programą liaudiškais bei satyriniais pasakojimais. Su ansambliu dirba ir kiti satyrininkai: J. Čepaitis, T. Vaisieta. Taip pat talkino žymūs Lietuvos dainininkai: *J. Stasiūnas, G. Apanavičiūtė, G. Kaukaitė, R. Maciūtė, E. Kuodis, J. Girijotas, P. Zaremba, R. Vešiota, Z. Žemaitis.*

Ansamblio programa yra plati ir įvairi. Ją sudaro arti 500 kūrinių. Juos kuria kompozitoriai: V. Bagdonas, O. Balakauskas, *J. Baltramiejūnaitė, J. Bašinskas, V. Baumilas, P. Dikčius, J. ir V. Juozapaičiai, B. Kutavičius, T. Makačinas, V. Mikalauskas, V. Montvilas, L. Povilaitis, V. Telksnys, M. Urbaitis, S. Liupkevičius, G. Butautas.* Taip pat yra dainuojami poetų J. Marcinkevičiaus, S. Žlibino, P. Raščiaus, P. Gaulės eilėrašiai.

Ansamblis įamžintas daugely plokštelių, siužetiniuose kino filmuose, vaizdajuostėse įrašyta dešimtys televizijos programinių laidų-koncertų. "Armonika" plačiai žinoma ne tik Lietuvoje. Jos koncertais žavėjosi publika Latvijoje, Estijoje, Gudijoje, Rusijoje, Moldavijoje, Ispanijoje.

Jau anksčiau armonikiečiai svajojo susitikti su Amerikos žemyno lietuviais. Tačiau dėl įvairių priežasčių jų viešnagė šiapus Atlanto nusitęsė iki dabar.

"Armoniką" mėgsta jauni ir vyresni. Pastariesiems ansamblio koncertai sukelia netolimos praeities populiarių Lietuvoje vakaruškų-gegužinių nostalgiškus prisiminimus. O jaunimas juose irgi randa, kas sukelia jų smalsumą ir žavesį.

P. Steponavičius tikisi, kad "Armonikos" koncertai JAV ir Kanadoje bus gausiai lankomi, kaip kad ir Lietuvoje. **Inf.**

Lietuvos televizijos ir radijo ansamblis "Armonika" koncertuos įvairiose JAV ir Kanados vietovėse

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Finansų ministeris R. Niksonas aiškina, kad OHIP įmokų panaikinimu atskiriems asmenims Ontario gyventojai per metus sutaupys apie vieną bilijoną dolerių, ypač šeimos. Mat ta metinė drauda viengungiams kainuodavo po $367, dviejų asmenų ir didesnėms šeimoms – po $714. Provinciniu pajamų mokesčiu sveikatos ir ligoninių draudos jau yra padengiamos Manitoboje ir Kvebeke. Šį reforma nepatinka darbdaviams, net ir Kanados vyriausybei, turinčiai didžiausią būrį valdinių tarnautojų, kuriems dabar specialiu algų mokesčiu teks padengti jų draudas. Nuogąstaujama, kad darbdaviai anksčiau ar vėliau suras būdų tą 1,95% bendros algų sumos įmoką atskaityti iš darbininkų ir tarnautojų algų. Turbūt labiausiai naujuoju Ontario biudžetu nusivylė automobilių savininkai. Litras benzino jiems tuojau pat mokesčiais pabranginamas vienu centu, o kitas centas pridedamas 1990 m. sausio 1 d. Tie, kurie š. m. liepos 1 d. norės pirkti daug benzino sunaudojančius naujus didžiuosius automobilius, už juos turės mokėti papildomą mokestį valdžiai nuo $600 iki $3.500. Š. m. rugpjūčio 1 d. metinis vairuotojo leidimas nuo $21 pabranginamas iki $30. Nuo tos datos pabranginama ir metinė automobilių registracija. Toronte ir jo apylinkėse ji pakils nuo $54 iki $90, pietinėje Ontario dalyje – nuo $54 iki $66, šiaurinėje dalyje – nuo $27 iki $33.

Didžiausio triukšmo, atrodo, susilauks š. m. birželio 1 d. įvedamas specialus $5 mokestis Ontario iždui už kiekvieną automobiliui perkamą naują padangą. Esą tokiu metodu vadovaujantis specialaus apmokestinimo susilauks ir kitos automobiliams reikalingos dalys, net ir sraigtai su veržlėmis. Minimalus valandinis atlyginimas Ontario provincijoje š. m. spalio 1 d. no $4,75 padidinamas iki $5, aštuoniolikos metų neturintiem studentam – iki $4,15, padavėjoms restoranuose su alkoholiniais gėrimais – iki $4,50. Naujų namų kainas gali padidinti $5.000 brangesnis pajamų mokestis už parduodamą sklypą ir leidimas miestų savivaldybėms uždėti specialų mokestį naujiems namams mokyklų statybos ir gatvių nutiesimo reikalams. Socialinės gerovės pašalpoms pagerinti numatyta papildoma $415 milijonų suma, jas leisianti padidinti vidutiniškai 6%. Tačiau šioje programoje nenurodoma, kaip bus padengtos sparčiai brangstančios socialinės paslaugos. Neaiškus yra ir $2 bilijonų vertės projektas atnaujinti ir praplėti provincijos plentų tinklui bei transportui. Finansų ministeris R. Niksonas tikisi, kad jo biudžete liks papildoma $3,2 bilijono suma šiems reikalams, jeigu provincijos ekonomija augs 2,8%.

Ansamblio "Gintaras" išleistuvės

Toronto "Gintaro" ansamblio išleistuvių vakaras-koncertas įvyko gegužės 16 d. Prisikėlimo parapijos salėje. Gintariečių išlydėti į istorinę kelionę prisirinko pilna salė — daugiau kaip 500 dalyvių.

Koncertą atidarė tėvų komiteto pirm. Dana Gudelytė-Gaudie. Ji pakvietė kalbėti dr. Angelę Kazlauskienę, kurios iniciatyva, padedant daug rankų, buvo išaustas kilimas su "Gintaro" emblema. Jį audėjų atstovės įteikė ansamblio vadovams Ritai ir Juozui Karasiejams. Tada jautriu žodžiu į publiką kreipėsi Rūta Girdauskaitė, vakaro pranešėja.

Ansamblis atliko tą pačią programą, kuri bus atlikta keliuose miestuose Lietuvoje. Buvo itin aukšto lygio pasirodymas. Jie pasiruošę pirmą kartą atstovauti išeivijai tėvynėje.

Pokalbyje "Tėviškės žiburiuose" viena šokėjų išsireiškė: "Mane jaudina tokia didelė atsakomybė — turėsime įrodyti Lietuvai, kaip lietuviška kultūra puoselėjama ir branginama išeivijoje." Šokiai buvo dar paįvairinti skudučių muzika. Intarpais Rūta Girdauskaitė skaitė jautrią poeto H. Nagio šiai išvykai sukurtą poeziją.

Programai pasibaigus, publika atsistojimu ir audringais plojimais pagerbė ir padėkojo gintariečiams už jų dideles pastangas ir išskirtiną pasirodymą. Išleistuvių žodį tarė KLB Toronto apylinkės valdybos pirm. R. Strimaitis ir KLB kultūros komisijos pirm. Rasa Lukoševičiūtė-Kurienė, linkėdami pasisekimo ir saugios kelionės. Prie linkėjimų raštu prisidėjo Hamiltono "Gyvataro" vadovė Genovaitė Breichmanienė, "Volungės" vadovė Dalia Viskontienė ir Montrealio "Gintaras". "Atžalyno" vardu kalbėjo tėvų komiteto narė. Ypatingu žodžiu išlydėjo dail. Anastazija ir Antanas Tamošaičiai. Dar kalbėjo lėšų telkimo komiteto pirm. Bronius Saplys, pasidžiaugdamas, kad buvo nesunku rinkti aukas kelionei paremti. Kiekvienam šokėjui bei šokėjai ir muzikantams buvo įteikta po gėlytę, o ansamblio vadovai apjuosti tautinėmis juostomis. Visiems šokėjams, rėmėjams, talkininkams ir vakaro dalyviams padėkojo "Gintaro" vadovų vardu Juozas Karasiejus.

Prie kavutės ir pyragų vakaro dalyviai galėjo išmėginti laimę mažojoje ir didžiojoje loterijoje. **J.**

Gintariečiai, išvykstantys į Lietuvą, šokėjai: Daiva Grybaitė, Rita Vingelytė-Grybienė, Zita Gurklytė, Gailė Jonytė, Daina Kalendraitė, Linda Laurinavičiūtė, Birutė Marcinkevičiūtė, Audronė Medelytė, Laura Laura Radzevičiūtė, Linda Radzevičiūtė, Jazmina Totoraitytė, Dalia Tunaitytė, Loreta Stanulytė, Cindy Strimaitytė, Lidija Strimaitytė, Diana Stungurytė, Linas Grybas, Tomas Jonys, Romas Marcinkevičius, Simonas Namikas, Algis Nausėdas, Aras Nausėdas, Antanas Rašymas, Andrius Radzevičius, Alvydas Saplys, Gintas Sendžikas, Paulius Sukauskas, Tadas Valickis; muzikantai: Juozas Balaišis, Veronika Krausaitė, Ričardas Punkris, Gintas Sendžikas; pranešėja — Rūta Girdauskaitė, ansamblio vadovai — Rita ir Juozas Karasiejai; scenos meno vadovas — Mikas Slapšys, fotografas — Omeris Burzdžius; išvykos vadovas — Algis Medelis.

"The Oakville Beaver" laikraštis gegužės 17 d. paskyrė visą puslapį nuotraukai ir straipsniui apie lietuvių tautinius šokius. Aprašė "Gintaro" ansamblį, naujai išaustą menišką kilimą su "Gintaro" emblema, kuris kaip dovana bus nuvežtas į Vilniaus universitetą. Kilimo audėja dr. Angelė Kazlauskienė pasakojo apie kilimo audimo problemas. Prie straipsnio pridėtoje nuotraukoje matyti prie kilimo stovinčios jo audėjos: dr. Angelė Kazlauskienė, Genė Šimkienė, Rita Slapšienė.

Stipendija studentams

Prof. dr. Birutė Ciplijauskaitė savo motinos atminimui įsteigė stipendijų fondą. Stipendija yra kasmetinė $1,500 (amerik.), skiriama studentui ar studentei, rašančiam doktoratą iš Lietuvos istorijos arba prof. dr. Pauliaus Rabikausko, SJ., (Pontificia Universita Gregoriana, Roma) vadovybėje rengiantiems spaudai Lietuvos istoriją liečiančius dokumentus Romos archyvuose. Suinteresuoti studentai prašomi kreiptis į Lietuvių katalikų mokslo akademijos centro valdybą, Piazza della Pilotta 4, 00187 Roma, Italia. **Inf.**

"Gintaro" ansamblio kelionę į Lietuvą parėmė sekančios organizacijos ir asmenys: $1000 — Toronto lietuvių kredito kooperatyvas "Parama"; $250 — Toronto Lietuvių namai, B. Narbutas; $200 — J. Aukštaitis, KLKM Lietuvos-kankinių parapijos skyrius; $150 — A. R. Pacevičiai; $100 — K. Daunys, Z.O. Girdauskai, P.G., J. Pacevičienė, A. B. Pilipaičiai, J. I. Ross, A. Staškevičius (Sudbury), V. O. Taseckai; $50 — P. Bacevičius, W. Dresher, P. V. Jankaičiai, F. Yokūbynienė, P. I. Lukoševičiai, dr. L. A. Rudis, B. Sapijonienė; $20 — J. Andrulis, J. Augustinavičienė. Nuoširdus ačiū visiems aukotojams.

"The Toronto Star" gegužės 20 d. rašė, kad Lietuvos ir Estijos aukščiausiosios tarybos nutarė kreiptis į Maskvą, kad būtų atšaukta 1989 m. nacių ir sovietų sutartis, pagal kurią Baltijos valstybės neteko nepriklausomybės. Tą pačią dieną buvo pareikalauta daugiau nepriklausomybės nuo Maskvos. Lietuva paprašiusi, kad naujai išrinkti liaudies deputatai, susirinkę gegužės 25 d. Maskvoje, nutartų paskelbti Stalino ir Hitlerio 1939 m. sutartį negaliojančia. Sutarties anuliavimas sustiprintų baltiečių pozicijas, siekiant daugiau nepriklausomumo. Lietuva, sekdama Estiją, taip pat paskelbusi savo suverenitetą.

Tas pats dienraštis gegužės 19 d. paskelbė, kad Toronto tautinių šokių ansamblis "Gintaras" išvyksta gastrolėms į Lietuvą.

Vyksta į Vilnių

Opera "Dux Magnus", parašyta komp. Dariaus Lapinsko, Lietuvos kompozitorių sąjungos iškviesta keturiems spektakliams liepos 6-9 d.d. į Vilnių. Iš lietuvių solistų dalyvauja Laima Rastenytė – mezzosopranas, Bronius Kazėnas – tenoras ir Slava Žiemelytė – contralatas. Kiti solistai iš Čikgaos Lyric operos. Grįžtant sustos Stuttgarte, V. Vokietijoje, kur ši opera bus įrašyta plokštelėn su miesto simfoniniu orkestru. **Inf.**

• **Ar jau parėmei Kanados lietuvių kultūros muziejų?**

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.
2 Jane St., Suite 500
Bloor ir Jane gatvių kampas
Toronto, Ontario M6S 4W3
Telefonai:
įstaigos (416)**762-7393**
namų **233-0303**

Advokatas
VIKTORAS E. RUDINSKAS
B.C.L., LLB., M.B.A., M. Eng.
15 John St., Suite 2
Weston, Ontario M9N 1J2
Tel. 240-0594
Fax. 248-5922

Advokatas
PETRAS K. ŠIMONĖLIS B.A. M.L.S. LL.B.
perėmė a.a.advokato **Algio Puterio**
bylas ir testamentus
3425 Dundas St. W., Suite 200
prie Windermere Ave.
Toronto, Ontario M6S 2S4
Telefonai:
įstaigos (416) **763-3362**
namų **621-2136**

RE/MAX
west realty inc., realtor
an independent member broker

Juozas (Joseph)
Norkus
namų pirkimo ir pardavimo atstovas
patarnauja lietuvių kalba
Nemokamas namų įvertinimas
Lietuvių pensininkų namuose "Vilnius" I-me aukšte.
1700 bloor street west
toronto, ontario M6P 4C3
769-1616

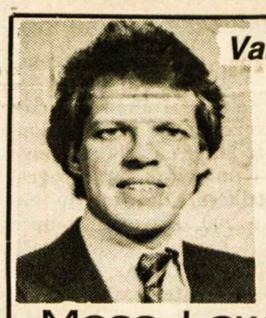
Vaidotas Jonynas, M.B.A., C.F.A.
Telefonas (416) 864-2734
- **Turi daugiau kaip 10 metų patyrimo investacijų srityje**
- **Aukso kasyklų analizuotojas**
- **Asmeniškai pataria apie "T-Bills", "Canada Savings Bonds", RRSPs, "Mutual funds"**
- **Sąžinigai patarnauja lietuviškai arba angliškai**

Moss, Lawson & Co. Limited
48 Yonge Street, Toronto, Ont. M5E 1G7

Century 21
DRESHER Ltd.
Member Broker
Tel. 233-3334
FAX 233-0285
3830B Bloor St. W., Islington, Ont. M9B 1K8
Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse.
Kreipkitės į Birutę Spudienę, B.A., namų 445-9469 arba į Valterį Drešerį. *Kiekviena įstaiga tvarkosi atskirai.*
Didžiausia pirkimo ir pardavimo organizacija pasaulyje.

Ar jūs domitės pirkimo ir pardavimo (Real Estate) karjera?
Jeigu taip, skambinkite į mūsų raštinę. Mes paruošime jus, duodami pamokas kas antrą antradienį.
Century 21 geriausiai paruošia pardavėjus pirkimo ir pardavimo versle. Dėl informacijų skambinkite **Valteriui** ar **Rick tel. 233-3334.**
Century 21. **Dresher Ltd.**

SHERLOCK HOMES REAL ESTATE INC.

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informacijų, prašau man paskambinti.
Prižadu mielai ir sąžiningai patarnauti.
Lina Kuliavienė tel. 534-7788
431 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario

Sąžiningas, konfidencialus patarnavimas
Parduodant, perkant ar tik norint informacijų apie nekilnojamas nuosavybes prašom man paskambinti
Justinas Raškauskas
allan BROWN
624-6336 namų **897-0068**
ALLAN BROWN REAL ESTATE (Ont.) LTD., REALTOR
Toronto & Mississauga Real Estate Board
4078 Dixie Rd., Mississauga, Ont. L4W 1M4

Century 21 OFFORD REALTY LTD.
Member Broker
38 Hurontario Street,
Collingwood, Ont. L9Y 2L6
Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į

Angelę Šalvaitytę, B.A.,
pirkimo ir pardavimo atstovę.
Ji mielai jums patarnaus.
Darbo tel. (705) 445-5640,
namų tel. (705) 429-6428.

DRESHER INSURANCE BROKERS
Fax 233-0285 - Tel. 231-2661
3830B Bloor Street West, Islington, Ontario M9B 1KB
Lietuvių kalba patarnauja – V. DREŠERIS ir
RIMA (Petkutė) DREŠERIENĖ
Darbo valandos: 10 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 10 v.r. – 2 v.p.p.
Narys "Better Bussiness" biuro

DRAUDA "ALL THE CHOICE IN THE WORLD"
MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)
Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

1989 metų EKSKURSIJOS į LIETUVĄ

birželio	15	– birželio	28	—	Kaune kaina $2,533
liepos	22	– rugpjūčio	4	—	Kaune kaina $2,769
rugpjūčio	23	– rugsėjo	4	—	Kaune kaina $2,533

Sudaromi iškvietimai giminių apsilankymui ir sutvarkomi dokumentai giminių aplankymui Lietuvoje.
Dėl smulkesnių žinių skambinti arba rašyti žemiau nurodytu adresu:
V. BAČĖNAS arba **A. MEDELIS**
KENNEDY TRAVEL BUREAU LTD.
296 Queen St. W., Toronto, Ontario M5V 2A1 Tel. (416) 593-0600

Patarnavimas – greitas ir tikslus!
V. Dauginis – telefonai (416) 533-1121 (416) 822-8480
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ*
DRAUDA — INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6
(416) 533-1121

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Sėkmingai praėjo "Carassauga" renginys. Lietuviškasis paviljonas Anapilio naujoje parodų salėje buvo tikrai puikus. Paviljoną tvarkė Viktoras Narušis, talkinamas Antano ir Angelės Naruševičių. Parodą tvarkė dail. Juozas Bakis. Programą atliko V. Povilonis. Pyragus ir maistą paruošė Danutė Ramanauskienė. Audimo meną demonstravo Arija Škėmienė. Šiaudinukais eglutę papuošė Audronė Kazanavičienė. Visur talkino Vaclovas Ivanauskas, Pranas ir Elena Ališauskai, Antanas Aulinskas ir visa eilė jaunimo. Jiems visiems nuoširdi padėka.

— Pakrikštyti: Douglas ir Elenos (Tarvydaitės) Clemmens sūnus Andrius-Murray; Derek ir Eglės (Jonaitytės) Vair sūnus Augustinas-Jurgis-Vytautas.

— Tuoktis ruošiasi: Algirdas Rimkus su Kristina Garbaliauskaite; Jonas Oleka su Terese Melvydaite; Išganytojo lietuvių liuteronų parapijoje — Alvinas Kišonas su Silvija Šernaite.

— Kapinių lankymo diena — gegužės 28, sekmadienį. Mišios kapinėse bus 3 v.p.p. Pietus Anapilio didžiojoje salėje ruoš KLKM draugijos mūsų parapijos skyrius. Gegužės 27-28 d.d. vyks Anapilio moterų būrelio ruošiama dail. Jokūbo Dagio medžio skulptūrų paroda naujoje Anapilio parodų salėje.

— Wasagoje nuo birželio 4, sekmadienio, prasidės reguliarios pamaldos sekmadieniais 11 v.r. Gerojo Ganytojo misijoje.

— Tęsiamas finansinis vajus Kanados lietuvių kultūros muziejui Anapilyje. Iki šiol surinkta $167,-101.09. Muziejui aukojo: $1000 — V. O. Anskiai; $50 — V. Ottienė.

— Aukojo Šv. Kazimiero liet. kolegijai $1000 — V. O. Anskiai; $200 — L. V. Morkūnas; $100 — J. J. Rovai, J. Staškevičius; Šv. Jono liet. kapinėms: $200 — S. Kražauskas; $100 — L. V. Morkūnas; $75 — E. Mardosienė; parapijai? $100 — L. V. Morkūnas; $50 — A. A. Vaičiūnai, R. V. Dementavičiai.

— Mišios, gegužės 28, sekmadienį 9.30 v.r. už a.a. Janiną Duliūnienę, 11.00 v.r. už parapiją.

Lietuvių namų žinios

— Lietuvių slaugos namams aukojo $1000 E. Szalowski. Iš viso statybos fonde yra $125,688.07. Aukos priimamos "Paramoje" sąsk. nr. 8711, Prisikėlimo parapijos kooperatyve sąsk. nr. 155332.17 ir "Talkoje" sąsk. nr. 4259.

— Sekmadienio popietėje dalyvavo 250 asmenų. Svečių knygoje pasirašė: grafikė Danutė Jonkaitytė, E. Dagytė, M. Danilevičius, S. Katkus, A. Ramanauskienė iš Vilniaus, L. J. Dagys (skulpt. Jokūbo Dagio sūnus, susitikę po 44 metų), A. Janeliūnienė, A. Populaigis iš Kauno, L. M. Januševičiai iš New Haven, Conn., dr. D. Saliklytė iš Čikagos.

— Svetainei "Lokiui" skubiai reikalingos 45 apsisukimų greičio lietuviškos plokštelės automatiniam patefonui. Suinteresuoti parduoti ar padovanoti prašomi skambinti LN vedėjui T. Stanuliui tel. 532-3311.

— LN valdybos posėdis — birželio 1, ketvirtadienį, 7.30 v.v.

— LN ir "Atžalyno" gegužinė įvyks liepos 9, sekmadienį, 12.30 v.p.p., Clairville parke.

— LN poilsio stovykla ruošiama rugpjūčio 12, šeštadienį, 12 v.r., Tėvų pranciškonų stovykloje. Dėl smulkesnių informacijų skambinti LN vyrų valdybos pirm. V. Dreše-riui tel. (416) 231-2661, vakarais tel. 233-4446.

— Dar galima gauti marškinių su meškos atvaizdu. Kreiptis į LN raštinę tel. 532-3311 arba "Lokį" tel. 534-8214.

Stalinizmo nusikaltimams Lietuvoje tirti Sąjūdžio komisijos narys J. Jurgelis lankosi Toronte. Gegužės 26 d., penktadienį, 7.30 v.v. Toronto Lietuvių namuose, Gedimino menėje skaitys paskaitą tema "Sunkūs demokratijos žingsniai Lietuvoje". J. Jurgelis yra baigęs Vilniaus pedagoginio instituto matematikos ir teisės fakultetus Vilniaus universitete. Šiuo metu yra mokslinis bendradarbis Lietuvos filosofijos, sociologijos ir teisės institute. Dalyvauja Sąjūdžio veikloje ir yra artimai susipažinęs su dabartine padėtimi Lietuvoje ir Sąjūdžio siekiais. Paskaitoje bus gvildenamas kasdien ryškėjantis ir stiprėjantis Lietuvos suvereniteto klausimas, įvykę rinkimai Sovietų Sąjungoje ir Lietuvoje ir jų galima reikšmė Lietuvos ateičiai. Kaipo teisininkas J. Jurgelis plačiau paaiškins ruošiamą naują Lietuvos konstitucijos ir pilietybės įstatymo projektą bei baudžiamųjų įstatymų pataisas. Taipgi kalbės apie buvusių kalinių ir tremtinių vykstantį reabilitacijos procesą ir galimą nusavinto turto grąžinimą. Visiems svarbu artimai pažinti paskutiniuosius pasikeitimus ir sekti įvykius Lietuvoje. Paskaitą rengia Lietuvių namų kultūros komisija. **K.**

Prisikėlimo parapijos žinios

— Praėjusį sekmadienį per visas Mišias pamokslus sakė kun. Vytautas Rūkas, Trakų parapijos klebonas, Trakų dekanato vice-dekanas ir Vilniaus diocezijos dvasinės tribūnos narys.

— Susituokė Danguolė Juozapavičiūtė su Michael Breen.

— Parapijos biblioteka veikia įprasta tvarka. Artinantis vasaros atostogoms, skaitytojai kviečiami apsirūpinti knygomis.

— Senojo Testamento, arkiv. J. Skvirecko vertimą, galima įsigyti parapijos raštinėje. Jį atvežė iš Romos vysk. P. Baltakis, OFM. Tai 2 storos knygos, nes jose yra labai daug komentarų-paaiškinimų. Abiejų tomų kaina — $40. Lietuvoje yra ruošiamas naujas Senojo Testamento vertimas, bet, atrodo, kad užtruks 2 ar 3 metai, kol bus išleistas.

— Maironio mokyklos ir Aukštesniųjų lituanistinių kursų užbaigimo iškilmės gegužės 26, penktadienį, 6.30 v.v. mūsų parapijos salėje. Bilietai gaunami pas B. Batraks tel. 271-1640.

— Parapijai aukojo: $100 — J. O. Gustainiai; $50 — D. A. Beresnevičiai, A. R. Karkos, M. V. Krišč iūnai; novenai: $100 — P. Barbatavičius, A. Laurinaitis, dr. J. Mališka, M. Pečiulytė; $63 — B. Z. Tumosai; $50 — O. Biveinienė, A. Genys; Liet. religinei šalpai: $1,500 — Prisikėlimo par. labdaros sekcija; $20 — I. Vibrys; Vyskupo fondui: $1000 — Prisikėlimo par. labdaros sekcija per vysk. P. Baltakį, OFM, Lietuvos Bendrijos reikalams; $50 — M. V. Tamulaičiai; $149 — J. Karka; $40 — S. Mazlaveckas; Šv. Kazimiero kolegijai Romoje: $500 — dr. J. Mališka.

— Mišios gegužės 28, sekmadienį, 8.30 v.r. — už a.a. Karoliną Balaišienę, 9.20 v.r. — už Aldoną Kežinaitienę, 10.15 v.r. — už gyvas ir mirusias motinas (novena), už a.a. Mariją Rainienę, už a.a. Oną Lukoševičienę, 11.30 v.r. — už parapiją, 7 v.v. — už a.a. Leoną Dromantą.

Išganytojo parapijos žinios

— Gegužės 28 d. pamaldos su Šventa Vakariene įprastu laiku, 9.45 v.r. Pamaldų metu prisiminsime mūsų ilgametį parapijietį a.a. Petrą Šerną, kuris mirė 1988 m. gegužės 11 d. Jį prisimena šeima ir parapija. Bažnyčios biuletenis bus dalijamas gegužės 28 d.

Kanados lietuvių dienos

Praėjęs savaitgalis (gegužės 20-21 d.d.) buvo skirtas Kanados lietuvių dienoms, kurios buvo surengtos Ontario Londone. Ir šiais metais jos buvo gausios dalyviais bei programos atlikėjais. Pastarųjų buvo apie 200, žiūrovų — apie 700-800. Pamaldas evangelikams laikė kun. A. Žilinskas iš Toronto, katalikams — kun. V. Skilandžiūnas ir kiti trys kunigai erdvioje vietos katedroje. Koncertas įvyko Sounders Secondary School salėje, kur meninę programą atliko tautinių šokių ir dainų vienetai, jungiami pagrindinės idėjos — Donelaičio "Metų". Po šios programos daugelis tautiečių ir programos atlikėjų susirinko vakarienei netoliese esančioje graikų salėje. Miklesnieji galėjo ten ir pasišokti. Visi skirstėsi gerai nusiteikę, dėkodami Londono tautiečiams už plataus masto renginį. Platesnis aprašymas — sekančiame "TŽ" nr.

LŠST Vl. Pūtvio šaulių kuopa ruošia savo trisdešimt penkerių metų veiklos minėjimą su šokiais gegužės 27 d. Toronto Lietuvių namuose, Gedimino menėje.

Lietuvos radijo ir televizijos ansamblio "Armonika" koncertui, įvyksiančiam birželio 22, ketvirtadienį, 7.30 v.v., Anapilio salėje, Mississaugoje, bilietus iš tolimesnių lietuvių kolonijų tik didesniais kiekiais galima užsisakyti pas vyrų choro "Aras" valdybą tel. 247-2221. Mažais kiekiais ir iš Toronto gyvenančių užsakymai telefonu nebus priimami. Vietiniai galės bilietus įsigyti paskelbtose vietose. Jei liks iš anksto neišplatintų bilietų, jie bus platinami prie įėjimo Anapilio salėje.

A. a. Marijos ir Jono Senkų atminimui Valerija ir Stasys Gudaičiai, Niagara Falls, Ont., "Tėviškės žiburiams" aukojo $15.

Norinčios dirbti su lietuviškai kalbančiais priešmokyklinio amžiaus vaikučiais prašomos skambinti tel. 534-5773 Toronte.

• **Lietuviškas žodis vaikui yra kaip sėkla dirvon, kuri su laiku pražysta gėlių žiedais**

Dailininko Jokūbo Dagio

medžio skulptūrų **PARODA**

gegužės 27-28 dienomis Anapilio naujoje Parodų salėje

Atidarymas – gegužės 27, šeštadienį, 3.30 valandą po pietų.

Gegužės 28, sekmadienį, paroda bus atidaryta nuo 10 v.r. iki 5 v.p.p.

Parodą rengia ir visus dalyvauti kviečia – ***Anapilio moterų būrelis***

Kviečiame visus aplankyti ***Lietuvos grafikės Danutės Jonkaitytės,*** *tarptautinių premijų laureatės,*

PARODĄ

birželio 4, sekmadienį, Prisikėlimo parapijos parodų salėje

Parodos atidarymas tuoj po 10.15 v.r. Mišių. ***Rengėjai***

Lietuvos radijo ir televizijos ansamblis

"ARMONIKA",

vadovaujamas Stasio Liupkevičiaus, **pirmą kartą Toronte** atliks

KONCERTĄ

birželio 22, ketvirtadienį, 7.30 v.v., didžiojoje Anapilio salėje,

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario

Įėjimas – $12 asmeniui. Bilietus galima iš anksto įsigyti Anapilio ir Prisikėlimo parapijose bei Lietuvių namuose sekmadieniais. ***Rengėjai***

Geriausia įdėti įnašus į RRSP yra dabar – metų pradžioje

— Daugumas įnašus į RRSP sąskaitą įmoka metų gale. Tai buvo geras būdas taip daryti, kol valdžia leido taupytojams uždirbti iki $1,000 palūkanų per metus, nemokant už jas pajamų mokesčių.

— Dabar valdžiai pakeitus įstatymus, pajamų mokesčius reikia mokėti už kiekvieną gautą palūkanų dolerį, tačiau mokesčių nereikia mokėti už palūkanas RRSP (pensijų) plane.

— Apskaičiuota, kad, įnešant per 25 metus kasmet po $1,000, metų gale į pensijų planą, mokantį 10% palūkanų, santaupos užaugs iki **$57,927.** Tačiau įnešant tą pačią sumą tom pačiom sąlygom metų pradžioje, po 25 metų santaupos bus **$64,967. Didelis skirtumas.** Todėl patariame visiems mūsų nariams įnašus į pensijų planą daryti metų pradžioje.

— Ta pačia proga primename, kad 1989 metai yra paskutinieji, kai dar galima įnešti į RRSP sąskaitą visas pensijų pajamas. Pradedant 1990 metais šia privilegija pensininkai jau negalės pasinaudoti.

Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvas

Toronto Maironio mokykla mokslo metus baigia gegužės 27, šeštadienį. Mokinių tėvai prašomi atvykti į mokyklą atsiimti vaikų pažymėjimus. Mokiniai bus paleisti namo 11 v.r. Dar galima gauti bilietų į Maironio mokyklos ir Aukštesniųjų lituanistinių kursų užbaigimo iškilmes. Kreiptis pas B. Batraks, tel. 271-1640. **Inf.**

Tautybių festivalis "Karavanas" šiemet rengiamas birželio 16-24 d.d. KLB Toronto apylinkės valdyba dalyvauja su "Vilniaus" paviljonu, kuris vėl ruošiamas Prisikėlimo parapijos patalpose. Viena iš paviljonų rengėjų užduočių yra įsipareigojimas išplatinti 200 "Karavano" įėjimo bilietų — pasų, su kuriais galima lankyti visus 38 paviljonus. Paso kaina prieš birželio 14 d. yra $10, vėliau — $12. Be to, pasiuntus nurodytu adresu atitinkamą paso atkarpą, galima laimėti dviem asmenim lėktuvu kelionę į Olandiją arba Sony radijo aparatą.

"Karavano" pasus platina Prisikėlimo parapijos bankelis tel. 532-3400, "Parama" tel. 532-1149; Lietuvių namuose — A. Byškevičienė tel. 532-3311, Išganytojo parapijoje — M. Dambarienė tel. 769-4891, Prisikėlimo parapijos knygyne — St. Prakapas tel. 233-4486, Anapilio knygyne — V. Aušrotas tel. 242-3648, "Vilniaus" rūmuose A. Vaičiūnas tel. 762-1777 ir šie asmenys: D. Vaidilienė tel. 762-1539, J. Vitkūnienė tel. 621-8671 ir V. Kulnys tel. 769-1266. **K.**

KANADOS LIETUVIŲ MEDIKŲ DRAUGIJOS metinis susirinkimas-vakarienė įvyks birželio 10 d., 6 v.v., dr. Marijos ir dr. Juozo Ulecky rezidencijoje, 12 Edith Drive, Toronto, Ontario M4V 2V7. Tel. 923-3770.

Programoje bus įdomūs pranešimai iš pasaulio lietuvių gydytojų suvažiavimo Lietuvoje ir diskusijos, liečiančios laisvės prošvaistes ir mūsų pareigas tėvynei.

KLM draugijai gali priklausyti – medicinos, veterinarijos ir dantų gydytojai, farmacininkai bei farmakologai, klinikinės srities psichologai ir aukštąjį mokslą baigusios medicinos seserys.

Kviečiame dalyvauti visus ir visas. Valdyba yra išsiuntusi asmeninius pakvietimus. Tačiau, kai kurių adresai yra pasikeitę, arba valdyba visai jų neturi.

Apie dalyvavimą malonėkite pranešti ligi birželio 4 d., dr. Marijai Uleckienei, aukščiau nurodytu adresu bei telefonu, arba dr. J. Sungailai, 109 Riverwood Parkway, Toronto, Ontario M8Y 4E4. Tel. 239-1047. ***Valdyba***

A†A
PRANUI ŠOPAGAI
mirus,

jo mylimą seserį BIRUTĘ ČEPAUSKIENĘ ir gimines nuoširdžiai užjaučiame –

Bronė ir Viktoras Motušiai
Valerija ir Kostas Čepaičiai

Joana ir Doma Kaunaitės "Tėviškės žiburių" 40 m. sukakties proga aukojo $100.

Toronto Vl. Pūtvio šaulių kuopa "Tėviškės žiburiams" aukojo $25.

"Tėviškės žiburių" administracija prašo skaitytojus pranešti pastebėtus netikslumus adresuose, kadangi pereinama į naują adresavimo sistemą. Pranešimus siųskite 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3.

A. a. Jurgiui Šimaičiui mirus, jo atminimui Tautos fondui aukojo $20: A. F. Povilauskai, J.T. Povilauskai. Nuoširdus ačiū už aukas.

A. Patamsis,
Tautos fondo pirmininkas

Kasetę "Tėviškės kampelis" (Audet, Govėdas, Regina, Žiemelytė), galima įsigyti Toronte parapijų knygynuose arba pas S. Žiemelytę, 966 Inverhouse Drive, Apt. 602, Mississauga, Ont. L5J 4B6. Kaina — $10.

MONTREAL QUE

AV parapijos choras gegužės 7 d. pasirodė su puikiu koncertu gausiai susirinkusiems klausytojams. Šalia mišraus choro atskirai dainavo Montrealio vyrų oktetas ir sol. Antanas Keblys. Chorui ir oktetui nuolatos vadovauja muz. Aleksandras Stankevičius. Šitame koncerte talkino ir buvusi vadovė muz. Madelaine Roch. Programos paįvairinimui poezijos skaitymus atliko choristės Nijolė Matusevičiūtė-Forster ir Dalija Gabrėnaitė-Savignac. Atrodo, kad viso šio koncerto vyriausias organizatorius buvo sol. A. Keblys. Pranešėja – Andrėja Celtoriūtė. Pabaigoje klebonas kun. Juozas Aranauskas gražiu žodžiu padėkojo chorui ne tik už šios dienos sėkmingą koncertą, bet ir už giedojimą kiekvieną sekmadienį šventovėje. Vėliau visi vaišinosi kava ir pyragais.

Montrealio lietuvių žvejotojų-medžiotojų klubo "Nida" metinis susirinkimas įvyko gegužės 13 d. AV parapijos salėje. Buvo aptarta klubo veikla ir išrinkta nauja valdyba: pirm. Stasys Remeikis, vicepirm. Juozas Šiaučiulis, ižd. Antanas Račinskas, sekr. Augustas Mylė, valdybos nariai – Bronius Kirstukas ir Albinas Urbonas.

Motinos dienos minėjimas buvo gegužės 14 d. AV parapijoje. Po iškilmingų Mišių, kurias laikė kun. Izidorius Sadauskas, kurių metų giedojo parapijos choras, vadovaujamas muz. A. Stankevičiaus, visi rinkosi į salę. Minėjimą pradėjo A. Celtoriūtė, paprašydama vienos minutės atsistojimu pagerbti mirusias motinas. Vėliau šiai progai Julijos Adamonienės parinktus eilėraščius skaitė – A. Celtoriūtė, M. Adamonytė ir V. Lukoševičiūtė. Antrąją minėjimo dalį atliko Montrealio lituanistinė mokykla. Čia buvo deklamacijos, dainos bei tautiniai šokiai – viskas mamyčių garbei. Kadangi visa tai sutapo su mokslo metų pabaiga, tai klasių mokytojai įteikė savo mokiniams pažymėjimus. KLB Montrealio apylinkės valdybos pirm. Arūnas Staškevičius padėkojo Jaunimo sąjungai ir lituanistinei mokyklai už šio minėjimo suorganizavimą ir paprašė visus sugiedoti "Marija, Marija". Po to sekė vaišės. Dalyvių buvo arti dviejų šimtų, jų tarpe vienuolika svečių iš Lietuvos.

Priešvedybiniai užsakai skelbiami AV parapijoje Ch. M. Dainiūtės su Thomas G. Thompson. **B.S.**

Dėl koncertų iš Lietuvos. KLB Montrealio apylinkės valdybos iniciatyva buvo sukviestas pasitarimas ir sudarytas ansamblių iš Lietuvos koncertų rengimo komitetas: pirm. J. Piečaitis, sekr. S. Staškevičienė, finansų reikalai – V. Piečaitis, koncertų – R. Satkauskas, informacija kitataučiams – A. Staškevičius, ryšiai ir informacija lietuviams – P. Adamonis, nakvynės – L. Gedvilaitė, svečių priėmimas – H. Celtorius. Posėdyje taip pat dalyvavo – A. Celtoriūtė, A. Keblys, D. Staškevičienė, talkininkai koncerto ruošai. Jų reikės ir daugiau. Įvairiais reikalais prašome kreiptis pas pirm. J. Piečaitį tel. 767-8779, 6121 LaSalle Blvd., Verdun, Que. H4H 1P7 arba ryšių reikalams P. Adamonį tel. 722-3545, 3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7.

Artimiausiai numatomas koncertas yra "Armonikos" ansamblio birželio 24 d. Šv. Kazimiero parapijos salėje. Tikslus laikas bus paskelbtas spaudoje, kai "Armonikos" grupė atvyks į JAV gegužės 25 d. ir bus žinoma koncertų tvarka. Prašome sekti pranešimus-skelbimus ir gausiai dalyvauti koncerte. Sekantis koncertas – Vilniaus universiteto studentų ansamblio – rugsėjo 30 ar spalio 1 d.d. **P. Adamonis**

Greitas ir tikslus patarnavimas

Tel. Bus.: 722-3545 **PETRAS ADAMONIS**
Res.: 256:5355 **C. I. B.**

GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

LITAS **MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA**

1475 DeSeve St., Montreal, Que. H4E 2A8

Tel. 766-5827; 766-5830

Skyrius: 3907A Rosemont Boulevard

VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI

AKTYVAS – virš $26,000,000 REZERVAS – virš milijono.

MOKA UŽ:

Certifikatus	11 3/4%	Taupymo – special.	6 1/4%
Term. indėlius:		Taupymo – su gyv. dr.	6 %
1 metų	10 1/4%	Taupymo – kasdienines	5 3/4%
180 d. - 364 d.	9 3/4%	Einamos sąsk.	4 1/2%
120 d. - 179 d.	9 3/4%	RRIF – RRSP – term.	11 3/4%
60 d. - 119 d.	9 1/2%	RRIF – RRSP – taup.	6 3/4%
30 d. - 59 d.	9 1/4%		

IMA UŽ:

Nekiln. turto nuo 13 1/4%, asmenines – nuo 13 1/4%

Informacija apie naujausias palūkanas "Lite"

KASOS VALANDOS:

	1475 DeSeve	3907A Rosemont
Pirmadieniais	9.00- 3.00	10- 2
Antr., treč.	9.00-3.00	———
Ketvirtadieniais	12.00- 8.00	3.00-7.00
Penktadieniais	10.00- 6.00	2.00-6.00

MEDELIS CONSULTING

1407 Sarcee St. Oshawa, Ont. L1G 4N2

SUTVARKOM dokumentus iškvietimui giminių iš Lietuvos arba jums privačiai ten apsilankyti.

PALAIKOM ryšius su kultūriniais vienetais, ansambliais Lietuvoje.

IŠRŪPINAM iškvietimus meninėms grupėms apsilankyti – koncertuoti Lietuvoje.

Šiais ar visais kitais reikalais, kreipkitės į **Stefą** ar **Algį Medelius**, vakarais **tel. (416) 434-1847.**

PARDUODAMAS grynas bičių medus. Kreiptis pas bitininką J. Norkų (didesnius kiekius pristatau į namus) tel. 389-8179. Taip pat galima gauti Anapilio knygyne, "Vilnius Manor" pensininkų namuose pas J. Gustainį.

JAUNAI, NERŪKANČIAI, patikimai vedusių porai reikalingas vieno arba dviejų miegamųjų butas Toronte arba jo apylinkėse nuo liepos 1 d. Skambinti Sauliui Fidleriui, tel. (613) 546-1426 (collect), Kingston, Ontario.

DĖMESIO! Pilna kaina su persiuntimu į Lietuvą: video kamera HITACHI 600 E – $1,240 (amerik.). NATIONAL M-7 su lagaminėliu – $1,340. Video magnetofonas TOSHIBA 83CZ – $415. Palyginkite kainas. SIUNČIAME IR VAISTUS. Romas Pukšys, TRANSPAK, 2655 W. 69th St., Chicago, IL 60629. Įstaigos valandos: kasdien nuo 12-6 v.v., šeštadieniais nuo 10-4 v.p.p. Pirmadieniais uždaryta. Tel. 312 - 436-7772; namų tel. 312 - 430-4145. Rašydami būtinai pažymėkite savo telefoną.

GALIU ATLIKTI dažymo, stogų dengimo ar kitus namų pataisymo darbus. Skambinti tel. 621-5468 Toronte.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti tel. 769-5024 Toronte.

EUROPEAN CATERING

Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gėrimų (baro) reikalai. Skambinti bet kuriuo laiku: Antanas Gataveckas tel. (416) 234-0243 Toronte.

FUTURE.I

REAL ESTATE LTD. REALTOR

Nijolė Bates

Namų pirkimo bei pardavimo bendrovės atstovė verslo 769-3300 namų 769-1835

- ***Patarnauja lietuvių kalba.***
- ***Nemokamas namų įvertinimas***

130 Kennedy Avenue,
Toronto, Ontario M6S 2X9

Ne tik namai, bet ir jūsų ateitis